

855 226

G S Á B.

Drama négy szakaszban.

Irta

BEÖTHY ZSIGMOND.

Engel ist das Weib, das liebt;
Unhold, wenn es Rachsucht übt.

J. G. Seidl.

Quid tristes querimoniae,
Si non supplicio culpa reciditur?

Horat.

PESTEN, 1839.

Esztergami Beimel József sajátja 's árúja.

Mired. O.

365

BEÖTHY ZSIGMOND

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

ELŐKÖTET

CSABA

1889

Kiadott a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában

217

BEÖTHY ZSIGMOND'

SZINMŰVEI.

ELSŐ KÖTET:

C S Á B.

1839.

PESTEN,

Esztergami k. Beimel Józ. sajátja 's árúja.

855 226

G S Á B.

Drama négy szakaszban.

Irta

BEÖTHY ZSIGMOND.

Engel ist das Weib, das liebt;
Unhold, wenn es Rachsucht übt.

J. G. Seidl.

Quid tristes querimoniae,
Si non supplicio culpa reciditur?

Horat.

PESTEN, 1839.

Esztergami Beimel József sajátja 's árúja.

G. S. A. B.

1874

1874

ERŐTNY ESZKÖZ.

**H. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA**

Erőteljes és hatékony eszközök a tudományok és művészetek terén.

1874

Erőteljes és hatékony eszközök a tudományok és művészetek terén.

Erőteljes és hatékony eszközök a tudományok és művészetek terén.

Erőteljes és hatékony eszközök a tudományok és művészetek terén.

MÉLTÓSÁGOS
GRÓF NÁDASDY LEOPOLD ÚR,

FOGARAS-FÖLD' ÖRÖKÖSE', CS. KIR. ARANY-KULCSOS',
TEKINTETES ITÉLŐ KIR. TÁBLA' BIRÁJA', NEMES
KOMÁROM VÁRMEGYE' ÖRÖKÖS ÉS VALÓSÁGOS
FŐISPÁNYA'

HITVESENEK,

MÉLTÓSÁGOS

SZOBORSINI BÁRÓ FORRAY JULIA
CSILAGKERESZTES DÁMÁNAK,
MINDEN HAZAFIUI ÜGYEKEZET' LELKES
PÁRTOLÓJÁNAK

LEGMÉLYEBB TISZTELETTEL.

6.9

C S Á B.

S Z E M É L Y E K :

KELENDI GÉZA, gazdag nemes úr.

ZORÁND, barátja.

WILDAU, német lovag.

RIKÁCS, várnagy.

LÉNÁRT, agg szolga.

GYERŐ, vadász.

LEÓNA,

ALEXIA,

} görög hölgyek.

YSOLDA, vén nő, Kelendi' volt dajkója.

BORKA,

} komornák.

IRENE,

REMETE.

HIRNÖK.

Várcselédek.

'Történet' ideje a' XIII. század, II. András
király alatt.

ELSŐ SZAKASZ.

Terem Kelendvárban.

ELSŐ JELENÉS.

LÉNÁRT és BORKA.

A' terem' vaskos ráházatú képeit tisztogatják.

BORKA.

No, látja-e most agg barátom, hogy még is csak nekem van igazam? Ez a' vas buzgányos, meredt szemű férfi mindig a' nagy ajtóval álla szemközt; hiszen úgy emlékszem rá, hogy már jobban tán Lénárt bácsi sem, noha félszázados szolgálatával csakugyan ismerhetné már szegét zugát a' várnak. No de nem csoda! mi, fiatalabbak csak élesebben emlékezünk Úgy-e bizony Lénárt bácsi?

LÉNÁRT.

Ej no! más képpel zavartam össze. Azonban bátran megjegyyezhetem Borka asz-

szonynak, hogy a' félszázados szolgálatot nem épen a' várban töltöttem el; mert ha tekintem azt a' sok szép időt, mellyet részint a' hajdani várúrral — isten nyugossa sírjában! — részint mai urunkkal számtalan életveszélyes kalandozással 's vándorlással eltölték: merem mondani, hogy szolgálatom' felét, illyféle váron kívüli dolgok emészték meg.

BORKA.

Hogyhogy Lénárt? . . . oh beszéljen kérem! Lénárt' arczaít simogatja. Említsen néhány kalandot, 's én olly elégülten hallgatom, hogy végső lehelletemig megemlegetem érte. . . ! volt-e a' régi várúrnak szép felesége; hogyan szerezte, mint éltek, hogy' szerették egymást? mert lássa, én még itt egészen új vagyok.

LÉNÁRT.

Hm! sok volna azt mind elbeszélni; aztán idő meg' nincs rá, pedig vajmi érdekesek azok? De ha még is ugy ohajt valamit tudni, tehát említék egyet az újabb időből; de hisz' ez már úgy is köznyelven forog. . .

BORKA.

Nem tudok semmit, csak szóljon. Nagyon távol lakom a' környéktől.

LÉNÁRT.

Hát hallott-e már szép Indáról valamit?

BORKA.

Nem, nem! semmit sem! Csak ne ki-
nozzon már olly soká...

LÉNÁRT.

Az volt ám a' leány! Látni kellett volna, hogy tudhatná, milyen a' csábító arcz; de meg is akadt rajta sok ifjú' szeme; mert ha öreganyja, a' vén Ysolda, elbocsátá magától, soha sem volt magányosan az a' kis csintalan szöke lány. Anyja' halálával várunkba költözött öreganyjához, ki őt szorgos gonddal nevelé, ápolá. Urunk hamar észre vette a' kis rejtőző virágot; mindig mélyebben vonta magára figyelmét, 's így lön, hogy urunk sok szép időt átenyelge Inda, csinos kertészleánya' társaságában. Később ígérte, hogy őt feleségül veszi. Ez ígéretet azonban csábúl használá csak. Napok és hetek múltak, 's

Inda mindinkább szomorúbb és levertebb lett. Fölfedé végre kínos szorongattatás közt sorsát öreganyjának, de a' megcsalt szívre nem jött reménysugár. Ysolda gyalázatát, 's undok szidalmait sípegte, 's a' kétségbeesett leány, erővel akará magát a' világ' gúnyos szemeitől elrejteni. 'S ugy lön. Egy reggel hült helyét találá Ysolda unokájának.

B O R K A.

Szegény leány! tudom keserű lehetett sorsod...

L É N Á R T.

Hallja csak tovább. Urunkat ez erős indulatba hozta; tettét megbánni látszott; nyomban keresteté mindenütt, de sehol sem lelék. Ekkor fölnyergelteté lovát, 's engem rendelvén magához, bejártunk félországot; hetekig fáradtunk, 's még sem lön haszna. Utóbb Erdély' határhoz közeledvén, eltökélte magában uram, hogy ha már ennyire bolyongtunk, — egy ott lakó rokonát meglátogatja. Erdélybe értünk, 's egy erdőcskében ránk estveledvén, kissé széljel nézegettünk, 's egy kiseded csinos hajlékot vevénk észre.

Benn lassú nyögés hallatszott, mellyre mi figyelmesek levénk, 's uram, mint szállást kérő, benyitá az egyszerű faajtót. Szemeit egyenesen az ágyra szegezte, mellyben egy halovány lányka haldoklott, 's mellette egy szelíd férfiú könyezett. A' leány bágyadtan fordítá ránk szemeit, 's nagyot sikoltva rázkodott meg ágyában. A' beteg Inda volt, és jelenésünk elhozá ohajtiva várt halálát, 's Inda, a' lányok' remeke — nem élt többé! Ama' férfi, kit imént említettem, erdőkerülő volt, 's elbeszélé, miként fogadta hajlékába a' világfutó leányt, ki erejét vesztve várta közelgő halálát. Többet nem szólt; de ez elég vala urunknak, mert soká faggatá keblét lelkének gyötrelme, 's hosszú idő kivánták, hogy néminemükép enyhüljön, 's felejttesse lassanként a' vérző emléket. Két év folyt azóta le; 's íme most nősülni készül; adná az ég, bár szerencsésen!

— B O R K A.

Ugyan mondja meg most már Lénárt, kicsoda, 's honnét került ide ez a' szép ifju hölgy, ki nem soká urunk' menyasszonya leend, 's én komornája?...

LÉNÁRT.
Hja! mondhatom, ezt is csak szépsége juttatá ide; különben biz' ő szépen elvirágozhatott volna völgyi hajlékában, a' nélkül hogy csak mellékes tekintetet is vont volna magára.

BORKA.

Hát nem valami fényes származású?

LÉNÁRT.

Oh nem! Azonban meglehet, mert ő Byzantiumban született, 's így eredete görög. A' mint többször már hallottam, atyját családi háborgások, irigységek űzték el honából, 's a' jámbor magyarországra jött egyetlen gyermekével, Leónával, 's itt közelünkben élt tán félévig András király' kegyelméből, leányába helyezvén végső reménységét. Szép volt leánya, mint a' tavaszi rózsa; ártatlan és szerény, mint az ibolya; 's mi csoda, ha urunk őt is megkedvelvén — menyasszonynak választá? . . . A' kézfogót, mint tudja Borka asszony, fényesen ültük meg, ámde Emánuelnek, Leóna atyjának halála, felfüggeszté némileg örömünket, 's vele a' várva

várt menyegzőt is. Leóna mélyen meg lön illetődve, 's nincs azóta kedve és öröme.

BORKA.

Pedig lelke olly csöndes és ártatlan, mint szép és igéző egész külseje. Egy, még lenn levő képhez kapva. De mi majd el is feleségjük javát az időnek, 's meg se' gondoljuk, hogy András király a' környékre jő; 's urunktól váratva, ezen ősi terem elfogadására készíttetik. Csak fel evvel a' képpel is, Lénárt gazda....

LÉNÁRT.

No, no! be gyors lett Borka asszony, mintha csak ellenség járna nyomunkban. Másik oldalra menve. Ez a' szőke 's fiatal bajuszú kép még ide jő, 's készen vagyunk; 's jőjön most bár családjával a' király, mi őt illőleg fogadjuk. A' képet felfüggeszti.

BORKA.

Huh! ha körül nézek, szinte megborzadok, olly ijesztők ezek a' torz-borz bajuszú ős apák! Nem hiszem, hogy ha e' terembe fiatal leány lépne, vissza ne futna tőlök.

LÉNÁRT.

Igen ám! De ha a' nemes szivű unokák
 belépnek, fenn dobog keblök, látván, milly
 magas 's érdekes tekintettel bírtak őseik, 's
 örülnek, ha dicső tetteikben őket követhetik.
 Ellenben az elfajúlt 's korcsosult unoka meg-
 borzad, 's mintha vétkeiket dörögné elő mind-
 egyik, magába száll, 's vissza tér ősei' útára.

BORKA sorra nézi a' képeket.

Jaj kérem, csak ne beszéljen! Hiszen
 dörög is már valamellyik

MÁSODIK JELENÉS.

RIKÁCS és VOLTAK.

RIKÁCS.

Rendben van-e már minden?

LÉNÁRT.

Minden e' régi helyén, leporolva, le-
 tisztogatva! Borka még egyszer körül néz, 's el
 Lénárttal.

RIKÁCS utánok néz.

Most már jöhet a' király; csak távozzatok! Szünet.

Eljő igen! 's Kelendi — sarjadéka
 Egy ősi nagy nemzetség' áginak,
 Kiket dicső 's fellengő hír jelelt ki;
 Kelendi, mondom, fogja bémutatni
 Majd a' királynak a' bájarczu' lányt,
 Leóna névvel, mint menyasszonyát.
 És nem pirúl, ha majd e' szép szüzet
 Tekintve a' király, szemébe néz
 Kelendinek, mikép ha kérdené:
 Kié a' vár, a' mellyből elhozád
 Menyasszonyod'? 's hol a' szülő,
 Ki ilyen ékes, bájoló virágot
 Adott 's nevelt a' honnak?... Oh igen,
 Az ő szivére nem jő szégyen, és
 Elmondja bátran, mit mocsoktalan
 Szív oh megvallni képes nem lehetne:
 Hogy ékes, 's bájarczú menyasszonya
 Világ-futó szűz, 's tán elhányt virág...,
 Melly völgyek' árnyában rejtőzködék,
 Hogy embereknek gúnytekintetét
 Kerülve, futva — ott hervadjon el.

Gúnyosan.

Szép, mondhatom; szép érzés benne ez,
 Kiben hazámnak egyik dús reménye
 Virágzanék különben. Ám legyen!
 — Mindegy nekem. 'S nem vesztek én azért,
 Ha pórleány', 's nem hercegnő' parancsit
 Kell rendelésül teljesítenem . . .
 'S ha hallgatom szép ajka' rendelésit,
 Szemébe nézek addig úntalan,
 'S elmúlatom hódító kék szemének
 Fénylő 's szelíd sugárral magam'.
 Ám oszsa kéjeit Kelendinek,
 'S ragadja, őt azokkal égis, — én
 Alig hiszem, hogy völgye' rejtekében
 Korábban érte volna hervadását,
 Mint e' szünetlen változó szívű
 Levente mellett fogja érni majd.
 De lépteket hallok. . . .

HARMADIK JELENÉS.

LEÓNA. BORKA és RIKÁCS.

LEÓNA.

Egyszerű fekete görög köntösben, halavány arcczal.

Kész a' terem?

BORKA.

Mindent letisztítottunk, 's a' képeket, úgy a' mint voltak, fel is aggattuk, a' nélkül, hogy kár történt volna. De hiszen jó kézben forogtak, 's meg is kíméltük; mert biz' úgy tekintett ránk mindegyik, mint ha folyvást intett volna, hogy el ne mázoljuk.

LÉNÁRT.

Ugyan bőven tud fecsegni, nem hiában — mulattatni jött! 's épen úgy viseli magát, mintha minden dolog és munka az ő kezétől várna csak javítást. Fenn. Mit urunk vagy asszonyunk reánk biz, az hiba nélkül szokott megtörténni.

LEÓNA.

Jól van cselédim! örvendek, ha illy
 Készséggel és örömmel tészitek,
 Mit én, vagy a' várúr rátok bizand.
 Mert így tűnik ki, hogy nem csak parancs
 Kénytet dologra, sőt kész indulat
 Önkénytesen vezérel 's ösztönöz.

RIKÁCS.

Én asszonyom, mindenben kedvedet
 Vadászva, üzve — teljesítem azt,
 Mit ajkaid rendelni fognak, és
 Nem nyúgszom addig, míg hűségemet
 Egész mivoltában nem láthatod.

LEÓNA.

Nem fog reményem benned tán csalódni,
 És e' nyilatkozás emelni fogja azt.
 De most o hagyjatok magamra; hisz'
 Tudjátok a' csapást, melly vérzi szívem',
 És a' magány olly jól esik nekem!

Rikács, Borka és Lénárt távoznak.

.... Oh árva én! kinek sem atyja, sem
 Barátja nincs többé e' földtekén!
 Hová vetődöm kétes sorsom által,

Melly tilt remélni biztatóbb jövőt?!...
Mikor fog olly hajnal 's nap rám derülni,
Melly bútol és keservtől mentve lel,
'S én őt örömben úszva üdvözölhetem?!
Ám a' korán sirjába szállt atya
Helyett a' jó ég egy férjnek szívével
Kivánja csillapítani kínomat;
De fájdalom! szívem nem nyughatik,
'S fél és remeg, még mintha a' jövő
Hozná fejemre el nagyobb csapását,
Mellynek megérkezését sors 's körülmény
Rég sejtetik velem. Gyermekkorom
Volt csak valódi, tiszta kéj 's öröm'
Forrása, mellyet hű rokon szívek
Szereztenek; de az kiszárada,
'S helyébe gyűlölség 's fondorkodás
Következett, lezúzva, rontva mindent,
Mi jót csak a' rokonság nyújthatott. —
Adj nékem ég, alkalmat és időt,
Mellyben, nyugodva férjem' hű ölen,
Feledni tudjam bánatom', — 's gyönyört
Éldelve néha, boldog is lehessenek.
Egy karszékbe ereszkedik.

NEGYEDIK JELENÉS.

KELENDI. LEÓNA.

KELENDI mosolygó arczezal.

Légy üdvez, égnek bájos angyala,
 Te drága hölgy, kit isten földre csak
 Szív' boldogítására küldé le!
 Te adsz reményt egy kellemesb jövőnek
 Virághihoz, miket hön lángoló
 Szerelmed által szíved oszt nekem.
 De szólj, mért e' bú ismét arczodon?
 Mért nem mosolyganak szemesillagid,
 Mellyekben hajdan kéjt osztó sugárok
 Fénylének, és én nékik hódolék?
 Multért ne sóhajts, vissza nem jön az!
 Feledni kell, legyen bár kéj 's öröm,
 Vagy gyász miatt előttünk érdekes.
 Jelenben élünk 's ez nyújt csak valódi
 Gyönyört, a' mellyet éldelnünk lehet.

LEÓNA.

Bár én is így beszélhetnék veled!
 De veszteségem' súlya nagy 's kinos,

'S idő kívántatik, mély és hoszú idő,
Mig ír jövend szivem' sebére!...

KELENDI.

Hidd el!

Hogy azt szivem, mellynek szerelme hű —
Enyhíteni fogja; és azon leszek,
Hogy e' busongó arczot víg derűre
Hozzam, 's a' hamvadó szemekbe új,
A' régihez hasonló égi fényt
Szerezsek hő szivem' szerelmivel.
Csak ezt zenegjed: én hölgyed vagyok,
'S égő szerelmed' édesen veszem!

LEÓNA. légyan mosolyog.

Égő szerelmed' édesen veszem,
Mint gerle szokta párja' csókjait;
De hagyd szivem' most békén ringani
Emlékezés' lágy karján, míg a' seb
E' ringatás alatt enyhülve lesz.
'S akkor vigabb leszek, mert hölgyed én
Vagyok; 's szivem föntebb fog majd dobogni,
Mert lángoló szerelmed' éldelem.

KELENDI magához öleli.

'S ezt hidd el, égő vágygyal várom el;
 Mert a' ki illy mátkát ölel szívéhez:
 Forr, lángol abban minden érzelem,
 — És nyugtalan kebelrel vár, míg a'
 Percz eljövend, melly össze fűzi
 Őt' véle, 's mint nejét köszöntheti.
 Lát'd értted én is ekkép lángolok,
 'S te nem sietsz nőm lenni, hogy szívem,
 Elérve drága mennyét általad —
 Kéjelnge érzetében:...

LEÓNA.

Mért e' vád?

Hisz' e' kebel csak értted ég, lobog;
 'S ha dobbanásival jelentené
 E' szót: „szeretlek” — gyorsabban pihegnék.
 De lát'd, e' szívet súlyos, nagy csapás
 Éré 's kesergve hordja bánatát. —
 Engedd Kelendim, hogy szívbánatom',
 'S e' mély keservet, mellyel tartozom
 Atyám' porának — semmi szenvedély
 Ne rontsa szét!...oh hagyj busoganom!

KELENDI.

Igen! de hölgyemúl fogadtalak,
'S csak nem kívánod azt, hogy láng szerel-
mem,
Melly forrva ég keblemben — hasztalan
Kínozza és emészsze szívemet?...

LEÓNA.

Légy engedékeny! Én nem azt kívántam,
Hogy megtagadd tőlem szerelmedet.
Csak ezt ohajtom 's kérem szüntelen:
Engedj időt, melly elborítsa az
Emlékezet' bús képét fátyolával.
'S ha életem még majd virúlni fog,
Virúlni, mint ifjú tavaszvirág:
Kebledre hajtom főmet, 's nőd leszek;
'S szívem', szerelmem' néked áldozom.

KELENDI.

Tégy ugy, miként akarsz — megnyúgoszom!
De nem szabad feledned esküdet;
'S elüzd agyadnak minden gondolatját,
Melly tán lemondásod' javaslaná;
'S magányba csalna, ott epedni el
Bús gerleként éltednek bájkorát.

LEÓNA.

Rég eltulajdonítád szívemet,
 'S irántad ez mindenkor hű leend,
 Míg csak dobogni fog

KELENDI.

Vedd eskümet viszont kelet' virága!
 Hogy ápolód leszen mindig szívem.
 'S engedj! leszínom ajkid' bársonyáról
 Most már egy édes csókot zálogúl.

Leónát gyengén átölelve, megcsókolja.

.... Igy! és szerelmem nálad felvirúl,
 Miként a' rózsa nap' sugárítól.
 — Leóna! a' király megérkezik
 Lakomba nem sokára; 's bár kívánd
 Őt látni — kérlek állj szavamra, és
 Menj e' teremből, mellyben el fogom
 Fogadni számos kísérelőivel.
 Illőbb leend menyegzőnk' végzetén.
 Majd bémutatni néki tégedet,
 Mint nómet.

LEÓNA.

Ezt ohajtám én is eddig;
Sőt kértem. Im most hát isten veled!

El az oldalterembe.

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

KELENDI utána néz.

— — — — Légy boldog drága hölgy!
E' sziv utánad olly hosszan sohajt,
Miként ha végkép' válni kellene.
Pedig mi engem sóhajtásra indít,
Sokkal nagyobb; mert nem kéjelghetem
Szerelmed' édes élvezésiben,
'S még pusztá vágy emészti keblemet.
De rá veszem, bár mint is rá veszem,
Hogy a' napokban még oltár elé
Jöjön velem, 's egészen nőm legyen!
Mert boldog a' kebel, melly illy virággal
Bír; és ki nem sietne gyorsan azt
Feltűzni, hogy csillagként ott ragyogjon?!
Tanácsra van szükségem, tán Rikács
Tud szólni e' dologban.

A' középajtón kikiált.

Várnagy! — Itt
 Nem boldogúlunk máskép. Élni kell
 Minden fogással, mellyel győzhetünk.

H A T O D I K J E L E N É S.

KELENDI ÉS RIKÁCS,

RIKÁCS fellép.

Hittál uram. Parancsolj im velem!

KELENDI.

Várnagy! tanácsod' vágynám hallani,
 Ha még agyad szolgálhat illy 's mivel.
 — Tudod Leóna' környülményeit?

RIKÁCS.

Jól ismerem minden mozdulatát.
 A' kis menyasszony, mint tapasztalám,
 Aligha fog

KELENDI szavát szegve.

Nyelved' lekötve tartsd,
 Mig a' beszédet meg nem engedém.
 Leóna még menyegzőt nem kíván:
 Minden zajosb örömtől idegen,

'S egész valóján bú mutatkozik.
 A' bársony ajkak kék színt öltenek,
 'S még majd, utóbb kezünknel hervad-el,
 A' nélkül, hogy ajkát érinteném.
 Szólj most: mikép emeljük őt ki e'
 Kedvetlen helyzetéből? 'S szólj, hogyan
 Vezessük oltárhoz minél előbb?

RIKÁCS.

Hm, hm! — biz az csak úgy van; mély leány
 Hüven szeret, mint csak szeretni képes,
 Az semmit el nem fog mulasztani,
 Mi által üdvét 's kését érheti.
 'S most már vegyük Leónát, a' ki milly
 Szép 's bájoló, olyan negédes is.
 Mert tudva arcza 's teste' bájait,
 'S gondolva, hogy Kelendi ő neki
 Elválhatatlanul szerelmese:
 Szíved' nagyobb 's emésztőbb tűzbe hozza,
 Hogy még előtted érdekesb legyen.
 Vagy majd utóbb fel fog kacagni láng
 Szerelmeden, 's tőled bucsút veend.
 Mert mint gyanítom honszerelme nagy,
 'S aligha vissza nem térend honába.

KELENDI.

'Tán szíve' titkát loptad el, hogy így
Beszélsz felőle. Gúnyosan. Vagy talán magad
Hódolsz kecsének, kedves várnagyom? ...
'S szöktetni készülsz.... akkor jaj neked!

RIKÁCS.

Nem én uram. 'S isten büntessen engem,
Ha róla még álmodtam valaha.

KELENDI.

Csak ezt szeretném tőled hallani;
'S lesz mód kezemnél, hogy szeremedet
Jéggé fagyasztatom

RIKÁCS.

Ha úgy kiyánód,
Még csak szemem' se' fordítom reá;
Ne hogy gyanú kinozza szívedet,
'S gyalázat érjen engemet miatta.
Bocsánatot, ha tán kétes vala
Beszédem, és nem úgy értetted azt,
Mint én akartam.

KELENDI.

Nem volt ingatag
Hüséged eddig, 's ezt nem is gyanítom;
De ám beszédem' intőleg vegyed!

RIKÁCS.

Minden gyanús szavaktól óvakodva
Teszem, miként kell tenni — tisztemet.

KELENDI.

Ma a' kiralyt várom; mert megtudám,
Hogy erre útja, 's hozzám béköszönt.
Szándéka minden honnagyt 's vitézt
Személyesen szent harcra híni fel.
'S úgy vélem, e' végett fog jöni majd
Hozzám, hogy benne én is részt vegyek.
'S elhagyni most kell váramat, midőn
A' házi kéj' régen várt élvezése
Vár itt reám, — 's most újabb akadály
Gördül előmbe.... Hah! szólj, mit tegyek?

RIKÁCS.

El kell az egyiket mozdítani,
Bár milly erővel is, 's a' másikat
Idő vagy egy fordulat szétüzi.
'S betöltve léssen vágyad, mint ohajtod.

K E L E N D I.

Aztán ki hinné ezt? mig én halasztom
Időrül új időre dús menyegzőm' —

A' hölgy, kit én nőül szándékozom
Fogadni, mindig bágyadóbb.

'S már nem mosolyg az élet' bájszine
Olly hódítólag arczán, min midőn még
A' völgy' színes virági közt dalolt.

Ám ő a' tájnak bájvirága volt,
Szébb 's kellemesb, mint millyet ember agy
Képzelné tudhat; 's ím már hervadoz...

R I K Á C S.

Vigyázz uram! — ha így szólnom szabad,
Mert mit remélni eddig nem merénk:

Egy gyöngé érintéssel eltünend
Az arci báj, mint a' lepkék' himes
Szárnyán ragyogló tarka színü máz.

K E L E N D I hirtelen.

Nem, nem! Jövend idő még, mellyben e'
Gyász elfeledve lesz, 's még földerül
Bús lelke, és utána arczai,
Mint langyeső' multával a' virág,
Újúlva lesznek, 's újul kellemök,
'S Leóna akkor is kedves leend.

RIKÁCS.

Kivánom, hogy boldog lehess vele!

KELENDI.

Csak e' komolyság, 's e' léleklevertség,
 Melly szerte ömlik arczvonásain —
 Ne volna gát, lelkemre mondom, olly
 Vig nászebédet ülnénk távozásom
 Előtt, mellyet rég nem látott magyar.

HHTEDIK JELENÉS.

VOLTAK és LÉNÁRT.

LÉNÁRT föllép.

Egy vendéget jövök jelenteni, 's mondhatom, hogy tekintetéből is gyanítható, hogy a' király' kíséretéből van, Bebocsátatást kér.

KELENDI.

Siess elébe várnagy, és vezesd fel.

várnagy el Lénárttal.

Leóna szebb volt, mint millyet képzelet
 Teremtni tudhat; szebb, mint bár akárki

E' hon' leányi közt. — Ő szembe tűnt
 Emlény szemének bájos csillagával,
 Hajának szőke fényű fürtivel,
 Mellyek selyemként könnyűden lebegve
 Fedezgeték a' váll, 's a' nyak' havát.
 Én benne a' menny' egyik angyalát
 Láttam, csodáltam, és imádtam is,
 És ő enyém lett. De ám siránkozó
 Gyermekké vált körülém, atyja' bús
 Emlékével gyötörve ön magát,
 'S hervásztva arcza' dús virágait.

NYOLCZADIK JELENÉS.

ZORÁND és RIKÁCS belépnek.

Z O R Á N D.

Ismersz-e még Kelendi?... úgy-e nem?

K E L E N D I.

Hezott az ég! kezét fognak. Barátimat feledni
 Nem szoktam; és későn avvagy korán
 Előttök e' vár mindig nyitva áll.
 'S miként jelenleg téged, olly örömmel
 Üdvezlem azt, ki hozzám hű barát.

Z O R Á N D.

Légy üdvez általam viszont! Tudod,
 Hogy a' király közelben utazik,
 Személyesen kívánván harczra híni
 A' honnak első 's főbb nemesseit;
 Minthogy hadával országszerte jár,
 Hogy azt újabb vitézekkel nevelje,
 Kik véle a' szent földre vándorolni
 Kivánnak, és ott a' pogány csoport
 Ellen vitézi karral küzdeni.

K E L E N D I.

Szeretve vittam mindig a' hazáért;
 És érte vérem', bár végsarjadéka
 Vagyok nagy őseimnek, — soha sem
 Kiméltem, és fogom kimélni.
 De akkor olly öröm 's kéj nem mosolyga
 Előmbe még, miként most...

Z O R Á N D.

Milly beszéd!
 Váradba tán virágot ültetél,
 Melly kéj 's gyönyörrel töltve el szived' —
 Marasztal, és te tőle válni nem
 Kivánczol, hogy élvezd illatát?...

KELENDI.

Virágot, millyet e' hon nem terem;
 Virágot, a' millyet még egy király is
 Díszül tehetne koronája mellé.

ZORÁND.

Nő az tehát, kiben olly 's annyi báj
 Találtak. Mert lángzó képzeted,
 'S illy képzetet csak szerelem gyulaszt.

KELENDI.

Szerelem! — Ah, miért olly bájos e' szó,
 'S mért benne olly erő, 's olly hatalom?!
 Ő oszt a' szívnek üdvet, édesen
 Olvasztva össze érzeményeinket.

ZORÁND.

No ezt becsülöm! Ám szólj most, kivel
 Osztád szerelmedet meg?

KELENDI.

Egy agg, honából költözött görög
 Vevé lakásúl csendes völgyemet,
 Itt élve, és pihenve fáradaimait,
 Mellyek honában súlyosan nyomák;
 'S egy ifju lány kíséré lépteit,
 Őrizve ősz fejének szálait,

'S vigasztaló szavakkal tartva, hogy
 Búját felejtse, mellyben a' leány is
 Olly hüven osztozék. 'S ez lón nekem
 Választott angyalom, kivél szerelmem'
 Szép 's bájoló álmát elérni hittem.

Z O R Á N D.

Hm, hm! Tehát a' mátká így görög hölgy,
 'S szerinted a' szebbeknek egyike?

'K E L E N D I.

A' mint beszélém. 'S épen az bajom,
 Hogy őt elhagyni kénytelen vagyok,
 Most, a' midőn szerelmem' ízelem.
 Határozatra van szükség: tanácsolj!

Z O R Á N D.

Az ifjú szívet, melly ha tiszta, ép, —
 Szent érzeményeket rejt mélyiben:
 Mint egyes, árva hűrt tekintem én.
 Ad hangot; ámde e' hang olly csekély,
 'S olly üntató egyformasága, hogy
 A' véle mulatás igen rövid.
 Társhúr kivántatik, hogy összehangzó
 Zengésök édesen hasson reánk.
 De ezt ki kell gonddal választani,
 Hogy összehangzó legyen avval, és

Ál hang ne hallassék köztök soha.
 Az ifju szív hasonlag társt kíván,
 Hogy egyesítse érzeményeit;
 De a' vigyázat 's gond szükséges itt,
 Hogy a' választás jó 's helyes legyen;
 Mert össze nem hangzó szívérzemények,
 Szerelmi kéjt nem fognak osztani.

K E L E N D I.

'S tovább?

Z O R Á N D.

Azért tanácsolom neked,
 Intézz erős, 's hosszas vizsgálatot
 Elsőben is a' dús hölgyek felett.

K E L E N D I kíváncsilag.

'S így nem lön hát választásom helyes?
 Szólj! mert az égre mondom, én Leónát
 Nem nő- 's leánykörből jegyeztem el;
 'S így senki sem csábíthatott el e'
 Bájos teremtmény mellől még. — De ő
 Felém csak egyes csillag' fényiben
 Mosolyga, 's minden érzeményeim'
 Magába látszék szívni egy tekintet'
 Hatalma által....

ZORÁND.

Vannak kivételek. De szólj, mit érzenél,
Ha most Byzantiumba menve, mindenütt
Szebb 's hódítóbb szemek sugárzanák
Bájfényöket feléd — mindúntalan
Kísérve léptedet, bár merre térj? . . .

KELENDI hirtelen hidegséggel.

Igaz! hogy e' beszéded érdekes,
De olly előtt, ki még szabad szívével.

RIKÁCS.

A' nem szabad szívü ember pedig,
Lekötve érzi a' világ előtt magát,
És kéjeit ritkán édelheti. Félre.
Olly furcsa gondolat jutott eszembe,
'S hevülök szinte létesíteni!

ZORÁND.

Királyi hölgyek, és gazdag családok
Körében élni néhány üdvesebb,
Órát — leendne egy olly élvezet,
Millyennek a' földön több mása nincs.

KELENDI.

Barátom! engem ingerelni vágysz,
Hogy a' gyönyört, mellyel kínáltatom,

Élvezni el ne késsem. Ám Leóna
 Kész volna engem boldogítani,
 'S méltán szolgálna nékem gyönyörül,
 Csak benne még a' régi bájoló
 Hölgyet tekinthetném, emlíny-szemének,
 És bíbor-ajka' összeolvadó
 Mosolyával, mint egy égi nyájas angyalt;
 De ő egészen más lőn atyja' most.
 Történt halála által; 's arczain,
 Szemében, és egész testalkatán,
 Olly látható jelek közt terjed el
 A' bú 's keserv, hogy atyja' halma mellett
 Méltán állhatna, mint egy géniusz.

Gondolkodva.

És még is arczának búfellege
 Rejt némi bájt magában, a' mi új
 Reményt ígér, hogy ismét felvirúlnak
 Az arczai rózsák, 's ő ismét a' régi
 Leóna lesz, kinek lelkületében
 Olly sok nemest, és kedveset lelék

Gondolatba merül.

Jó! ám legyen! Én kész vagyok — 's megyek;
 'S keblemben őrizem szerelmemet,
 Mellyet Leóna' szíve 's lelke bír;
 'S megtartom addig hűven, míg borúja

Végképen eltünend, és ő enyém
Lesz lelke' minden érzeményivel.

Z O R Á N D.

Kezet barátom! Kezet fegnak. Úgy is a' király'
Nevében érkezem, hogy megjelentsem
Az akadályt, melly őt hátráltatja most
Utában, és felszólításiban.

Gyöngélkedő egészségét kimélve
Nem messze vesztegel a' hős Sikos'
Várának régi, rozszant termiben,
Ott várva lassan gyűlő seregét,
'S hozzája kapcsolódva majd mi is —
Fogunk a' szent koporsóért 's hitért
Harcolni, dús zsákmánnyal térve meg.

Titkon Kelendihez.

'S fejedelmi hölgy is lesz talán a' díj,
Mellyet megérdemelni könnyű lesz,
Csak ismeretség 's czifra szó legyen!

K E L E N D I A H O N
Lelkemre! minden szóddal új tüzet
Gyulasztasz bennem, 's mindinkább hevülök.
És míg Leóna gyászt 's múltat felejt:
Világba rándulok, hadd nézzem a'
Nagy tarkaságot, melly rajt' szétterül.

'S ha megjövök, Leóna' keble vár rám,
'S ölében én ismét gyönyört lelek.

RIKÁCS.

'S mellette még dicsőség is leszen,
Mit a' kar, és hős lélek nyújtanak!

KELENDI.

Most már Leónához megyek, 's szívét
Megkérdezem, sorsom felől mit érez?
És mit javall, hogy érdemes legyek
Szerelme' édenére? — Nyúgodj' addig is,
Míg áthozandom a' menyasszonyt,
Ki bús ugyan; de meg nem mondható
Kellem terül el még is alkatán. EI.

KILENCZEDIK JELENÉS.

ZORÁND és RIKÁCS.

ZORÁND.

Kelendit én rég ismerem; de mindig
Úgy láttam és tapasztalám, hogy őt
A' pillanat' hatalma elragadni

Képes; 's hiszem, hogy e' lépése sem
Kiválóbb, mint egyéb lépései.

RIKÁCS.

Ő szenvedélyes minden tettiben.
Barátinak körében a' barátság
Heves jelek között mutatkozik;
És a' mi kéjt ad, azt mohón nyeli;
Igy van szerelmével. Hév 's szenvedély
Bélyegzi azt, de csak rövid 's mulékony,

ZORÁND.

Ám mindig első ő a' harcban is.
Vak tűz vezérli ott, és lépteit
Süker kíséri; ámde indulatja,
A' tűz, a' szenvedély hamar kihűl;
Míg egy hevítő pillanat viszont
Új lánggra nem gerjeszti fel.

RIKÁCS.

Valóban!

Ohajtható is volna már, hogy egy
Nőt nyerne, a' ki forró lángszerelmét
Megosztva véle, őt mérséklené,
'S ez tán Leóna lenne....

ZARÁND.

Látni vágyom.

TIZEDIK JELENÉS.

KELENDI. belép LEÓNÁVAL. VOLTAK.

KELENDI.

Im itt menyasszonyom! Leónához. 'S ez itt
Zoránd,
Lelesb barátainknak egyike.

LEÓNA.

Fogadja szíves üdvözlésemet!

ZORÁND.

Kegyednek édes, lány tekintete
Vigasztal engem, hogy fogadtatásom
Szíves. 'S én bátran mondhatom,
Hogy e' jelenlétnek van érdeke,
Bár az komoly, 's nem épen szívderítő...

LEÓNA.

Minő homályos értelmű beszéd ez?
Ugy érzem épen, mintha új csapás,
Új bú, keserv, és kín omolna rám.

KELENDI.

Nem olly nagy ez, Leóna kedvesem!
 Hogy tőle méltó volna tartani.
 De ám tagadni még is nem lehet,
 Hogy némi kellemetlen befolyással
 Ne lenne rád, de a' mi elmulik,
 Ha másik oldalát vesszük szemügyre;
 Mert e' három szó: hon, hit és király —
 Tettekre, és ha úgy kell, áldozatra
 Méltán tüzelnek minden hőbb szívet.

LEÓNA.

Szólj! e' kebel még mindig nyugtalan!

KELENDI.

Im' a' királytól felszólítatám,
 Hogy társaimmal, főbb nemessivel
 Palaestinába mennék, véle harczolandó
 A' szent koporsóért 's én elhatározám,
 Magam', hogy e' szent harczban részt veszek;
 És bár mosolyogjon a' menny szép
 szemedben:
 Én engedek, 's elválok egy időre,
 Mert így kívánja a' király 's hitem.

LEÓNA.

Imígy ürül ki végkép a' pohár,
 Melly olly kevés örömcseppel kínált.
 Kelendi! szívem olly forró, meleg!
 Megtelve égő érzetek' rajával,
 Mellyet lenyomni nékem olly nehéz,
 'S te válni készülsz? oh mi a' remény,
 Az érzetek, 's a' lángzó szerelem,
 Ha mind ezekből egy hideg csalódás
 Ébreszti fel szívünket — kéj helyett?!

KELENDI.

Leóna! Nem jól értél engemet.
 E' szív előtt nincs semmi érdekes,
 Nincs semmi kéj, nincs semmi más öröm,
 Mint csak szerelmed, mellyet a' teremő
 Lehelt beléd, hogy boldogíts vele.
 És én ne lelném nálad üdvemet?
 Én, a' kit egy szavad, tekinteted
 Raboddá tenni képes?... Ah! Leóna!
 Sokkal hevesb keblemenek szenvedélye,
 Mintsem hogy azt egy kurta távozás
 Elhútni tudná. Ám a' rendelet,
 A' példa, és egyéb más sok viszony

Kivánják távozásom'. 'S hah! csak itt
Lesz alkalom vitézséget mutatni,
'S zsákmányt szerezni, millyet a' szerencse
Mindenha nem nyújt, 's nem mindenkinek.

Z O R Á N D.

Engedd szelíd hölgy át a' bajnokot,
Ki a' honért, 's királyért víni tud,
Ha úgy kívánják szükség 's végezet.
Miért ne vína ő szent harcban is,
Ő — a' kinek vitézi fegyvere
Honszerte, mindenütt isméretes?
Szép hölgy! szerelmed, szíved légyen a' díj,
Mellyet megérdemelni már magában
Dicső 's nagy ösztön újabb téteményre.

K E L E N D I.

Olly szent a' czél, a' millyen hű szerelmem
'S a' millyen ártatlan, 's igaz szívű
Vagy szép Leóna, mennynek angyala.
Azért ne légy e' czélhoz szigorú,
'S engedd meg azt, hogy víjak érte!

L E Ó N A.

Legyen! ha a' királyi szózat int,
'S mellette édes, kedves érzemény

A' szent, kereszties harcokban részesülni.
 Erőt veszek mindenkép magamon,
 'S hontértedet, mint hű lány — várom el.
 Szivemből egyszerű oltár leszen,
 'S kiolthatatlanul fog égni rajta
 Emléked, és a' hűség 's szerelem.

K E L E N D I átöleli.

Te minden asszonyoknak remeke!
 Tájamnak angyalául küldé le
 Az isten tégedet, hogy boldogíts
 Egy szívet, a' mellyben mint aetna-tűz,
 Forr minden érzemény, 's a' szerelem.

L E Ó N A.

Kelendi! én nem kérek semmi mást,
 Csak egy szívet, melly ott is hű legyen,
 Emlékemet lapjára vésve fel.

K E L E N D I.

E' bájos égi fényű kék szemek,
 Mellyekben egy angyalnak lelke ég —
 Mindúntalan, napon vagy éjszakán,
 Elöttem folyvást fognak fényleni,
 És a' szelíd mosoly, melly bennök ül —
 Szerelmemet 's kedvelt emlékedet

Idézi csak mindig elő; 's ha béke,
És nyugalom között pihenhetek,
Lelkem csak vélők andalog!

LEÓNA vidámabb arcczal.

'S az ég ha majd viszont mellém hozand:
Ah mondd, hogy e' szív akkor földerül,
És lelkeink egygyé olvadnak össze. . . .

KELENDI.

Miként a' testi báj, 's a' lelki kellem
Benned rég egyesültenek.

LEÓNA.

Nekem,
Csak a' jövőre vannak még reményeim;
'S olly édes a' hit, mellyet esküd ad,
Hogy jó idő, a' mellyben ők valókká
Leendenek.

KELENDI.

Igy édesem, 's akkor lecsókolok
Arczod' haváról minden bújelet,
'S mint e' csók, olly édes legyen napod
És minden órád, mellyeket velem
Töltendesz egykoron el. Megcsókolja, 's hevesen
megöleli.

Vezessed át most a' mellékterembe
 Barátomat; ma együtt költjük el
 A' búcsu-étkeket. Én rendelést
 Adok jelenleg várnagyomnak, aztán
 E' pillanatban nálatok leszek
 Leóna átvezeti Zorándot; el.

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

KELENDI és RIKÁCS.

KELENDI.

Várnagy! hűséged', és kormányodat
 Kivánom én most.

RIKÁCS.

Kész vagyok.

KELENDI.

A' várt kezedre bízom. Fontolóra
 Vedd e' bizalmat, melly neked
 Csak érdemedre szolgál. Jól vigyázz!
 Mert benne van fő kincse életemnek;
 És ez Leóna — szívem' jegyese.

Őt úgy tekintsd, miként szemfényedet;
 Légy őre hű, szelíd, és engedékeny.
 Ő asszonyod, 's parancsit teljesítsd
 Hüven, mellette ám vigyázva is...

R I K Á C S.

Miként parancsolod; hiszen merő
 Jóság, kegyesség, 's tiszta tisztelet
 Csatoltak oldaladhoz, és ezek
 Vezérlik most is minden léptemet.

K E L E N D I.

A' vár körüli tiszted tudva van,
 Azért említenem szükségtelen.
 Apródimat siess most rendbe hozni;
 És más egyéb, mi útra tartozó,
 Készen legyen. Kivánatom szoros,
 'S határozott. Most menj, siess!

R I K Á C S.

Megyek

El a' közép ajtón.

K E L E N D I egyedül.

Eltávozom; 's ki tudja, mily sükerrel
 Járom be a' keletföld' részeit?
 Hol a' millyen forró a' nap' heve:

Olly lángoló ott minden nőkebel.
'S a' milly ragyogók ékes gyöngyei,
A' nap' sugárit tarkán játszva vissza:
Olly fényesek, 's olly szépen csillogók
A' barna fürtű hölgyek' szemei.
... De nem! hisz' itt a' hölgyek' csillaga,
Nemének éke, drága gyöngye, kit
Szeretni olly fölséges élvezet,
Mint a' nyíló tavasznak fűszeres
Légét beszívni, hajnal' keltivel.
... Én őt imádom; 's még is olly bizonytalan
Szerelmem. — Ah, de fel fog ő derülni,
Mint a' nap szétfutó felhők után,
És ő kitárt kebelével fogadand,
Ha megjövök, mint rózsa harmatot.
Virúlj fel ékes hölgy, 's adj hő kebel
Ha vissza térek, nálad megpihenni!
El a' mellék terembe; 's a' kárpit lefordúl.

MÁSODIK SZAKASZ.

Terem Kelendvárban.

ELSŐ JELENÉS.

LEÓNA egy karszékben ül.

Nyolcz hónap elmúlt már, 's Kelendi még sent
Tért vissza, hogy lángérezemény között
Ölelne ismét engem keblire.
Hisz' e' magányos árva lét megöl;
Mert keblem ég, forr, mint az aetna-tűz.
Szerelmem gyújtá égő lánggra azt,
De ön tüzétől fog sorvadni el;
Mert nem lehelhetem szép jegyesem'
Szívébe messze harczol ő! . . .
— Mi édesen hangzék e' szó: jegyes,
Melly képes egy viasz-szívű leányt
Kéj-, és örömrészegé váltani?!
Igen! jegyes vagy mátká édesen
Zengnek, 's szívem hangozza vissza őket.

De ah! ha mátkám elfeledne, és
 Hűtlen leendne hozzám: szép szavak!
 Halálharangként zúgnátok fülemben.
 Ne hagyj el oh remény, 's add e' hitet:
 Hogy ő reám folyvást emlékezik,
 'S mint hajdan, úgy ég most is kebele
 Érttem; szóval, hogy ő most is szeret. . .

MÁSODIK JELENÉS.

LEÓNA és RIKÁCS.

RIKÁCS.

Légy üdvez asszonyom!

LEÓNA.

Hozott az ég!

RIKÁCS.

Vigasztalóra volna nemde szükség?

LEÓNA.

Hogy érted ezt?

RIKÁCS.

Könnyű megfejteni.

— Szemedből olvasom szerelmedet,
 Miként eped, sovárg Kelendiért;
 'S mit mondasz olly hölgyről, ki olvadoz,
 Úgy szólva — hű szerelme' lángzatában;
 De a' kiért sovárogo és eped,
 Ég, lángol, 's tudj' isten! még mit mivel;
 Hütlen.... 's más hölgy' karában kéjeleg?

LEÓNA följöttenve.

Várnagy, mi lelt? mi rejtélyes beszéd
 Mindez, mit énelöttem olly gunyos
 Hangon merészlettel elmondani?

RIKÁCS.

Légy csendes asszonyom! bár ezt kívánni
 Majd nem lehetlen; és halld titkomat,
 Mellyet kimélve rejték el szivembe,
 Csupán azért, mert féltem, hogy ki olly
 Hőn tud szeretni, mint te — kínosan
 Veendi, 's elmecsendét vesztené.
 De ime már tovább nem rejthetem;
 'S kimondom azt, bár hallja a' világ;
 Mert rút áttatya csalni a' szivet!

LEÓNA.

Szólj várnagy, és ne kínozz oly soká!

RIKÁCS.

Kelendi hűtelen.

KELENDI.

Ki súgta, szólj,

E' gyilkos szózatot?

RIKÁCS.

Nem súgja ezt már senki asszonyom.

Csak titkokat szoktunk susogni, 's nem

Valót, mellyet föld, ég 's mindenki tud.

LEÓNA.

Hah szívduló! te engem nem kimélsz. . .

RIKÁCS.

E' hir előtted volt csupán titok.

De most igaz hitemre mondom: őt

Ég — föld gonosz lelkűnek ismerik.

'S ha van, ki tiszta, ártatlan szívet

Fásult lélekkel tud csábítani,

Körül hízelgve sok mézes szavakkal:

Úgy ő reá mutatna minden ember.

Lehetne bár ércz hangom 's szózatom,
 Mellyel lefestém őt imént előtted,
 Hogy hallaná minden szép ifju hölgy,
 És elkerülnék mérges csábjaik.

LE Ó N A *elkeserülve.*

Hazug beszéd mind, mit nekem fecsegsz,
 'S gonosz, miként szived, mellyből merítéd..

R I K Á C S. *Félre.*

Hah! ez merészség! *Fenn.* Kímélj asszonyom!
 Mert nékem is van még becsületem,
 'S magát tekintve, a' milly kényes ez:
 Iránta épen olly kemény vagyok.

LE Ó N A.

Miért e' leczkéző szavak nekem?
 Mért e' makacs kép, melly olly számtalan
 Gúny- 's rágalomjeleknek lőn tanyája?

R I K Á C S *lágyan.*

Csak egy kegyes mosolyt lövelj felém,
 Szemednek égető sugárinál, —
 És e' makacs kép olly szelíd leszen,
 Mint egy martyrarcz, mellyen nyúgalom,
 És lelki elszántság szokott lebegni...

LEÓNA.

Minden szavad szurósb kezd lenni már;
 'S te nem hiszed, hogy mindez fáj nekem!
 Azért ha van szívedben érzet,
 Melly tiszteletbe könnyen olvad át:
 Hagyj engemet nyugodni; hagyj magamra!

RIKÁCS.

Ki volna, a' ki ellenedben állna,
 A' nélkül, hogy szívében érzetek
 Ne rajzanának? Fásult ember az,
 Kit meg nem indít olly szem' súpára,
 Mell csillagot mül feljül fényivel.
 Igen! szivemben is van érzet,
 Mély, ámde szerelembe olvad át...

LEÓNA.

Úrad' nevében kényszerítelek,
 Hagyj fel csipős gunyoddal! Mert leend
 Alkalmam és eróm e' szemtelen
 Merészletet még vissza torlani,

RIKÁCS.

Szó a' mi szó. Megmondom igazán,
 Lelkemre úgy, miképen érzem:
 Hogy tőle nem fogsz rám könyörgeni

Boszút, vagy büntetést merényemért.
 Mert ő neked csak mézes szót adott,
 Míg mással szívet és szerelmet oszt.
 'S azt csak hiszed, hogy a' szó hamarább
 Repül el, mint a' szív és szerelem
 Hülnének el? — Mit mondasz erre most?

LEÓNA.

Okoskodásodat nem tűrhetem;
 'S azért parancsolom, mint asszonyod:
 Távozz' el a' teremből, és ne jőj
 Szemembe addig, míg nem hitalak!

RIKÁCS Leónára kacsint.

Leóna!

LEÓNA hirtelen hévvel.

Mit? — mit mondál most nekem?
 Te szemtelen; te lappangó gonosz!
 Kihez bizalommal lenni anyyi, mint
 Örvény felé evezni gyöngé kézzel...

RIKÁCS Leónához simúl.

Leóna! én szeretlek tégedet!

LEÓNA előre fut.

Vad szörnyeteg! beszélj, örült vagy-e,
 Vagy csak gonoszság 's csalfaság vezet?

Gonosz, vagy őrült — mindegy az nekem;
Törönyba záratlak, 's ott fogsz nyomorgni.

RIKÁCS.

Nem szoktam tervem' mélyebb fontolás
Nélkül kivinni; 's hidd, meggondolám
Most is, mit én kivinni készülök. —
A' várcselédeket kiútasítám,
'S magunk vagyunk. . . .

LEÓNA.

Bolond beszédre nem
Szoktam figyelni.

RIKÁCS.

Mondom én Leóna,
Kelendi hozzád már rég hűtelen.
Játszik veled, mint egy hitvány edénnyel,
'S ha ez kezében eltörendenek:
Törekenységének tulajdonítná
Ezt legfölebb, 's elvetné hidegen.

LEÓNA.

Elég legyen! Megúntam hallani
Beszédedet, mellyet gonosz sugallat
Idéze ajkaidra, esztelen!

Órültséged' játéka nem vagyok;
Távozz' azért, 's tárgyát tán fölleled.

Az ajtóra mutat.

RIKÁCS. Félre.

Ördög 's pokol! nyájas szó nem segít;
Érzelgő szerelem itt haszontalan. —
Erőszakos leszek, 's úgy rablom el
Magát, 's magával keble' kincseit. Fenn.
Jó! hát előtted én bolond vagyok;
'S az még igen jó, hogy nyájas bolond,
És nem dühös; mert így lángszívedet
Szakásztanám ki, és szerelmivel
Együtt mohó vágygyal nyelném le majd.

Sebesen el.

LEÓNA egyedül.

Álmodtam-e, vagy tán csak nyugtalan
Képzet játszék velem? . . . Homlokát simítja.
Való igaz, hogy kígyó rejtezik
E' várban, és ez egy gonosz cseléd,
Rikács, kitől mindig remegve tarték;
De nem! ki itt a' várnak asszonya?
Én, és csak én! — remegnem nem szabad;
A' pór 's cseléd engem tisztelnek itt. . .

HARMADIK JELENÉS.

LEÓNA. LÉNÁRT.

— LÉNÁRT belép.

Egy úri ember jött. Belépni kíván.

LEÓNA.

Miféle jövevény?

LÉNÁRT.

Szent földről jövevény.

Német lovag lesz, a' mint külseje

Mutatja. . . .

LEÓNA.

Bejöhet! Lénárt el.

NEGYEDIK JELENÉS.

LEÓNA. WILDAU.

WILDAU

német lovagi öltözetben fellép.

Légy tőlem üdvez!

LEÓNA.

Viszonzom üdvözlésedet!

WILD A U.

Baráti

Viszonyban állván én Kelendivel, —
Mint fáradott utas tértem be hozzád,
Jó asszony!

LEÓNA.

Kész szívvel köszöntelek.

Pihenj meg, és nyugalmad légyen olly
Szelid 's jótékony, mint milly igazán
Tudósítasz Kelendiről.

WILD A U. Félre.

Pokol!

Nem volna rossz e' hölgyet elkerítnem;
Szemvillanása mélyebben ható,
Mint a' sugár, a' mellyet déli nap
Lövelt reánk, keresztes harczosokra,
Midőn homoktengerben küzködénk. Fenn.
Képzelheted szép asszony, milly szerencse
Hordozza őt ölében!...

LEÓNA figyelve.

Mit jelent ez?

WILD A U.

Csupán azt, mit pusztán szokott jelentni.
 — Őt szép szerencse tartja ott ölelve ;
 Réá mosolyg szeliden 's nyájasan ;
 'S úgy látszik, mintha őt örökre
 Ölelni vágnék, olly hűségesen
 Ragaszkodik hozzá mindúntalan.
 'S e' szép szerencse — hölgy!

LEÓNA ingerülten.

'S ott keleten

WILD A U.

Mindketten egy honnak leányi vagytok.
 És a' különbség köztetek csak ez:
 Hogy az derült, 's vidáman szép leány,
 'S te bús, komoly, 's halvány-széppé levél,
 Leóna folyvást nyugtalan.
 Vágytársnék nem vagytok, 's nem is lehettek;
 Mert őket ott, a' forró ég alatt,
 Forró szerelem, 's eskü egyesíték.

LEÓNA koezeit össze téve.

Oh ég! ne vigy új kísértetbe ismét!

Merőn a' földre néz.

WILDAU. Féltre.

Lelkemre! ő mélyebben bájol el.

Nem! őt honába vissza nem viszem;

'S megölni?... - ördög' sugallata!

.... Kelendi engem kért vissza vinni

Titkon honába, bár melly szín alatt,

Hogy új menyasszonyát minden gyanú

Nélkül vezesse így majd várlakába. —

Nem! ő enyém lesz megkísértem őt.

Mit? hátha épen ő belém szeret,

'S gát nélkül úzzük lépteink' előre?! Fenn.

Miért ez andalgó 's borús tekintet?

Minek busúlni hűtlenségiért?

Ki hitszegéssel róttá meg magát:

Bánatra 's könyre az nem érdemes.

Feledni kell őt, 's egyszersminél örülni,

Hogy megmenekvénk csalfaságától.

LEÓNA hévvel.

Valót beszélsz-e, vagy csak költemény?

WILD A U.

Lelkemre mondom, mind való.

LE Ó N A fejére csap.

Egek!

WILD A U.

Kétségbe oh, ne essél mindezért!

Én gyámolod leendek; őriződ,

Hived, vigasztalód, és mindened:

Csak légy irántam jó 's szives,

És mondd e' szót: szeretlek. . . .

LE Ó N A.

Ez mind,

Mit vendég szives, 's nyájas asszonyának

Bántalmul elmondhat?

WILD A U.

Bántalmul én

Ezt nem tekintém. Szívedet Kelendi

Megcsalta; és te árva 's elhagyott!

Illy elhagyottan 's árván nélkülöznéd

Szerelmemet, 's a' szívet, melly körül

Ölelne minden érzeményivel?! —

LEÓNA.

Szűnj meg kísértetiddel. Én jegyes
 Vagyok; 's ha mindjárt hűtelen
 Lehetne is: míg vissza nem veszi
 Jegyét, 's jegyével együtt csábszerelmét —
 Megtartom azt emlékül újamon;

W I L D A U.

Légy engedékeny oh hölgy, 's fonj körül
 Hó karjaiddal — néma egyezésül...

Leónához simúl.

LEÓNA eltávolítja.

Távozz' előlem sima nyelvü állat!
 Csábod haszontalan, mint tenmagad.
 Elő legények mind ..., Rikács, Rikács!
 Az ajtóhoz fut 's kiált.

 Ö T Ö D I K J E L E N É S .

VOLTAK és RIKÁCS.

RIKÁCS berohan két szolgálal.

Jelen vagyok; parancsolj...

LEÓNA Wildaura mutat.

Im itt e' vakmerő, gonosz, csalárd,
'S csábító; — elvitetni rendelem.

Wildaut a' szolgák megragadják; 'a kardját
leoldva, hirtelen megkötözik.

WILD A U magát fessegetve.

Ez a' vendégi jog? — hogy egy lovag,
Ki a' kereszties harcznak részese —
Szabadságát veszítse el? — Pokol!
Ezt én nem engedem; nem istenemre!
És össze zúzlak egyről egyig. — Erőködik.

RIKÁCS.

El csak!

'S zárjátok őt börtönbe szaporán.

Wildau elvitetik'

.... Most láthatád a' czinkost asszonyom,
Ki megszemélyesült gazság 's gonoszság;
Hasonló mindenben Kelendihez.

— A' várúr önkezével írta meg
Fogadtatását későn, vagy korán,
'S én tisztelém, kész volt szolgálatom;
De ő fülembé súgá titkosan
Kelendi' tervét, a' mellyben segédül
Kért meg, biztosbnak vélve így magát.

'S e' terv az, hogy téged rabolna el,
 'S vezetne messze, bár a' föld alá:
 Csak őt 's nejét ne háborítanád.
 Szólj most: hazudtam, és igaztalan
 Valék, midőn keblemnek titkait
 Fedezve fel — szümből nyilatkozám,
 'S te sziklaként kemény 's hideg maradtál?...

LEÓNA.

Én nem hiszem; 's ám volna bár igaz:
 Szívembe tiszta hűség oltatott,
 'S ez oltovány nem fog kiveszni onnét.
 Távozz'!

RIKÁCS. Gúnynyal

Megengedem, megengedem! Féltre.
 Kelendi úr; rajtam boszút vehet;
 Parancsát nyilván én meg nem szegem;
 Csak úgy titokban, mindent titkosan, —
 'S e' szél kergette német ölve lesz.
 Könnyen segíthet itt Ysolda' mérge;
 'S nem lesz, kitől e' hölgyet féltennem;
 'S búsan — vigat mi messze költözünk!

Titkon egy oszlophoz rejtezik.

LEÓNA.

'S így volna ez?... 's a' hír, a' költemény
 Valókká lőnek? — vagy csupán csak álom
 Mindez, mi úgy fellázítá szívem',
 És minden érzeményeit? Föltekint. Dehogy!
 Hisz ébren állok itt, csakhogy fejem
 Szédül, 's nem bírok helyre jöni. Kezét
 fejére teszi. Ah!

Olly lángmeleg főm, mintha égne, 's e'
 Szív úgy dobog, zajg, mintha vész közelgne,
 Hogy felgyuladt lángjában fojtsa meg.
 'S úgy tetszik nékem, mintha sejtenék,
 'S e' sejtemény jósolná meg jövőmet....
 De hát miért? — hisz' a' hír mondja már,
 'S Kelendi még magáról hírt sem ad....
 Oh szív merülj el kínod' tengerébe;
 Vessz el, repedj meg, 's ontsd ki véredet!
 Hiszen te áldozat vagy.... Lengeség,
 'S könnyelműség zúznak le tégedet,
 'S gyalázni fognak ember, föld 's az ég!
 — Szeretni égő szív' érzelmivel;
 Szeretni mélyen, hüven 's lelkileg:
 Ez olly kéj, mellyet isten ő maga

Boldogságunk' részévé rendele.
De elhagyatni, mint egy szajha hölgy,
Attól, kit a' sziv olly gyöngédeden
Ölelt körül forró szerelmivel:
Ez olly kín, mellynél isten' ostora
Nem sujt gonoszt keményebben soha.
— Ki érze kint, égő szerelmi kint?...
Oh balga hölgy! ez csak rád méretett,
Hogy szenvedd balgaságod' kárait.
Őrült, bolond valék; 's haszontalan
Érzés vezérle, a' midőn szavára
Karába hullék gondolatlanúl!
Nem oh, ezt én el rem viselhetem;
Meghűl eremben a' vér, és szivem
Hasadni kezd, 's elmém zavarva van....

Egy székre veti magát, mialatt Rikács elosont.
Úgy borzadok, 's a' föld kering velem;
Fásulva vannak minden tagjaim, —
Csak szívem érez még ... kint, 's semmi más...

Elalél: rövid szűnés.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNA. YSOLDA és RIKÁCS.

RIKÁCS. Halkkal.

Tégy úgy, mikép megmondtam, 's rendelém.

Kisurran.

YSOLDA.

Jobbjában egy pohár, 's baljában egy kiseded csupor.

Mondd, mi lelt illy hirtelen, hogy

Arczod sápadt, mint a' hold?

LEÓNA.

Oh ég! — Ki az?... te volnál jó Ysolda?...

Mi az kezekben? gyógyital? Te hú,

Te jó cseléd! az isten rendelete

E' várba tégedet vigasztalóul...

YSOLDA.

Látom gyenge vagy; baj ére?

Vagy csak lelki bú gyötör?...

Testi bajról, lelki búról

Hasznos gyógyfüvem' vize.!

LEÓNA.

Én ismerem szived' jó szándokát;
 'S e' gyógyított, tapasztalás tanít,
 Bevenni nem leend sükertelen,
 Hisz' én úgy szédülök, 's olyan levert
 Egész valóm. . .

YSOLDA

megízleli a' vizet, mellyet átnyújt.

Itt van e' pohár, igyad ki;

És felújulsz tőle, mint a'

Harmat között nyiló virág. Átadja.

LEÓNA a' poharat felhajtja.

Talán erősbek lesznek tagjaim,
 És megszünendik a' láz, melly kinez.
 Fejét a' karszékre hajtja, 's nem sokára elalszik.

YSOLDA előbbre biczeg.

Megvan! ó álom' leánya;

Mélyen alszik, mint a' holt.

És ez álom két nap 's éjen

Fogja elborítani lelked',

És egy érítés se' járand,

Mint szokott — úgy tagjaidban,

Sőt egészen megszünik.

Lélekzet, 's hév' nem leendnek
 Árulói életednek.

Arczrózsáidnak helyébe

Halvány szín fog elterülni;

És szemed mélyebbre száll,

'S leple mindig zártan áll,

'S mint halottmenyasszony, olly

Fásult és meredt leszesz;

Míg majd két nap múlva, mintegy

Édes álomból fölébredsz.

Merőn tekint Leónára.

— Szép menyasszony, 's bájoló, mint
 Inda volt, lyányom' születtem.

Inda, a' kit úgy szerettem, —

Nálánál vérem' se' jobban!

Inda mondom, és te egy sors'

Áldozatja lettetek:

Csalva lőn szerelmetek! —

Ah de én megmentem élted'

A' csábítónak karából;

'S elvitetlek messze földre,

Hol Rikácsnak vár szerelme.

— Most már ismét indulok,

'S mérget nyújtok e' csuporból

A' lovagnak , kit Rikács
 Már fogolylyá tón. — Erős
 Mérgem; sziklabérez alatti
 Nyálkás fűből szedtem azt.
 Bár adnám e' vár' urának ,
 'S boszúim töltve lenne rajta !!

Leónára néz.

Álom — álom , csendes álom!
 Rejtsd öledbe angyalod'. Indúlni akar.

HETEDIK JELENÉS.

VOLTAK 's egy HIRNÖK.

HIRNÖK gyorsan berohan.

Elő Rikács! urunk e' pillanatban
 Megérkezik; jőj elfogadni őt,
 Menyasszonyával. Hurrah! éljenek

Kelendi, 's nője szép Alexia!

E' szavakra fölserken Leóna , de ismét bágyadtan
 alszik el.

Mi ez?... beszélj Gellért' hegyének vén
 banyája ,

Mit művelél?... tán most altattad el

Örökre e' hölgyet, hogy illy büvös

Helyzetben állsz Félre. De istenemre, ez

Büvészet! mert különben e' leány
 Mért volna még itt? — Várnagy jőj elő!
 Az ablakhoz megy, 's kürtjébe fú.

YSOLDA aggódva.

Mit jelentsen e' zavar?

NYOLCZADIK JELENÉS.

VOLTAK és LÉNÁRT.

LÉNÁRT fegyveres szolgákkal berohan.
 Mi baj? mi lárma ez?

HIRNÖK.

A' vén anyóka mérget nyújta be
 E' nyugovó hölgynek. Látjátok őt?

LÉNÁRT Leónát költi.

Nagyságos asszony! nem hall? — keljen
 fel!... Ysoldát megragadja. Hah, vén boszor-
 kány! te voltál úgy-e gyilkosa? — szólj,
 mert elevenen temetlek el....

YSOLDA.

Mérget adtam?... én e' hölgynek?
 Szívét bánat' mérge rágja!

LÉNÁRT.

Mit bölcselkedel te nekünk? Meg vagy lepetve; a' kezedben levő ital tanúja tette-
nek. Igyad ki most ezt, vagy pokoltársaid-
hoz küldelek. Ártatlan italtól nem fogsz el-
veszni. Ysoldát ivásra kényszeríti.

YSOLDA.

Aggott test, vén csont vagyok már,

Nincs mit félnem a' haláltól.

Egy szelíd örömvirága

Volt csak életemnek, és ez

Kíméletlen kéztől össze

Dúlva — sírban hervadoz.

Inda, szép örömvirágom!

A' te lelked int felém.

Most felhajtom mérgemet,

Melly kivégzi éltemet!

A' csuport ünnepélyesen felhajtja, 's kínos voná-
gások közt elhal. A' szolgák irtózni 's dörmögni
kezdenek.

LÉNÁRT nyugtalanul.

Már igaz; már minden világos! Oh ho-
mályosuljatok! el végképen szemeim, hogy
ne láthassam többé e' világ' szörnyetegeit;
ne soha borzalmait, mellyek lelkemet már

olly gyakran kínzották. Rikács, Rikács! ez a' te műved. . . .

KILENCZEDIK JELENÉS.

VOLTAK. SZOLGA.

SZOLGA sebesen bejő.

Várnagyunk a' fogoly lovaggal beszélget-
vén tömlöczében, ez őt titkon keresztül szú-
rá, 's rést találván a' börtönből — szerencsé-
sen elillant. Mi ugyan utána nyomúltunk ne-
hányan, de nyomát sem láttuk, úgy eltűnt.
Vérben hoztuk fel Rikácsot a' börtönből. . .

L É N Á R T.

Ő is megkapta gonoszsága' díját.

H I R N Ö K.

Csak egy világos szót sem hallani. . . .

L É N Á R T.

Mit teend urunk, ha megjő, és meghallja
e' gyászdolgokat?! Leónához. Szegény
gyermek! ártatlanságod' virágában törettél
le! Hej legények! vigyétek e' banyát ki,
's hagyjatok magamra, hogy sírhassak e'

halott fölött, kit annyi szív szeretett, 's annyi ember áldott! Ysolda a' szolgáktól elvitetik.

H I R N Ö K.

Mi volt ez? én nem értem szólj öreg!

L É N Á R T.

Gonosz lélek' munkája, mellynek könyezve nézem áldozatát! — Leóna' kezét megcsókolja, 's a' kárpit lefordul.

HARMADIK SZAKASZ.

Erdő, mellynek jobb részén egy kised parasztlak áll, virágos kerttől környezve; hol egy fűpadon Kelendi ül, 's előtte Leóna könnyű póröltözetben, két ágra font, leeresztett hajjal.

ELSŐ JELENÉS.

KELENDI LEÓNA.

KELENDI

vadászköntösben; fegyverét leteszi.

Hagyj megpihennem. Hát nincs honn anyád?

LEÓNA könnyűden.

Faluba ment holmit vásárlani,
 Hogy asztalunk pünkösztnek ünnepén
 Teltebb legyen, nem úgy, mit köznapon
 Aztán piros pünköszt sem jó maga;
 Még egy nagy ünnepet hozand nekünk...

KELENDI.

'S mi volna ez?

LEÓNA.

Ha eltalálja, már
 Ugy elhiszem, mit sokszor monda nékem,
 Hogy szívbe lát, 's megtudja titkait....

KELENDI.

Szép gyermek! ezt csak lányról mondhatom.

LEÓNA mosolyogva.

Hát én nem az vagyok? — tán férfinak néz?

KELENDI.

Arczod 's szived lányt illető javak;
 De csintalan, 's élénk, buvár eszed:
 Gyalázatára férfinak se' válnék.

LEÓNA.

Ne szóljon illy czifrán, 's illy ékesen,

Úgy — látja majd, beszédét meg sem értem,
'S aztán felelni sem tudok....

KELENDI.

Pedig!

Elöttem olly becses minden szavad,
Hogy tenger' egy-egy gyöngyiért nem adnám.

LEÓNA *lesütött szemekkel.*

Aztán ha még mellette elpirít
Vadász úr — úgy zavarba is jövök.
— Most már nem is tudom, hol hagytam el
Beszédem' ...; jó! ismét eszembe jött.
Hát e' nagy ünnepet, csak nem találja ki?

KELENDI.

Tán eltalálnám, hogy ha egy napig
Nézném szemednek fényes tükörét.
De most csak egy pillantatig leszek
Még nálad, és ez, tudhatod — kevés
Szived' vizsgálatára....

LEÓNA.

Hm! tehát

Olly relytélyesnek véli szívemet,
Hogy ismerése éveket kívánna?

KELENDI hévvel.

Nem, nem! Bocsáss meg, nem jól mondtam ezt.

Megfogja kezét.

Te egy virág vagy, mellynek illata,

Alakja, színe, 's minden ékei —

Egyszerre, egy pillanatban teszik

Érzékeinre mély hatásukat.

Azonban azt is megfejtem talán,

Mikép lesz kettős ünneped.

Ószinte vallomással kellene

Megmondanod, hogy el vagy már jegyezve,

'S hogy pünköszt' ünnepén leend menyegződ.

LEÓNA.

Ha, ha! így ítél minden férfi rólunk!

Ha arczaink derülni kezdenek:

Nálok menyegző annak már oka.

'S ha tán komolyság ülné arczaink'

'S magányt keresve — elmerengenénk:

Oh ennek sem lehetne más oka!

Pedig nem az; nem az, ha mondom én....

KELENDI.

Mi édes oh, ha így cseveghetek

Veled, te bájvirága e' mezőnek!

Te nem tudod, te nem képzelheted,

Mint istenít, mint boldogít ez engem! —
 Ne rejtse el oh, előttem titkodat!
 Mondd el, hogy már menyasszonynyá levél,
 'S keblembe fojtom végreményemet,
 És véle minden égő kínaim?'

LEÓNA.

Ej édes istenem! Hát véli tán,
 Hogy én menyasszonyságom' rejteném? —
 Fűnek 's virágnak folyvást mondanám:
 Hogy vig 's bohó menyasszonynyá levék,
 De lássa ezt, kinek sem mondhatom.
 Azért megfejem a' nagy ünnepet,
 Hogy e' zavart végképen elfeledjük.
 Piros pünköszt mosolyga rám, midőn
 Születtem, és e' nagy világba léptem.

KELENDI.

Tehát csak ennyi mind?

LEÓNA.

Nincs semmi több!

KELENDI.

Ártatlan gyermek! Mondtad volna inkább:
 Te mosolyogtál pünköszt' rózsás képire,
 'S e' kép te rád, 's a' kölcsönös mosoly
 Üdvezletül szolgált közöttetek.

— LEÓNA.

A' mint akarja. Mindegy az nekem!

KELENDI

felugrik, 's Leónát hevesen átöleli.

Jólánka! én szeretlek tégedet!

LEÓNA.

Kérem vadász úr.... Kifejti magát Kelendi'
karaiból,

KELENDI. Félre.

Még nem érkezék

Határainba illy tündéri hölgy,

Nem ismer engem; külsőm el nem árul,

'S szivébe oltandom szerelmemet. Fenn.

Mi az? te elpirúlsz? — nem tartasz-e

Kezedre érdemesnek?...

LEÓNA szemét lesütve.

Mennyiben

Nyilatkozása engem illet, én —

Megegyezem...; csak aztán majd anyám

Ne mondjon ellen....

KELENDI ismét átöleli.

Milly boldog vagyok!

'Te szólsz anyádnak, és anyád megegyezik;

Mért benned ötet angyal kéri meg.

Tehetségem van annyi, jó leány,

Hogy oldalam mellett elégülés
Lakhassa szívedet.

LEÓNA.

Mind elhiszem.

KELENDI.

De most megyek már, mert rég vár reám
Uram, 's parancsát hűven őrizem.
Isten veled, lelkemnek édes álma!

LEÓNA.

Tudod mit? — fordúlj még egyszer félénk
Későbbben, és megmondom válaszat
Anyámnak akkor. Most isten veled!

KELENDI.

De most illő leend, hogy egy egy bucsúcsók
Olvadjon ajkainkra zálogúl.

Kölcsönös ölelkezés. Kelendi el.

LEÓNA egyedül.

Szegény leány, gyalázat' gyermeke!
Imígy idézed rá lelked' boszúját;
Reá, kitől most elhagyatva állsz.

Félév mulék már el, mióta szép
Nejével ott fenn várában lakik,
És íme már elhagyni képes őt is.
.... Ez hát azon csábító szerelem?

Azon tűz és láng, mellytől teteme
 Reszketni látszék vallomásinál?
 Bolondság, esztelenség rá hajolni!
 'S a' nő, ki őt csókban fürösztli meg,
 Szegezze át azon perczbeu szivét;
 Mert így csak egyszer érzi kínait,
 Midőn amúgy a' megcsalt szerelem,
 Éltén keresztül gyötri, üldözi. Kaczagja
 Ha ha! ő engem holtnak hirdetett,
 'S most a' halottnak csókját élvezi. —
 Sirboltjában nyugodtam két napig,
 'S a' harmadik napon fölédredék;
 És ő nem tudja ébredésemet.
 Csak egy, ki e' titkot keblében őrzí,
 'S ez egy szelíd, jó szivű remete;
 Ki a' kápolna' mélyén nyugovó
 Halottak' őre, 's öröm nékem is.
 — Képen derült; külsőm élénk, vidám;
 De keblem ég gyötrő fájdalmiban,
 Mint a' hegy, mellyet zöld bársony borít
 'S lángok csatáznak keble' mélyiben.

S Z Ó Z A T.

Jolánka jer! Jolánka!

LEÓNA.

Ámde ezt

Boszúm kívánja így, 's vezérem ez. El.

MÁSODIK JELENÉS.

Terem Kelendvárban, hol Alexia fényes görög öltözetben, keleti szőnyeggel bevont padon ül; mellette Irene áll.

ALEXIA.

Irene! én csak nyugtalan vagyok! . . .

IRENE.

'S e' nyugtalauság nem használ neked.
 Minek gyötörni szíved' illy korán,
 Midőn menyasszony-álmod' kellene
 Élvezni, vőlegényed' oldalánál? . . .

ALEXIA sohajt.

Menyasszonyálmom már szétröppene,
 'S helyette bús való ölelt körül.
 . . . 'S te most is még menyasszonyt em-
 legetsz,
 És vőlegényt, szerelmes vőlegényt? —
 Hát nem tudod, hogy az csak pusztá asszony,
 'S a' vőlegény csak pusztá férfi lön? . . .

I R E N E.

Mit szóljak erre?... én azt mind tudom!

A L E X I A.

Szerelme tettetés. Igen! 's ha mindjárt
Szívéből származnék is, — tartozom
Elnézni, 's megbocsátni vétkeit?

Igen! ha téveelésből jőne vétke

'S megvallaná, hogy tévedt, 's vétkezék.
De ő titokban űzi bűneit.

Élhagyja nőjét, hű szerelmesét,

'S játékot űz fajúlt szerelmivel.

I R E N E.

Szerelme láng, egész valója tűz;

'S ez, úgy hiszem — forrása vétkinek.

Mert a' milly hirtelen ragadta el

Őt arczod' éke, olyan hirtelen

Igézi őt meg holmi völgyi lányka.

Gerjelme nagy, 's a' csábszó nála kész,

Mihelyt az alkalom mutatkozik.

A L E X I A *hirtelen.*

A' völgyi lány?... ez vonja férjemet,

'S a' férj, feledve nőjet, esküjét —

Karával kéj közt fűzi őt körül.

Szép, szép! az égre mondom, ez szép!

'S méltó, hogy rajta kínosan kaczagjak.

Fölkel 's homlokára csap.

Iréne! én nem jól érzem magam.

Főm szédül, és fásult minden tagom.

Mit?... hát talán szerelmem' félténém?...

És ennek üdvét hitvány pórleány,

Egy földmászó parasztnak gyermeke —

Rabolná-e el?... hitvány pórleány;

Kinek szívében nincs is szerelem,

Csak testiség izgatta indulat?....

I R E N E.

Légy csendesen.

Átlátja férjed tévedéseit,

'S ismét kebledre hull, csók 's kéj között.

A L E X I A.

Keblemre hull? — ez csak képzelt mese!

'S csók 's kéj között? — ha ha! mit ér nekem

E' csók, mellyben ringyója osztozott;

'S e' kéj, mellynek mélyébe kábulásig

Sülyeszti más karok között magát?...

'S én tőrjem ezt? — vágytársnét tőrjek el?

Hollott hites vagyok; megesküdött

Nő, asszony, és minden; csak az nem,

Mivé a' nőt igaz 's mély szerelem

Tehetni képes — boldog!... Meghajoltam

Szavára, esküjére; 's nője lettem,
 Én, a' kiben császári vér buzog;
 Nem korcs leány, de névre 's rangra első.—
 Iréne! ő lelkemnek lelke volt,
 Forró szerelmem' nyájas hajnala,
 Kit úgy szerettem, a' mint senki mást,
 És úgy öleltem, mint enüdvemet;
 'S ő oldalamnál még is csapodár!
 Nem! énnekem jogom van őt szeretni,
 'S kell is; 's ki női hivatásomat
 Zavarni merné, hozzá vad leszek,
 'S őrjöngve tépem széljel kebelét.

I R E N E.

Csak egy leány az, a' ki nyugtogat
 Zavarja, 's a' dolgon segíthetünk.

A L E X I A hévvel.

'S nem volna más aztán, ki illy zavart
 Alkotna köztünk?...

I R E N E.

Én nem ismerem
 Őt még; de mondják, e' táj' angyala,
 Olly szép, olly bájoló; 's ha nincsen ő,
 Kelendi úgy bizonynyal nem lebegne....

ALEXIA habozva.

Tegnap látám először anyja mellett. —
 Igen! Kelendi úgy szeretne engemet....
 Tudod hát mit?... szavad tervet sugalt,
 És ezt kivinni tán leened sükerrel.
 Mondád, hogy a' lány e' táj' angyala.
 Hát angyal ő? — és még is mint keres
 E' földön, mellyet büntenger borít?
 Az angyal' honja menny, szülője menny,
 'S szerelme menny, de mellyre bűn alatt
 Nyomorgó földi szív nem érdemes.
 Honába kell tehát őt küldenünk;
 'S ha ő elköltözik, a' sors viszont
 Megadja nékem szívnyugalmamat;
 Mert férjemet többé nem félthetem.

IRENE.

Méreggel el lehetne útasítunk

ALEXIA.

Görög szokásként, már rég hordozom
 Arany keresztbe rejtett mérgemet.
 Kebléből egy, szalagon függő keresztet vesz elő.
 Im itt van, nézd; ez mindenben segít. —
 Mit bánom én? Kelendi bűnös itt,
 Mert ő okozza ezt. — Tehát te elmégysz

A' völgyi házba, érted? — 's mérgemet
 Barátság' színe mellett nyújtod át,
 Azon kecses leánynak, a' ki képes
 Bájával elcsábítani férjemet.

Ha halva van, más senki sem leend
 E' tájon olyan, a' kihez vonatnék.

A' keresztet átadja Irenének.

I R E N E.

Nagy áldozat! de értted megteszem,
 'S remélhető talán, hogy sükerül!

A L E X I A.

Ismersz már engem. Díj nem fog hibázni.
 Asszony vagy; csak csel használj mindenütt,
 'S úgy boldogulsz, míg más czammogva lép.
 Most már eredj, 's készítsd el magadat.

I R E N E.

Asszony vagyok! Csel volt 's lesz jelszavam!

El a' középjáton.

A L E X I A egyedül.

Oh átkozott sors, melly így kényszerít
 Férjem' szerelme' birtokába jutni!

.... Ő hízeleg. Szeretni látszik, és
 Beszéde még is nyelvjáték velem.
 Mert a' mi szó olly nyájas-édesen.

Zeng ajkiról felém, az szinte úgy
 Zeng e' leánynak, és így egyebütt.
 — Leóna mondják — volt első neje,
 'S e' nő, fülembé jött, — akkor mulék ki,
 Midőn engem menyasszonyúl hozott.
 Rejtélyes egy dolog, de kínos is!
 Mert a' gyanú, mellyet gerjeszte bennem,
 Ledúlja éltém' szebb reményvirágit. —
 De lépteket hallok; Kelendi lesz...

HARMADIK JELENÉS.

KELENDI. ALEXIA.

KELENDI.

— Légy üdvez édesem!

ALEXIA.

Hozott az ég!

KELENDI.

Mért olly borús ez arcz?

ALEXIA.

Nem jól vagyok.

'S magam se' tudhatom: miért? — Lehet
 Hogy a' hosszas lovaglás ráza meg,

'S kedvetlenül hatott rám a' sebes
Ugrádozás, porban 's hegyen keresztül.

KELENDI.

Bucsúzni jöttem hozzád édesem;
Mint hogy Kolth, a' szomszédvár' bajnoka
Hivott meg erdejébe közvadászat'
Kedvéért, 's én igérkezém neki.
Hidd, a' pillantat olly kedves nekem,
Ha kék szemed' fényébe elmerülök,
És látom égni benni' szerelmedet.
Szerelmed?... oh, ez a' menny énnekem,
Melly kéjjel, üdvvel gazdagítja keblemet'.

Megfogja Alexia' kezét, 's szemébe néz.

Miért borúl el arczod' hajnala?

Miért pihegsz olly gyorsan 's félelemmel? —

ALEXIA homlokát simátva.

Bágyadni kezdek.... nem felelhetek.
Tán nyugalom szükséges, 's úgy viszont
Megérkezendik testeröm....

KELENDI.

Nem ártott

E' kis lovaglás. Majd megjö' erőd,
'S ismét derült leszesz, miként egyébkor.

Most távozom. Fogadd el csókomat,
 Melly, mint szerelmem' édes záloga —
 Lángolva olvad ajkaidra Megcsókolja 's
 gyorsan eltávozik.

A L E X I A.

Illy

Szavakkal osztja ott is csókjait! Utána megy.

NEGYEDIK JELENÉS.

Hegyes táj. Egy szikla' aljában egyszerű kápolna áll,
 mellynek nyitott ajtaján gyászöltözötű némberek
 tűnnek ki, kik térdre omolva orgona-kí-
 séret mellett énekelnek:

Isten! te vagy, ki osztasz életet,

'S áldást az élet' tengerére;

'S te vagy, ki a' halált igazgatod,

Éltünk' 's halálunk' nagy vezére!

Házadban im' hozzád imádkozunk:

Terjessz áldást ránk, 's életünket

Vedd ótalomba, 's buzdítsd szüntelen

Reményünk' benned, és hitünket.

'S kit oh, halál' leplével takarál,

Juttasd őt angyalid' körébe,

Hogy téged ott dicsérve, mint mi itt,

Foglaljon szentelt énekébe!

Miután az éneknek vége lőn, páranként a' templomból kijőnek, 's egy szikla mellett eltávoznak.

REMETE, 's később' LEÓNA.

REMETE a' templomból kilép.

No ennek is már vége van. Leóna!

Ez ál halotti tisztelet tiéd.

Soká tart a' titok. Nem ártana

Tán fölfedezni már; mert a' boszú

Engem gyilkol meg a' gyilkos helyett:

Ugy forr, feszül miatta kebelem!

LEÓNA

előjő egy bokor megül, köténye szélével törölgetve könnyes szemeit.

Atyám! úgy ellágyult szívem...

REMETE.

Mi baj

Leányom? arcod könnytengerben ázik;

Úgy tetszik, mintha sírtál volna... szólj!

LEÓNA.

Nem! ezt nem állhatom tovább. — Boszút....

Ajkihoz kap.

Mit mondtam én? ... bocsáss meg ősz atyám!

Vérem felindult; láz gyötör, 's magam sem

Tudom, miket csevegtem össze most...

R E M E T E,

Mi szállta illy mélyen meg lelkedet?

L E Ó N A.

A' szentes ének, és halotttmiséd.

— Siromban képzél engem a' világ,

De a' világ, hajh! megcsalatkozott.

Világ?... tehát mi a' világ nekem?

Kelendi volt világom, mindenem,

S' így ő, csupán csak ő csalatkozott.

De ébredése szívzuzó leend!...

Ugy-e, silány beszéd ez? — oh bocsáss meg!

Ugy elfelejtem néha magamat!

Zokogni kezd.

Igen! halott vagyok...; körültem e'

Világ egy nagy sír, mellyben hervadok:

Míg majdan egyszer semmivé enyészem,

'S végkép' temetve lesznek kínaim!

R E M E T E,

Ne sírj leányom. Nem magad vagy így:

Mi földön élünk, 's földön a' bukás,

És balsors elkerülhetetlenek.

Boldogság és öröm; kéj és gyönyör,

Mint e' kicsin föld a' nagy óceántól,

Kín 's fájdalomtól vétetnek körül,
'S váratlanul ömlesztí árjait ránk.

LEÓNA.

'S mig áll a' megrendelt halottmíse :
Emlémem egy könyűt nem csal szeméből.
Jár és csapong, miként a' szerelem,
Mellyel rám kint 's gyalázatot hozott.
A' megcsalt szívnek átka dúlja fel
Nyugalmát és üldözze úntalan!

REMETE hevétől elragadtatva.

Átok!... tudod leányom, mit tesz ez,
Ha kétszereztetik?... 's nem szívcsaló,
Nem hitszegő' fejére mondatik?...
Hanem gyilkos' fejére dörg boszút?...

LEÓNA felsikolt.

Hah!

REMETE. Félre.

Nem! tovább nem állhatom ki már.
Beszéde elragadt...tovább nem titkolom.Fenn.
'S eldörgöm ím' bűnét, hadd hallja meg
A' nagy természet, 's haddátkozza őt!
És hadd tagadja meg korcs gyermekét.
Kelendi gyilkos, bátyám' gyilkosa!

LEÓNA a' remetéhez rohan.
 Ki vagy tehát? — oh valld meg ál barát!
 Kit rejte olly rég már e' szőrcsüha?

R E M E T E.

Nevem Basil, ha ismeresz engemet.
 Szülőhelyem Byzantium vala. —
 Bátyámmal mátká volt Alexia,
 Midőn Kelendi őt elcsábitá.
 A' csel gonosz volt, mint a' lepke szív,
 A' mellyből származott. Halálát
 Hazudta testvéremnek, 's ő vala
 A' gyilkos; 's elhozá a' lányt magával.
 Boszúra intett a' testvéri vér,
 És én jövék ez intést teljesíteni. —
 Egy éve már, hogy itt rejtőzködöm,
 Titkon készülve rajta megtorolni
 A' titkos gyilkolást; de alkalom
 Még eddig olly jó nem kínálkozott.
 Aztán hosszas betegség tarta fel.

L E Ó N A.

Oh kínos ébredés! — 'S tán gondolod,
 Hogy egy leány, ki megcsalatra van,
 'S ki a' becsület' csúfos rabja lett:
 Gyalázóját nem képes megboszúlni?...

Lángolva ég a' szenny 's folt lelkemen,
 Mellyet sértett] becsület róva fel.
 'S ez az, miért boszút kell állanom.

R E M E T E.

Legyen! de el ne áruld magadat.

— L E Ó N A.

Ma éve, hogy sírboltba tetetém,
 'S Kelendi most, az év' fordulatán
 Halottmisét szolgáltatott fölöttem.
 De ez csak szín, ne jének megmutatni,
 Hogy én valék az első jegyese,
 De ő utában holtnak halla engem.

R E M E T E.

Én zárandom be hamvadó szemét.
 De pszt! úgy tetszik, mintha csörtetést
 Hallottam volna....

L E Ó N A körül néz.

Tán Kelendi jő?

Mert ő ígérte, hogy meglátogat;
 Aztán tudod, nyomomban szüntelen.

R E M E T E.

Czellámba búvom, és kihallgatom
 Cselét, mellyel körül fog. El ne árulj!
 Czellájába megy, 's belül az ajtót bezárja.

LEÓNA.

Halál vagy élet! még ma dőlni kell
A' terveknek, mellyet föltekélt.

ÖTÖDIK JELENÉS:

LEÓNA és KELENDI.

KELENDI halkkal.

Jolánka!

LEÓNA

együgyű könnyűséggel.

Oh hát vadász úr jött ez árva helyre...

KELENDI hirtelen átöleli.

Ott nincsen árvaság, a' hol te vagy.

LEÓNA vidáman.

Különben üdvezellek!

KELENDI

hirtelen a' czellára tekint. Susogva.

Honn van-e,

Bátyád, a' könyvnél száradó barát?

LEÓNA.

Nincs!

KELENDI a' czellához megy.

Megtekintem ajtáját. Az ajtót megpróbálja.

LEÓNA.

Hogyan?
Hát nem hiszesz nekem?

KELENDI visszajő.

Te vagy hitem;
Te üdvem, mindenem!

LEÓNA.

Aztán miért
E' félelem, 's ezen tartózkodás?
Bátyám előtt nincs titkom. És talán
Ő fog még bennünket megáldani.

KELENDI.

Bocsáss meg jó leány! Csak gondolám,
Hogy tán a' bátya ellenkezni fog,
'S szerelmünk benne gátra lel. De szólj,
Helyesli-e anyád szándékat?
Meg bírtad-e áldását nyerni ránk!

LEÓNA nyakába borúl.

Anyám megegyezett.

KELENDI.

Dicső leány!
Lássad, csak ez, miért kerestelek.
'S e' szó megszerzi üdvösségemet,

Földön, 's az égben — mindenütt. 'S te még is
 Elbúvál, hogy majd föl ne leljelek.
 Igéretem' tartván, kerestelek
 Völgyön 's hegyen, — 's ím' téged itt talállak....

LEÓNA.

Imádkozám érleted, és frigyünkért.
 De most, ha már igaz szívből szeretsz:
 Csak megteszed, mit, mint menyasszonyod;
 Ohajtok, és tőled reménylek is?...

KELENDI.

Od' adnám üdvösségem' is. Beszélj!

LEÓNA.

Ma váltsuk által a' jegyet....

KELENDI.

Lehet!

LEÓNA.

'S hogy ünnepélyes légyen kézfogónk,
 'S megszálljon bennük lelket és szívet:
 Sírboltban váltsunk egymással jegyet....

KELENDI.

Sírboltban? — milly szeszélyes vágyodás!

LEÓNA.

Lát'd, azt beszélük, hogy melly házások
 Sírkertben, vagy sírboltban váltanak

Jegyet 's gyűrűt — örökké boldogok;
 'S egymáshoz nem leendnek hűtlenek;
 Mert a' hely ünnepélyesen hatand
 Lelkökre, 's nem szójáték esküjök.
 És ezt csupán csak ott tudhatni meg.

KELENDI.

Tréfálsz leány? Félre. Ördög 's pokol!

kezemre
 Kell őt kerítenem....

LEÓNA nyájasan.

Ez a' legelső, mit tőled kiyánok, —
 'S ezt sem teszed meg? — Egy jegyes!
 Iván! Iván! — én nem váltok jegyet
 Másutt, csak itt. Fogadd kérelmemet!

Átöleli.

KELENDI.

Legyen! Félre. Hisz' így is, úgy is üzve léssz.
 De elsőbb' izlelem szerelmedet.

LEÓNA.

Tehát éjfélkor megjelenesz....

KELENDI.

Legyen! Félre.

De a' barátot elparancsolom;
 'S közel helységem' papjánál leend
 Egy-két napig, míg minden rendbe jó.

LEÓNA.

Kezemben a' sírboltnak kulcsai;

kulcsokat mutat.

'S ott várlak el tizenkettő felé....

Iván, Iván! megtartsad szavadat,

Mert férfi vagy, 's a' férfiszó megáll....

KELENDI.

Itt a' kezem; csak várj el engemet!

Kezet fog.

LEÓNA.

Most már megyek. Rég vár reám anyám;

Im' itt e' csók, szerelmem' záloga!

Kölcsönös ölelés és csók után eltávoznak.

NEGYEDIK SZAKASZ.

Előbbi táj a' kápolnával, és czellával.

ELSŐ JELENÉS.

GYERŐ

egyedül; a' kápolna melletti feszület előtt
letérdel, 's imádkozik.

Voltak örömeim és keserveim, mint más
embernek. Örültem és sirtam, mint más em-

berek; de az én örömem rövid volt, mint az ő élete, mellyet, mint elmúlt boldog napjaimat — örökké gyászolok. Oh istenem! juttasd őt angyalaid közé; hisz' ő olly szép, és olly jó volt! — 's a' midőn én vesztettem, te nyerni fogsz; mert angyalaid' száma növekedik. Fölkel 's a' szín elejére jó. A' mátká elhalt, és társa megmaradt. Csöndes melancholiával. Ez annyit tesz: a' mátká boldoglón, 's társát kín üldözi. Elmereng, mialatt Alexis a' fák között megjelenik, 's magát a' keresztfa megé vonva — hallgatózik. Ő rózsája volt leánytársainak; ő maga volt a' szépség, a' jóság; 's én e' szépet, 's e' jót elvesztettem! 'S e' hirtelen halál hirtelen csapás volt. — Mért nem adhattam neki búcsúcsókomat? mért nem könyezhettünk mi együtt? — Igen! ha őt régi betegség hervasztotta volna: ápolója, gondviselője, vigasztalója — mindene lettem volna — egy végső búcsúért! Fölöttem csillagok ragyognak, de egy sem int felém; hisz' az én csillagaim, mátkám' szép szemei — kihamvadtak! Borúljatok; emlékeztetéstek keserű énnekem!...

MÁSODIK JELENÉS.

GYERŐ és ALEXIA.

ALEXIA

minden mozdulatában remegve.

Miért e' búskomoly kép, hű vadász?

GYERŐ.

Üdvezlem nagyságodat! Szívem nagyon fáj;
megkell repednie....

ALEXIA látható zavarral.

Szived fáj?.... hát mi lelte?

GYŐRE.

Mátkám meghalt!

ALEXIA.

'S olly hirtelen? — még tegnap láttam őt.

GYERŐ.

Még egy óra előtt élt — Mint anyja mondja,
görcs végezte ki.

ALEXIA.

Szegény leány! Sajnálom, 's véle téged is,
Mert érdemes valál kezére; és

A' szív-viszony már rég állt köztetek.

GYERŐ.

Oh nagyságos asszony! én nem bírom szívem' fájdalmát lefesteni. Emészt az engemet!

ALEXIA. Félre.

Nem oh! kínomnál kína nem nagyobb.
 Övé csak fájdalom, de ám enyém
 Kín, szívduló kín, millyet bűnös ismer.
 Én, én vagyok mátkája' gyilkosa,
 Kinek szerelme nem kell férjinek,
 'S bűnt bűnre űz, csak hogy megnyerje azt.

Lélekszavar' jeleivel.

Imádkozom.... talán így nem gyötör
 Az öntudat, 's a' lélekisméret....

Merőn a' földre néz, 's ismétli:

Az öntudat, 's a' lélekismeret.... Halkkal.
 Az öntudat, mert bűnömet tudom;
 'S a' lélekismeret, mert vádol engem....

Fenn.

E' kis kápolna tán adand nyugalmat;
 Letérdelek benn, és imádkozom.

El a' kápolnába.

GYERŐ.

'S én szép halottamhoz megyek. Reá borúlok, 's úgy imádkozom! El balra.

HARMADIK JELENÉS.

LEÓNA

hirtelen előjő, tőrrel kezében.

Kihallgatám, 's láttam, mint gyötri őt

Felingerült lelkének szózata.

Szegény nő! a' csáb kínhoz jegye el,

'S a' kín ölelve nyomja szívedet. —

Én és te fájdalom' leányai,

Egyült bolyongjuk át e' nagy világot.

'S a' veszteség tanulság lesz nekünk.

— Ti cselhez nyúltatok, 's ah, én he-

lyettem

Lenkét, barátném', 's áldott gyermekét

Jó asszonyomnak vesztettétek el.

Nem ismert még bennünket Irene,

'S Lenkében engem hitt elveszteni.

'S te oh Gyerő, te gyászos vőlegény,

Miattam áldozat — kesergve sírsz,

De Lenkéd, a' menyasszony föl nem ébred!

Körül tekint.

— Csend van. Ragyognak már a'

csillagok,

'S eljött az éjnek borzasztó szaka,

Mellyben felzúdul kínom' tengere,

'S bünös kebelre önti habjait.

Rémesen kaczag.

Jer el, jer el csak csalfa vőlegény!

Epedve vár téged menyasszonyod,

Hogy csókja szíved' vérét szívja ki;

És véres ajkkal, 's vérező kebelrel

Élvezzük a' kéjt, mit szerelmem ad.

Gyorsan a' kápolnába megy.

NEGYEDIK JELENÉS.

KELENDI

könnyű öltözetben, nyitott kebelrel előlép, 's pár
perczig merőn a' osillagokra bámúl.

Mint elmerengtet e' csillagsereg!

Úgy tetszik nékem, mintha mindenik

Egy egy leányszem volna, rám mosolygó;

És mintha mindegyik szerelmet intne;

'S én lángkebelrel vágynám nyerni meg....

Szeretném fényöket mindannyi hölgy'

Szemébe ékességül oltani,

De olly föltéttel csak, hogy mindenik

Szempárt irántam égő szerelem

Lobogja át, és én élvezzem azt.

A' földre néz.

Gyerekség! balga vágy!... Hát nincs-e hölgy

Számomra e' földön is érdekes?
 Lelkemre van! nyilván 's titokban is.
 Hisz' e' föld is csak bűnök' műhelye,
 'S a' büntitok keblébe rejtetik.
 — Leónát épen úgy rejtettük el. —
 'S ő a' kihamvadt keblű szerető,
 Nem vádol engem. Ő rég hervadoz!
 De most megyek, 's szerelmet édelek
 A' szendergő, nyugvó halott fölött. —
 Merész kaland, igaz! de töröm itt....

kezében levő törét fölemeli.

'S ez biztosít, ha kell. Most már megyek!
 Bemegy a' kápolna' ajtaján.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ALEXIA és IRENE

hirtelen előtörnek.

ALEXIA

csapongva szétekint, lélekháborodás' jeleivel
 megfutamlík, 's hajfürtei szétdúlva lengenek.

Szólj, erre jött? ... úgy tetszik nékem is ...

Kiabál.

Kelendi, oh hol vagy Kelendi? szólj!....

Nincs semmi hang! Oh én elátkozott

Bűn' lánya! — én méltólag bűnhödöm.

Irenéhez.

Ugy-e, te jól láttad kezében a' tört?

I R E N E.

Lelkemre! láttam, 's mindjárt gondolám...

A L E X I A.

Mit gondolál te balgatag leány?

Tán azt, mit ég, föld, 's e' hitvány fű is

Jól tudnak már, és engem gyötrenek?..

A' távolba bámul, örület' jeleivel.

Nem látod ott kínlódó férjemet?

Nem látod véres karját, mint vonaglik?

Ő össze rogy, 's a' föld szép keble' vérét

Mohón, mikép én csókját — szívja be...

Igen! — Jolánka' kedvesét én öltem el,

Kit ő tán csak, mint jó lányt szeretett,

'S nem mint szerelmesét, 's mint engemet...

'S ő látva vérengző indulatom' —

Szerencsének hívé megválni tőlem,

'S kín' tengerében költözött utána.

Ismét elbámul, feltartott újjal.

I R E N E.

Menjünk mi innét. Nem jó néked így

Gyötörni képzelettel lelkedet!

ALEXIA.

Nézd csak te balga!... hát még most se látod?....

Ni most vonaglik.... oh megállj, megállj!

Döfd e' kebelbe törödet, hisz' én

Vagyok Jolánka' gyilkolója.... Várj!

Megyek már... oh! feltárja keblét; és rántsd ki e' szivet,

Hadd égjen el kínjában törődön....

Megyek, futok már.... fu-fu-fu....

gyorsan eliramlik.

IRENE.

Szegény hölgy!

És én vagyok büntársnéd.... én vagyok!

Utána fut.

HATODIK JELENÉS.

A' kápolna' sírboltja, melly, ek fölfaláról egy, gyengén pislogó mécses lóg le. A' falakon festett koponyák látszanak, 's a' fekete posztóval bevont padozaton koporsók állanak.

KELENDI

körül járja a' sírboltot.

Hah! millyen szívrázó csend lep meg itt!

Körül bámul.

Lelkemre, e' hely nem nekem való,
Hol a' koporsó, 's száraz koponya,
Mindannyi búsan intő jel nekünk.

Engem sötét képek nem üdvezítnek,
'S ugy édes, és szűz éltem' álma csak,
Ha víg, 's ha élénk képek szövik azt.

.... Mik itt ezen sötét színű koporsók?
Kemény, hideg, magányos nyoszolyák,
'S számunkra a' halál készíti el....

Huh! még gondolni rájok is megárt. —
Mi éltet engemet? — csak szerelem;
És a' szerelem' ágyát nem halál,
De hajnalarczu hölgy készíti meg.

Egy, fehér koszorúval fedett koporsóhoz lép.

Leóna itt nyúgszik lelketlenül.

Életvirágát oh, én törtem el;

És nálam ízlelé a' kínpohárt:

Ám a' kín' ízlelése sírba sujtá. —

De hát miért e' gyónás illy korán?...
Az élet elszáll, 's én is itt vagyok,

'S akkor leend szükség halottbeszédre.
De most nem, istenemre nem! hisz' e' szív

Szeretni, és kéjélvezésre jött.

A' vánóra tizenkettőt üt.

A! már tizenkettő! E' rémidőben
Csontvázak szokták jéghideg kebellet
Ölelni egymást, csontzörgés között. —
'S ő még se' jő

HETEDIK JELENÉS.

KELENDI és LEÓNA.

LEÓNA

Egy szétnyílt koporsóból egyenes helyzetben fölemelkedik. Arcza épen olly halovány, mint az első szakaszban. Tagjait azon fehér, jegyváltói ruha folyja körül, mellyben eljegyeztették Kelendivel. Azután jobbát emeli fel, mellyen jeggyűrűje ragyog.
Fejét halvány koszorú körzi.

KELENDI.

hirtelen meglepetik, 's örült ábrázattal Leónára bámul.

Leóna! Szünet. Oh ne kínozz meghalok...

Huh! lelked ez öszerogy; szétzúzza szívemet;

De lelk'ismérem' nem nyomja el...

törét előrántja, 's görcsösen keblének szegezi.

Jer tör! — oh oltsd el e' kint erőködik.

Hah, pokol!

Már elkésém — e' kéz dermedve van ..

Folyvást erőködik.

LEÓNA.

Eljövék menyasszonyúl
 Ékes, édes vőlegényem;
 Ámde a' kéj, mellyre szívem
 Vágyik, nem csók.... kínod az,
 Mellyben a' szív' vére megfagy,
 'S véle fagy meg életed.
 — Eljövék menyasszonyúl,
 Ékes, édes vőlegényem;
 Ámde nem mézszókkal élni,
 'S kölcsönös lángról csevegni.
 A' szó, melly feléd dörög:
 Átok, átok, véres átok,
 A' megcsalt szív' hármias átka.
 Hogy ha a' föld' keble nyílik,
 'S kék láng csap fel mélyiből:
 Lángja téged érjen el,
 És temessen nyílt ölébe!

KELENDI.

Leóna!

LEÓNA.

Vagy ha így nem; majd ha villám
 Száll, kering a' légen át,

Téged érjen csak csapása!
 Vagy ha így sem; majd ha harsog
 Lelked' intő szózata,
 'S kinnal tölti el szived':
 Nappal, éjjel, úntalan
 Üldözzön, míg a' halál nem
 Oltja el szüd' kínait. —
 A' bűn feltalálja a' szív'
 Belsejében büntetőjét.

NYOLCZADIK JELENÉS.

VOLTAK. ALEXIA. IRENE. LÉNÁRT, 's a'
 REMETE egymás után berohannak.

ALEXIA

meglátva Leónát, hangosan felsikolt, 's arczára
 tapasztja kezeit.

Ő az. Hah, ő! kit én meggyilkolék!

Irene' karába hull.

REMETE

Kelendihez rohan 's tört ragad.

Ördög 's pokol! hát halva kelle őt

Találnom, a' kiért egy hosszú évet

Kínlódtam lát, csakhogy véres boszút
Vennék ez átkozott, bűn' zsoldosán?!...

Homlokára csap, keserű hangon.

Oh istenem! miért nem én lehettem
Ez átkozott gyilkosnak gyilkosa?!
Véres körömmel téptem volna ki
Nyelvét, mellyel gyakorlá csábait.
Aztán agyát vagdaltam volna széljel,
Mellyben foganszék a' bűngondolat,
Hogy testvérem' titokban ölje meg.
'S levágtam volna karját, mellyel ő
Buján ölelte csába' martalékit;
'S csak úgy szegeztem volna át szívét.

Tőrét Kelendi' holttestébe szúrja.

De átverem te korcs fi szívedet;
Ne mondja a' világ, hogy nem talált
Rád a' boszú, az érdemlett boszú,

LEÓNA.

Eléggé meg volt belsőleg hoszúlva!

Kilép a' koporsóból.

ALEXIA.

Mit gúnyolódtok? ... lelkek vagytok-e,
Hogy megjelentetek boszúlni azt,
Ki üdves éltet orzott töletek?

Meglátja Kelendit, 's hirtelen réborúl.

És férjem itt... Oh mit műveltetek? zokogni kezd;
 Vagy bűnös ő is, mint én?... szóljatok!
 Hát mért nem öltetek meg engem is?
 A' bűn mindenki bűn.... értitek?
 Ő magcsalt engem, és én titeket;
 De oh, ti nem tudjátok bűnömet.

Leónára mutat.

Nézzétek azt... Ott azta' szép menyasszonyt,
 Kinek testén kristály színű ruha
 Foly végig.... szapora hangon; kristály lelke is....
 És én megöltem... sír. Oh rút asszony én!
 Látjátok, mint mosolyg? — ő gúnyolódik,
 Engem gúnyol, gúnyolja kínomat.

Hangosaban sír.

Pedig higyétek, olyan súlyos ez!
 Aztán be is húnynám már szememet,
 De oh, halálom' álma nem jön el,
 'S én felsirok, de mind haszontalan'!

Kelendi' testére borúl, 's elhal.

I R E N E.

Oh sors! miért hozál e' honba engem?!

R E M E T E.

Leóna! e' menyasszony-nyoszolyát,

Lesz, a' ki elfoglalja — úgy hiszem.

LEÓNA

a' remete' karába hull.

Jer oh, vezess el innen engemet!

LENÁRT

összetett kerekkel.

Igy dúl fel embert lélekismeret;

Fölkelt ez, 's a' bündij elérkezett!

Borzadva néznek mindnyájan Kéleldiré, 's e' közben
a' kárpit csendesen lefordul.

V É G E.

EL. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

NOTES

M. ACADEMIA
KONY, 1844

MAGISTER HÖRNER

1844

1844

1844

1844

1844

1844

BEÖTHY ZSIGMOND'

S Z Í N M Ű V E I.

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

MÁSODIK KÖTET: -

JURISTA ÉS KIS LÁNY.
KÖBOR ISTÓK.

1840.

POZSONYBAN,
BUCSÁNSZKY ALAJOS' TULAJDONA.

JURISTA ÉS KIS LÁNY.

VÍGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

KÓBOR ISTÓK.

ÉNEKES BOHÓZAT NÉGY SZAKASZBAN.

ÍRTA

BEÖTHY ZSIGMOND.

POZSONYBAN, 1840.

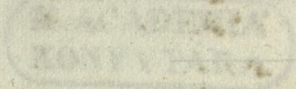
BUCSÁNSZKY ALAJOS' TULAJDONA.

JURISTA ES KIS LANY.

VIGYÁZATOK ÉS FELTÉTELEK

KÖRÖR ISTÖK.

NYELVI BONYÓLAT ÉS NYELVÉRTÉK

NYELVI ÉRTÉK

NYELVI ÉRTÉK

NYELVI ÉRTÉK

BRÖTNY KÖRÖR

1852

BRÖTNY KÖRÖR, 1852.

NYELVI ÉRTÉK ÉS NYELVÉRTÉK

On the 10th day of the month
of October, 1850, the
said vessel was
loaded with
the following cargo:
As per manifest, on board
of the vessel, on the 10th day
of October, 1850, were
on board, and loaded on board,
the following cargo, to-wit:

I R M Á N A K.

As per manifest, on board
of the vessel, on the 10th day
of October, 1850, were
on board, and loaded on board,
the following cargo, to-wit:
As per manifest, on board
of the vessel, on the 10th day
of October, 1850, were
on board, and loaded on board,
the following cargo, to-wit:

John J. Ketchum

И. П. М. А. И. А. М. Ш. И.

Ha én 's te még az élet' hajnalában
Szállottunk volna földről mennybe át,
Hol büntelen szívem' díjául isten
Megadta volna legszebb angyalát:
Letérdepelve trónja' zsámolyához,
Az üdvet, mellyet osztandó vala —
Benned csupán imádkozom ki tőle,
'S te lennél díj, te üdvem' hajnala.
'S miért ne választnálak angyalomnak
E' földön, melly kivüled pusztá lak,
'S hol kék szemedre, testvér szerelemben
A' legszebb csillagok mosolyganak?!...
Oh értik ők, mért olvadok szemedre,
Melly vélők egy forrásból gyújtaték;
'S ha bennök a' jó isten' gondja fénylik,
Úgy gondja rám csupán szemedben ég!
Oh égjen gondja szüntelen szemedben,
E' gond alatt virágzik fel szívem;
'S kit kérjek így, mint őt, hogy angyalával
Boldogsággá olvaszsza életem'?!...

Beöthy Zsigmond.

He de 'a te még az éjv hajnalában
 Szállottunk volna földről mennybe is,
 Hol éntelen szivem őjkiul jstén
 Helytél volna fogaszd angyalit:
 I. tőrőhözve tégné, szalmolyhos,
 Az údvét, melytől szentűd vata —
 Hosszú csapán imádkozom ki tőle,
 S te leand éj, te éjvén hajnal
 S névít ne válnakalak angyalomnak
 E földön, melytől kivűl parva lak,
 S hol két szemétre, testvér szemétre
 A legcsébb csillagok mosolygának? !
 Oh értik éj, mért olvashok szemétre,
 Melytől vélek egy történetől egyjűtől;
 S ha leand é, jó isten, gondja fénylik,
 Úgy gondja rém csapán szemétre éj!
 Oh éjten gondja sádtalán szemétre,
 K. gond alatt vitégzik lel szivem;
 S kit kártyok így, mint éj, hogy angyalvól
 Boldogsággát olvassam rétem? !

Barthelmeus.

JURISTA ÉS KIS LÁNY.

VÍGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Engem megcsaltak!

Vörösmarty.

Személyek:

FENYVESSY úr.

IRMA, unokahuga 's gyámleánya.

AGGVÁRY, ügyvéd.

LEPKÉNYI, pesti jogász.

FENYVESSY EUGÉNIA, agg szűz.

BALÁZS, huszár

TERCSI, szobalány

} Fenyvessy úrnál.

CSICSÓ MÁTÉ, Aggváry úr' legénye.

Pincér.

Történet' helye Pesten a' „fehér hajóhoz“ címzett fogado

Előadatott a' pesti magyar színházban január' 24d., 1839.

Első jelenés.

CSICSÓ

egyedül, ostoba tekintettel körül bámul.

Hüm! — biz' úgy ám; . . . az úr csak mindenütt úr, de a' szegény, az úr' házában is csak szegény! Gyakran mondá ezt boldogúlt öreg anyám — isten nyugoszsza sírjában! Oh hányszor nem panaszkodtam már e' felől sírja fölött is, mellyre könyeim zápként hullottak. Könyeim növeszték meg rajta a' fűvet is; mert az a' fukar sírásó, nem akará amúgy, isten' nevében begyepezni. . . . Be jó szag van itt úgy érzem, mintha könnyítene. . . . Szaglálódik. No én másszor minden délben ide jövök; mert úgy segítjen! épen úgy eszmélek itt, mint midőn betegségemben tormát szagoltattak velem. . . . De a' manó verjen szét minden éhséget: még csak most jut eszembe, hogy levélhordó vagyok, 's a' dolog igen sürgős; . . . de hát hol az a' kilencedik szamu ajtó? no még azért az egész fogadót össze kell járnom, 's utóbb is majd nyakon csípnek, mintha tolvaj volnék; pedig. . . . Tercsít a' lépcsőkről lefutni látván; hugom te, lehetnél olyan jó, mint a' millyen szép vagy, . . . 's úgy-e, megcselekszed? . . .

Második jelenés.

TERCSI előjő.

Nini! hát kend mellyik ágról szakadt, hogy illy bizodalmasan szólít másokat?

CSICSÓ.

Mindegy hugom, akármellyikről! de fogadom, most csak le nem szakadnék egy könnyen róla, mert olyan könnyű vagyok, mint a' lepke. . . .

TERCSI.

Lepke? . . . hiszen ez a' pókhálótól kerített liberia is nehezebb lehet fél mázsánál, olly nyögéseket tesz benne.

CSICSÓ.

Hja! kövérebb testre szabták ám ezt hugom; 's jobban is élt bizonyosan, a' ki ezt először felöltötte. Hanem lelkem maga itt, mint látom, járatosabb, azért megmutathatná nekem, merre van a' kilencedik számú ajtó?

TERCSI.

Kilencedik számú ajtó? Félre. Tán csak a' kisasszony' mátkájától jó? Fenn. Ugyan mondja meg hát először, kit keres ott?

CSICSÓ.

Szép leányt uram' nevében; 's elviszem teve' hátán, mint Izsák' szolgája Ezikéer az ó testamentomban Rebekát. 'S e' vén Ezikéer — én vagyok. . . .

TERCSI.

Hja, az ó testamentomban teve' hátán is vihettek

menyasszonyt; de az új testamentomban már cifra hintón kell a' menyasszonyt haza vinni, mellynek pénz a' kereke, 's hír a' kocsisa.

CSICSÓ magát körül nézi.

Hát úgy ezen cifra hintó' bakjára, nem is ilyen régi öltözetű inas kell, mint az én csicsóságom . . .

TERCSI.

Verébijesztőnek még használható; de szobaleányok' courtevőjének, e' bajusztalan csupasz képpel, épen nem való.

CSICSÓ bámulva.

Eszem én a' te kis tudós, szobaleányos eszedet. No e' mai naptól fogva magam is növeszteni fogom bajuszomat . . . Ajkáhozkap. hju! kriminális szedte-vette! még most jut csak esembe, hogy fehér lenne az én bajuszom, . . . azaz, édes leányasszonykám — szőke, akarám mondani; 's nekem van egy szeretőm, ki a' barnát szereti, azért én le szoktam borotválni . . . Zavarodva; . . . azaz, most jut ismét eszembe, hogy égbe kiáltó bűn ilyen szép leányasszonyka mellett szeretőmről beszélni; ugy-e bizony szívem' cicája? . . .

TERCSI.

Lassan! a' cica karmolni is tud. . . .

CSICSÓ.

Ne bántson. Hisz' az én uram úgy is eléggé megkarmolt már, midőn egyszer hajfodrozás közben, fekete hajszálait olvastam meg az ősz szálak helyett, mivel

ezek már számlálhatlanok voltak. Tercsi' keze alá bajlik. Ilyen szelid cicuska pedig olyan lágyan meg tudja simogatni az arcot, hogy az ember' szíve szinte megdagad rá, mint a' debreceni cipó. Oh öleljen csak meg! csak úgy kölcsön, majd én is vissza adom....

TERCSI.

Karmolok; aztán álljon egyenesen, hiszen minden ember ránk néz; micsoda gondolat?...

CSICSÓ,

még mindig az előbbi helyzetben.

Oh ne tekintsen azokra lelke; merő irigység néz csak ki szemökből....

TERCSI hidegen.

Isten' hírével! Indul.

CSICSÓ

hirtelen utána néz.

No ha megkarmol se' bánom, — csak jöjön.... Utána fut, és karán fogja. Oh te királynéja a' szobaleányoknak! inkább egy szót sem szólok a' szerelemről, csak maradjon. Hju! kriminális szedte-vette! még most jut eszembe a' szerelemről, hogy én csak postája vagyok a' szerelemnek, 's nem a' szerelem, azaz, uram' szerelme....

TERCSI.

Szárnyak helyett ön lábakkal.

CSICSÓ.

Könnyűk ezek lelke, mint a' szalmaszál. De hát mondja meg, merre van a' kilencedik számú szoba?...

TERCSI.

Mondja meg hát először, kit keres ott?

CSICSÓ.

Kit-e? hát a' kihez ez a' levél szól tudom is én! hanem annyit még is mondhatok, hogy alig ha nem szerelmi levél; mert midőn uram írta, szokása ellen is tükröt vett asztalára, 's míg írta, folyvást bele nézegefett, és bajuszát pödrötte.

TERCSI.

Mutassa kérem, 's úgy megmondom. . . .

CSICSÓ.

Még illy kis liba is tudna olvasni? No nézze hát meg, ha tud hozzá. Átadja

TERCSI.

Nini! mondom, hogy biz' ez a' kisasszonynak szól; de nem, nem még most látom csak, hogy az öreg úrnak van címezve. Szép! ma holnap menyasszony a' háznál, 's kend öreg akkor is még ezen insurgensi ruhábam fog inaskodni?

CSICSÓ.

Még ez mind hagyján! csak aztán rendes ebédhez tudnék vele férni; de mikor az az én uram most készül házasodni, 's koplal, szenved, csak hogy minél többet zsebébe kaparhasson.

TERCSI.

Csak azt nem foghatom meg, mikép szerethet 60 évű férfi 15 éves leánykába?!

CSICSÓ.

Érett sajtba vágd késedet! azt mondja a' példabeszéd. Aztán fejtse meg rózsám, hogy' van az, hogy én mellette tüzesebb vagyok, mint egyebütt, 's higye el, amazt is könnyen megfoghatja. Délcegen. Hihhi! aztán olyan villógós az a' maga szeme... Közelebb lép Tercsihez.

TERCSI.

Csak lassabban öreg!

CSICSÓ *bámulva.*

Öreg?... jó, hogy még nem vén! No én ezt uramnak egyszeriben hírül viszem, mert ő azt mondá egyszer, hogy nálamnál egy pár perccel idősebb. Félre. No várj csak leány! még nekem is lesz bővebb beszédem veled, de rá szedlek akkor. Fenn. Mutassa meg hát egyszer már a' Fenyvessy úr' szobáját....

TERCSI

a' folyosóra mutat.

Ott ni!... épen oldalt... érti?...

CSICSÓ.

Érttem, érttem. Csak azután mikor kell, te érts meg engem.... Elballag.

TERCSI *egyedül.*

Hogy' megdadog, mint a' kinek foga nincs; 's nézze csak az ember! a' már hamvába fúlt tüzet akarja életre hozni. Hohó! nem úgy verik a' cigányt. Ifjuságot aggsággal nem cserélünk, 's így a' szívet sem fogjuk bolygatni. De én most Balázsért jöttem,

's egek! nem merek kiáltani; mert a' helyett, hogy Balázs jőne, mindenki rám bámul, 's vagy akarom, vagy nem, el kell pirúlnom. Ez az úr itt pincér tán, azért meg is szólíthatom.... hej! kérem szépen, nem látott itt egy huszárt, amolyan tüzes szeműt?...

Harmadik jelenés.

PINCER jő.

Huszárt?.... hja lelke itt sok huszár megfordúl, 's attól félek, hogy valamelyik ölbe kapja, 's úgy elviszi, hogy azt sem tudja, fi-e, vagy leány? — 's először is ezt a' domború állát csípi meg.... Megcsípi Tercsi' állát.

TERCSI.

Kérem....

Negyedik jelenés.

BALÁZS

azon pillanatban a' pincér' háta megett terem 's félre löki.

Ej, töltött karabély! még csak ez hibázott; de fogadom.... A' pincér' elsuban.

TERCSI.

Balázs!

BALÁZS.

Terka! Hát így kell szavadat tartanod?... nem

mondád e, hogy te másra nem is kacsintasz, de leginkább férfiakra, kik velem együtt hamisak?

TERCSI.

Igen! de ő olly véletlen' csípett meg

BALÁZS.

Ej, véletlen, nem véletlen! a' véletlen csók is csak olly tüzes, mint a' legnagyobb fontolgatás után adott. Lassú víz partot mos. 'S ha nem látom, mindenki előtt tárt keblű 's érzékeny szivű vagy. Ugy-e bár, most is csupa érzékenységből hagyád magadat megcsípetni?

TERCSI.

Ugyan, de ne vádolj! inkább egy dupla csókot adok, csak ne haragudjál. Aztán látod, ez is mind értted történt, mert téged keresve bolygok itt, mint a' vak koldus. A' kisasszony hívat....

BALÁZS.

No egy dupla csókért megbocsátok Tercsi megcsókolja; de szívem' szerelmes búbitája, azon igyekezzél ám másszor, hogy csak rám villogjanak szemeid. No várj meg csak itt; valami beszédem van még veled Elindul.

TERCSI.

A' mint én veszem észre, utoljára még csak néz nem sem lesz szabad. No, ez lesz még szép! pedig itt Pesten csupa szemnek kellene az embernek lenni, hogy mikor balra mézek, a' jobbról elmenő-

ket is láthassam. Ah hisz' olly sok bámulni való van itt!

Ötödik jelenés.

LEPKÉNYI

belejt könnyüden olly színü frakban, millyenben a' pincér előjött; jobbában könyv, 's baljában könnyü pálcika.

Ki a' manó menne is most haza az üllői út' végére! Mennyi perc, Irmám' annyi pillanatát veszteném el; már pedig két óra alatt, míg én haza mennék 's ide jönék — száz húsz percet 's így száz húsz édes pillanatot vesztenék el. Ez pedig sok, rettentő sok; egész capitális! akár kiadjam kamatra Aggváry bátyámnak. No de hová is nyelne le illy öreg szerelmes ennyi pillanatot, midőn már keble, arca' ráncsaival együtt össze húzódott?! Az egyetemből jövök egyenesen. Reggel, midőn iskolába mentem, vittem magammal 21, cour tevésre használandó édes szót, millyenek: szép, kellemes, bájos, hódító, angyali 's a' t. 's a' t.; . . . 's az iskolából hoztam ki magammal mindössze harminckettőt. Egy barátomnak ott szerelmi levelet segítettém írni, 's az övéiből szaporodtak harminckettőre az én szavaim. Itt vannak mind könyvére mutat. . . . a' principiák közt. Aztán a' jámbor, még egy verset is akart csinálni, melly így kezdődik — persze, hogy kék szemű leánynak írta:

Szemedben ég mosolyg,
'S benn' isten' angyala;

de a' cadentián fenn akadtunk; nem jutott semmi eszünkbe, 's addig törtük a' fejünket, míg egyszer a' bedellus csöngetett, . . . 's puff! rám bízta, hogy délutánig faragjam ki, mert nagy szüksége van rá. Különben egy nevetséges ó divatú levél. . . . de hol vagyok? Körül néz, 's Tercsit megpillantva. Hát te kis falusi pipacs, kit lessz itt? tán hallgatóztál?

TERCSI.

Nem hallék semmit is az egész beszédből tens úr, csak a' cadentia kisasszonyt hallottam; hanem erről is tudok ám én hallgatni, ha parancsolja. . . .

LEPKÉNYI nevetve.

Cadentia kisasszony! lássa ez a' kisasszony egy művésznő, kire, ha a' poeták verset írnak, mindig rá szorulnak, mert különben minden gondolatjok csak prosa lesz.

TERCSI.

Prosa? . . . hisz' ez nálunk egy neme a' süteménynek. . . .

LEPKÉNYI.

Igen rózsám! de ezt a' prosát a' lélek emészti meg; hanem minek nekünk e' száraz beszéd! . . . honn van-e Irma? . . .

TERCSI.

Honn van, 's a' mint veszem észre, nagyon nyugtalan.

LEPKÉNYI.

Hogy' akar hizelkedni a' kis pipiske Megesípi
Tercsi' állát.

Hatodik jelenés.

BALÁZS

azon pillanatban Lepkényit hátul megragadja, 's kezénél fogva ellöki.

Hát töltött karabély! mi keresete van itt? A' lökés
által egy darab papír hull ki Lepkényi' zsebéből.

LEPKÉNYI.

Micsoda vas kéz ez?

TERCSI.

Balázs légy eszeden; hisz' az ifju tens úr! . . .

BALÁZS meghökkenve.

Bizony isten azt gondoltam, hogy megint az az
armányos pincér csapja a' leveit, holott a' levesre
ott benn még nagyobb szükség van.

LEPKÉNYI karát tapogatva.

Hanem hallja kend, ez a' szerelem-féltés igen
vastag! . . . No de legyen az egész tréfa; én min-
dent megbocsátok, és megyek; isten veletek! Ellejt,
's utjában a' szemközt jövő Csicsóba ütközik.

Hetedik jelenés.

CSICSÓ.

Criminális szedte-vette!

LEPKÉNYI.

Micsoda kos fej ez?

CSICSÓ.

No én ezért egyszeriben megcítáltatom az urammal, mert tudja meg az úr, hogy ő fiskális, még pedig ugyan csak derék ember ám, mert még 1799ben letette a' cinosúráát....

LEPKÉNYI.

Megesnék, ha a' mai ügyvédek is még kor, és nem ügyesség osztályoznák; de hála a' kor' istenének, hogy ma már nem esztendő' száma szerint mérik a' jelességet. 'S kend, most látom, hogy Aggváry' legénye; mit keres itt?...

CSICSÓ.

Hehehe!... titok! Sétálni kezd.

LEPKÉNYI.

Nono! jó, hogy tudom.... El.

TERCSI.

Itt van ismét a' sátán' cseléde.

BALÁZS.

Szeretném tudni, miért sétál itt?

CSICSÓ

büszkén fel 's alá sétál.

A' levelet általadtam, 's jövendő tens asszonyomnak kacsóját szépen megpuszisztam; de most várnom kell, mert uram megparancsolta, hogy kémlelődjem, 's mire ide érkezni méltóztatik, hírt mondjak, vajjon ki van Fenyvessy Irma kisasszonynál? Sétál.

BALÁZS mérgesen.
Csicsó! én rútul megcsicsomázom kendet, ha Tercsi után lesekednék....

CSICSÓ büszkén.
Nem Tercsi, nem! Majd én Tercsi után járok ám; én, egy jövődö komornyik, midön ez a Tercsiféle legfölebb is csak hajdút ölelget.

TERCSI.

Kérem, az illy beszédöt megkíméljen....

BALÁZS.

Töltött karabély! valld meg, hogy Tercsi után leskelödöl.... Csicsót megragadja.

CSICSÓ.

Jaj!... no de, ha mondom, nem kell Tercsi....

BALÁZS.

Hát ki után kémlélödöl itt?

CSICSÓ.

Hát ereszszen el, 's úgy megmondom....

BALÁZS elereszti.

No! halljuk!

CSICSÓ ismét sétálgat.

Fenyvessy Irma kisasszonyra vigyázok....

BALÁZS, TERCSI nevetnek.

Haha! kopasz veréb! Elmennek, miután Tercsi a' Lepkényi' könyvéből kihullott levelkét felveszi.

CSICSÓ egyedül.

Nevessetek csak! Gondoljátok talán, hogy az én uram fiskális létére, nem fogja majd egy hosz-

szű perben megmutatni, hogy a' hol az úr házasodik, ott van joga a' cselédnek is, ha tetszik, megházasodni; már pedig nekem Tercsi tetszik, 's így urammal együtt házasodom. Hehe! most már bevárom itt; mindjárt kell jönie. . . Sétál fel 's alá, 's egy kárpiccral fedeztetik el, melly a' fogadó' egyik szobáját képezi.

Nyolcadik jelenés.

Szoba a' fegadóban, mellynek egyik oldalajtán Irma és Lepkényi beléneek.

LEPKÉNYI.

No, édes Irmám! így hát egészen abban maradjunk.

IRMA.

Most küldött levelének még leginkább örülök; ön maga foná meg hálóját ez által. . . .

LEPKÉNYI.

A' fiatal ész' jelszava: légy ügyes! elve: légy gyors! A' vének' jelszava: légy fontos! elvök: lassan járj, tovább érsz. Szeretném az ilyen véneket Amerikáig, ha szárazon mehetnének, négy ökrös szekeren vitetni, hadd zúznának meg tagjaik! 's így legalább visszatértökben gőzhajón és gőzocsin jönének.

IRMA.

De nevetséges is az! ha ezen öreg urakat ibolya' 's egyéb tavaszi virágok' ültetésére kérné meg

az ember, mindjárt így felelnének: hja! e' meghajlás, ez epecselés már nem nekünk való; 's még is ifjú lányokához, az élet' megannyi virághoz, minden mentegetőzés 's bölcselkedés nélkül leereszkednek. Az életben is kellene egy kis összhangzásra figyelni.

LEPKÉNYI.

Hja, az öreg urak e' tévedést is philosophiai subtilitásnak tartják. Sétál. Mit? én, Irmám! ha leány volnék, 's illy emberek alkalmatlankodnának körüllem, egyszeriben kivonást csinálnék éveinkből, 's a' kivont számmal utasítanám el. Így például, ha húsz évű lányka volnék, 's kéröm hatvan éves: a' húszat kivonnám a' hatvanból, 's 40 évű leányt keresztetnék vele, 's hiszem, hogy e' kivonás mindegyik' orrára rákot festene.

IRMA dacosan.

No, de én őt semmi esetre nem szerethetem; gyűlölöm 's utálok. Én ezt gyámatyámnak is kijelentém már, de most a' szemtelen kérőt és tolazkodót, ön hálójába fogjuk keríteni.

LEPKÉNYI.

Ő üzente, hogy egyszeriben tisztelkedni fog, egész tiszteletlenséggel?...

IRMA.

Igen! 's már félek tőle, mint a' közelgő ferge-tegtől.

LEPKÉNYI.

Most már nem kell egyebet tennünk, mint folyvást szemmel tartani jöttét az ablakból.

IRMA

fölveszi Lepkényi' könyvét az asztalról.

Haha! de ugyan mondja meg, miért hord még most is magával ilyen iskolai könyveket, 's az után?

LEPKÉNYI.

Oh! hát nem illik ez nekem?

IRMA.

Igen, ... de ilyen nagy ifjúnak, ki már szeret is. ... Lássá, ez éppen olyan, mintha csizmájára most, még hat éves korában hordott kis, gombos sarkantyúját üttetné fel. ...

LEPKÉNYI. Félre.

Oh szegény jurista! még utóbb e' könyv miatt mondanak le rólam! ... Fenn. Hiszen juliusban már leteszem az exament, és szabad leszek; 's ekkor olly könyv lesz sajátom, mellyben a' költő' szőke fürtű lánykája, 's lyánykája' emlény szemei lesznek legkedvesb olvasmányaim.

IRMA

a' könyv' lapjait forgatva, szemérmesen.

Igen! hát a' rózsaszál, miről ollyan sokat csevegett, elmarad?

LEPKÉNYI.

Ki győzne minden kedves képet elmondani?! ...

IRMA.

Csalfa! Egy papírszeletet vesz ki a könyvből; és hamis, meg minden! micsoda levél ez?... Cenóbia!... hm! ez hát kegyence jurista úrnak?...

LEPKÉNYI.

Lelkemre mondom, csak kedveltem, ... azaz, hogy nem szívem' kedveltje, hanem csak hajdan ... még logicus koromban kedveltem; de most ő egy jurista barátomé. Ezen levelet az iskolában írta hozzá, mit átadott, hogy újabb szavakkal 's izlés-sel javítnám ki, mert ő átkozottúl rossz magyar. Árva vármegyéből jött ide....

IRMA.

Jurista, Árva vármegye, Cenóbia! gyönyörű, regényes szavak!....

LEPKÉNYI.

Ha tetszik Irmának, míg hivatlan vendégünk elérkezik, olvasok mulatságul néhány sort belőle....

IRMA.

Nem bánom.

LEPKÉNYI olvas.

„Angyalok' angyala! ideálok' magas ideála! te vagy dicstelen keblemnek dicsősége, glóriátlan fejemnek glóriája, melly kender-szőke hajad' fürtei fölött sugárzik. Ha királyi szék volnék, Árva vármegye' bércei fölé emelkedném, 's ölembe ültetnék, szegény keblem' királynéját. A' vashámban nem kalapácsolnak jobban, mint keblemben, melly-

nek sötétében te vagy egyedül a' mécs, 's olaja a' szerelem; de ah! az én szívem olajatlan, 's tán ez az oka, hogy száradni kezd éles fájdalmában! 's a' t. 's a' t.“ Hahaha! ez valóságos Árva vármegyei jurista-szerelem! itt minden költői fájdalom pontosúlva van....

IRMA.

Szegény Cenóbia! kő volna szíved, ha ennyi fájdalomra meg nem indúlnál!.... Tenyerébe csapva. De mi figyelmetlenül el is csevegjük az időt, a' nélkül, hogy kitekintenénk... Az ablakhoz megy, hol szemcsövény kinéz. Nini! mondom, hogy már jó is....

LEPKÉNYI az ablakhoz ugrik.

Valóban! no most fegyverre!

IRMA.

Most már híhatom Tercsit. Az oldalajtónál kiált.

Kilencedik Jelenés.

TERCSI belép.

Parancsoljon kisasszony....

IRMA.

Te ma eszközünk léssz.

TERCSI.

Én? ... eszköz? ... mint az egyszeri ember' kezében a' bot, 's utóbb is ez törött el, nem az, a' kire használta....

IRMA.

Te dőre leány vagy; nem értesz engem. Mi téged finomabb célra használunk. Aggváry úr sem engem, sem testvéremet, Eugéniát, nem ismeri, 's te így most az én szerepemet viended. Arcodat, mint csak lehet, fedezd be apró hajfürtökkel; vállaid közé púpot is használhatsz; légy tunya; szavadat nyújtsd meg; ásíts hosszan és gyakran, mint szokás, ha böjt közelget; 's ha Aggváry, az én szerelmes mátkám eljö, te őt úgy mulattatod, hogy még nagyobbakat ásítson; különben úgy alkalmazd magadat, mintha mátkája volnál. Most menj, és készülj.

LEPKÉNYI.

Tettesse azonban, mintha magyarul épen nem szeretne beszélni, 's ha én, lelkem, magához franciául szólok, csak ezt felelje rá mindig: oui!

TERCSI.

Oui! no jól van; úgy is minden éjjel menyasszonyságról álmodom, 's most hála isten! kettőnek leszek menyasszonya, 's ha egyik nem, a' másik megszán, és oltárhoz lépünk. El a' mellékszobába, miután titkon egy levelet nyújtott Irmának.

LEPKÉNYI.

Igy. 'S a' vén szerelmesből olly tréfát csinálunk, mellyben átlátva bohóságát, e' bohósága felett önmaga kacaghasson, 's e' kacaj legyen terünk' sikerének örömenéje.

IRMA

a' levelet elővéve 's nézegetve.

Édes Lepkényim! én úgy hiszem, hogy a' sok szerelmi levélből még is fog majd valami kisülni....

LEPKÉNYI zavaródva.

Mi lehet ismét?... tán második Cenóbia?...

IRMA.

Igen, ez második; csak hogy ezt Principiának hívják. Nem emlékezik e' két sor versre? Olvas. Szemedben ég mosolyg, 's benn' isten' angyala....

LEPKÉNYI.

Principia? hahaha! hiszen ez iskolai kézi könyvünk' címe: Principia juris hungarici. Kacag. Oh én halálig szerelmes vagyok ezen Principia kisasszonyba, csak még secundát ne kapjak belőle....

IRMA.

Hát fejtse meg, hogy' értsem ezt?

LEPKÉNYI.

Nézze kedves Irmám! A' levelet kezébe veszi. Mi iskolában a' magyarázat alatt jegyezgetni szoktunk külön papirosra, 's ezt még otthon elkészítvén, felírom rá a' principiát, minthogy ezeket, a' jog' elveit tudniillik, valék jegyzendő. Azonban a' magyarázat alatt ma semmi jegyzésre méltó nem lévén, említett Árva vármegyei pajtásom' számára kezdtem rá egy verset írni, Cenóbiához küldendő, de melyet el nem végezheték; 's hihetőleg akkor hullott ez ki könyvemből, midőn a' vaskezű huszár ellő-

köött, 's az a' kis, ármányos szobaleány felkapta....
de fölfedezése nem sült el.

IRMA.

No már ezentúl nem feszegetek több szerelmi levelet, mert újra megjárhatnám. Künn kopogás. **Tercsi, Tercsi! jőj ki hamar....**

TERCSI

a' mellékszobából.

Mindjárt, mindjárt! Időbe kerül ám kisasszonyná lenni....

TERCSI

kijő a' leírt mód szerint eltorzítva.

Hanem kérem a' kisasszonyt, ne nevéssen, mert úgy majd magam is nevetek....

IRMA.

Szegény Terka! egész torzkép vagy....

LEPKÉNYI.

Pszt, pszt! közelget.... Az ajtón erősebb kopogás.

Tizedik jelenés.

AGGVÁRY

szabályos léptekkel bejő.

Alázatos szolgálók kedves kisasszonykáim! Az ajtóhoz vissza lép. **Máté!** dolgozdra mehetsz. Én testemben lelkemben örülök, hogy a' kisasszonykáknak tisztelkedni, oly hosszú készültek után, szerencsés vagyok, 's

prokátori tollamra mondván — szinte elragadtatva érzem magamat, keblem' üdvös örömétől. Irma felé lép.

IRMA.

Részemről az öröm. . . . Tercsire mutat; Irma testvérem tán méltóbban örülhet. Lepkényire mutatva. 'S itt egy új ügyvéd, házi barátainknak egyike.

AGGVÁRY hajlong

Ah, humillimus! . . . hát prokátor! . . . Bámulata azonban szembe szökő. 'S ez volna azon vidor, kis leányka, kivel én tiz év előtt, mint fiatal . . . hogy' is mondjam. . . ügyvéd, olly nyájasan enyelegtem? . . .

TERCSI.

Hihhi! be megöszült az úr azóta, 's aztán hogy' elhízott!

AGGVÁRY.

Az első pontra azt bátorkodom replicázni, hogy a' hivatal súlya a' szorgalmas fejeken, illetéknépen szokott mutatkozni; a' második pontra — prokátori tollamra mondván — egyebet nem felelhetek, mint azt, hogy szép apám, nagy apám, öreg apám — ex styrpe familiae aggvárianae, mind kövérek voltak, annakokáért illő, hogy unokájok is hasonló legyen hozzájuk; de leginkább édes apám ütött rám, akarám mondani, én leginkább édes apámra ütöttem; mert még a' boldogult' éltében megmértük egymást, 's kijött, hogy az aequatio köztünk egészen tökéletes, azaz, minden fractio nélküli, mert testünknek széle, hossza egyenlő vala. Lélekben 's

talentomban sem sokat különböztünk egymástól; mert öreg apám 9 pört, édes apám 8at, 's én eddig még csak 10et vesztettem el avval együtt, mi hónam alól egyszer a' megye' házaig kicsúszott.

LEPKÉNYI.

Hát bizonyos-e már ön, hogy halálaig már nem vesztend el többet?

AGGVÁRY.

Prokátori tollamra mondom, bizonyos vagyok; mert a' jövő esztendőben quietálni fogok. Hanem rogo humillime, édes ifjú barátom uram, én itt kénytelen vagyok megjegyezni, hogy ezen ön, önök szócskáknak nem vagyok barátjok. Tessék inkább dominus spectabilis megszólítással élni. Engedelmet édes kisasszonykáim, kogy illy tudós kitérések akadnak közöttünk; hanem mondja meg inkább....

Tercsihez fordul; kis Irma, miért olly hideg és komor?

TERCSI

elfordul 's hallgat.

LEPKÉNYI Tercsire mutat.

Irma kisasszonynak igen kedves nyelve a' francia, annyira, hogy magyarul, a' legnagyobb kénytelenségből szokott csak beszélni.

AGGVÁRY.

Hm! hát a' magyar nyelv így csak accidentia. Már én öcsém uram azt tartom, hogy a' ki francia, beszéljen franciául, de a' ki magyar, beszéljen magyarul. Így hát ez a' magyar nevezet

csak palást, melly alól majd német, majd francia kandikálnak ki; 's ez a' mi szűz magyar nyelvünk nem egyéb színészi hamis bajusznál, mit akkor viselünk, mikor akarunk; p. o. ha kisasszonykával beszélünk, franciák, vagy németek vagyunk; 's ha nemes levél', vagy indigenatus' publicatioja forog fenn, 's a' gyűlésekre járunk — vagyunk csak magyarok...

TERCSI.

Oui! ah!

LEPKÉNYI *int Tercsinek.*

Pszt, lassan! — Hja! domine spectabilis, elég sajnós, de úgy van! — míg e' fejlődő magyar nemzet' homályát, 's veszélyes affectatio - nyavalyáját, egy jobb század tökéletesen el nem oszlatja...

AGGVÁRY.

Én pedig az affectatióknak nem vagyok barátjok.

LEPKÉNYI *Tercsihez.*

Il est sincère!

TERCSI.

Oui, ah!

LEPKÉNYI *ismét Tercsihez.*

Quell parti prendrons nous?

TERCSI.

Oui!

AGGVÁRY *Tercsihez.*

Ej, hagyjuk el ezt a' francia szerelmet! Nyájassan.

Ugy-e bár, sokszor gondolkodott rólam a' kisasszony?...

TERCSI.

Oui! ah!

AGGVÁRY.

Ej, no! prokatori tollamra mondom, itt már a' magyar nyelvvel tökéletesen megbuktam....

LEPKÉNYI.

Irma kisasszony nyilatkozik, mikép nagyon szeretne d. spectabilissel beszélgetni, hanem arra kéri, hogy csak magyarul ne!...

AGGVÁRY.

No ha már annyira ki nem állhatja a' magyar nyelvet, diákul megpróbálhatom, így nem bánom. Tercsihez. Ah, mea domicella de Fenyves! quomodo parcet valetudo?...

LEPKÉNYI.

Quelle folie! il a perdu l'esprit.

TERCSI.

Oui!

AGGVÁRY.

Oh quam pulchros habet oculos?!

IRMA

Aggváryhoz nyájasan.

Ah, édes bácsi!

AGGVÁRY

körül tekintget a' legnagyobb zavarban.

LEPKÉNYI.

A-t-on jamais vu une telle extravagance?...
180

TERCSI.

Oui! Féltre. Már franciául is megtanulok.

AGGVÁRY

kalapot 's pálcat véve.

Már látom, nem boldogulok. Inkább elmegyek addig a' procuratoriába, míg az öreg úr megjő; mert itt azt sem tudom, fi vagyok-e, vagy leány; annyival inkább azt, vajjon magyar vagyok-e még, vagy francia? Indulni akar.

IRMA.

Ugyan édes bácsikám! hát nem maradna itt az én kedvemért?....

AGGVÁRY örömmel.

Csókolom a' száját ennek a' kis bábnak; ennek még a' nyájassága is magyar! Tercsihez. No's, hát beszél-e velem magyarul?...

LEPKÉNYI int Tercsinek.

TERCSI.

Igen!

AGGVÁRY.

No, úgy maradok. Most már újabban bátorkodom kérdezni, vajjon gondolkodott-e rólam a' kis-asszony?

TERCSI.

Munka nélkül nem szoktam lenni, 's ha gondolkodom, csupán munkámról gondolkodom.

AGHVÁRY félre.

Nézze meg az ember! Fenn. Ugyan mondja meg még is, álmodott-e már rólam valaha?

TERCSI.

Hogy' álmodjunk mi arról, kit nem látunk, 's nem is érdekel?

AGGVÁRY félre.

Lelkemre, ez már csipős. Egészen elvesztém vele már kedvemet! Fenn. No, hiszen majd össze símulunk! . . .

IRMA hizelegve.

Oh én még úgy emlékezem bácsikára! . . .

AGGVÁRY hirtelen örömmel.

Bácsika! bácsika! Aztán emlékezik még lelkem?! . . . Ugy-e bár, kedves órák voltak azok? . . .

IRMA.

Én azóta majd mindennap emlegettem bácsit, 's úgy ohajtám látni, hogy sokért nem adnám e' mai viszontlátást, olly édesen esik! Aggvárynak kezét simogatja.

AGGVÁRY félre.

Ejnye, canis tota mater! be hamisak ezek a' kis leányok; még utóbb confundálják az embert. Hm, hm! be kár, hogy látatlanban köték alku az öreg úrral! Fenn. Aztán én mindkettőjüket halálban szeretem. . . .

TERCSI.

Hahaha!

IRMA.

Lássa ön, pedig két menyasszonya egyszerre nem lehet, 's közülünk — Tercsire mutat. — Irma testvérem olly szerencsés, ki önnel szívet 's szerelmet oszthat. Ah!....

AGGVÁRY.

De, de, de! Fülébe sűg; még szólunk ám az öreg úrral, 's a' mi halad, még nem múlt el....

IRMA.

Ha ön megegyezik, kipuhatalom Irma' szívét; 's ha szerencséjéről lemondana, én kész vagyok....

AGGVÁRY.

Tegye szép Eugéniám, a' mint jó lelke sugalja.

IRMA Tercsihez.

Irma! jer csak egy szóra a' mellékszobába. Megengednek önök, egyszeriben itt leszünk. Int szemével Lepkényinek, 's Tercsivel el a' mellékszobába.

AGGVÁRY.

Hát barátom uram, tán csak szereti Eugéniát, ezen nyájas kis angyalt?....

LEPKÉNYI sohajt.

Oh nem! én Irma kisasszonyért égtem; hanem d. spectabilis lön azon szerencsés férfi, ki szívéhez juthatott....

AGGVÁRY.

Dehogy szerencsés, öcsém uram; hisz' az egész leány nem egyéb francia champagnernél: mindün-

talán pattog és durrog; testvére, Eugénia, sokkal áldottabb teremtés. Aztán tudja öcsém uram, hogy jobban esik az embernek, ha kettő közül választhat; 's én, minthogy eltökélt akaratom a' Fenyvessy házzal frigyre lépni, egyéb viszonyok miatt is, még látatlanban alkut köték Irma kisasszony' keze fölött, kit testvérével együtt csak 6 évű gyermekeknek ismertem; most azonban tapasztalásból indulva — inkább választanám Eugéniát. . . .

LEPKÉNYI.

Jámbor! hogy' csalódik! Fenn Valóban tehát? . . . lehet még is reményem Irmához?

AGGVÁRY.

Lehet! 's másodszor is mondom, lehet, csak bízzék!

LEPKÉNYI

Aggváry' nyakába ugrik.

Oh dicső, nemes lelkű férfi! vedd hálámat, hogy ifjú szívemet vissza vezetéd öröméhez, mellyhez már kevés reménye volt!

AGGVÁRY.

Nono! csak agyon ne szorítson, mert még élni szeretnék. . .

LEPKÉNYI.

Ah, én el vagyok ragadtatva! hanem hogy kívánságom' minél előbb egészen elérjem, legyen szíves d. spectabilis egy bizonyítványt írni, mellyben Irmáról lemondását, 's Fenyvessy Eugéniához érzett

szerelmét fogja neve' aláírásával bizonyítani. Ugy-e bár megteszi, kérem szeretettel?

AGGVÁRY.

Nem bánom, megteszem, míg örömem' heve tart.

LEPKÉNYI.

'S ha ezen változást távollét, vagy egyéb akadályok miatt el nem mondhatja d. spectabilis, ezen levél által tudatom azt minél előbb az öreg úrral, 's én egészen nyugott leszek. Itt az írószer... Egy asztalhoz lép.

AGGVÁRY

az asztalhoz ül 's ír.

Megvan! manu propria!

LEPKÉNYI olvasni kezdi.

„ Fenyvessy Eugénia kisasszonyt halálig szeretve — megkérem. Pest, május' 12d. 1838.“ —
Jól van!

AGGVÁRY.

Ez is megvan! Most már adja isten, hogy házasságunk felvirúljon, és sógorságunk soha meg ne bomoljék. Lepkényit megöleli, 's kétszer megcsókolja. Servus, servus! édes öcsém! . . . Félre. Csak ezen Eugénia név nem emlékeztetne valamire

LEPKÉNYI.

Mit mond, Eugénia?

AGGVÁRY.

Semmi, semmi! csak egy kis gondolkodás

Az asztalon fekvő könyvet kezébe veszi. Hm, öcsém uram, a'

mint látom, nagy jurista, mert még most is olvasgatja a' diák autorokat; csak azt csodálom, hogy már tabuláris ügyvéd lévén, még mind eddig nem olvashatam becses nevét a' Trattner-Károlyi' kalendariumában a' prokátorok közt.

LEPKÉNYI.

Hja, kedves uram bátyám! még én alig vagyok fél éves ügyvéd; hanem már beadtam lakásom' jegyzékét, s' az 1840-diki esztendőben ki fog jöni.

AGGVÁRY.

Én ezen auctort még legkevesebbé ismerem, azért kérem öcsém uramat, kölcsönözze ezt nekem egy pár hétre olvasgatni, minthogy magam is inclytæ tabulae regiae judicariae advocatus vagyok.

LEPKÉNYI félre.

Jaj nekem! hisz délután examinálni fog professorom; épen ma járt az L betű felé. Fenn. Igen, kedves uram bátyám, de magam is egy extractusom dolgozom. . . .

AGGVÁRY.

Hiszen nem jár már iskolába; hagyja el az efféle szoros rendet.

LEPKÉNYI.

Igen . . . már ugyan nem járok, . . . de okvetlenül el kell a' napokban végeznem. . . .

AGGVÁRY,

No bene! De mihelyt elvégzi, látogasson meg, és hozza el magával. Lakom üllői úton Labdac-

házban, hátul a' második emeletben, jobbra 8. szám alatt; az ajtó felett megtalálja nevemet: Advocatus Jeremiás de Aggváry.

LEPKÉNYI.

Kisasszony, kisasszony!

Tizenegyedik jelenés.

IRMA

kijő; titkon Lepkényihez.

Fenyvessy Eugénia agg szüzünket már elhivat-
tam Tercsi által, 's úgy hiszem, most legjobb lesz
a' tervet megpróbálni és kivinni, mert az atyust is
láttam már jöni az ablakból; csak siessünk!

LEPKÉNYI

kezét össze csapja.

Minden jól van, csak rajta.

IRMA Aggváryhoz.

Édes bácsikám, minden megvan!

AGGVÁRY.

Tehát lehet reményem?...

IRMA.

Egész szívét megrakhatja reménnyel; hanem
tudja ön, mit kérnék?....

AGGVÁRY.

Tessék! kész szívvel szolgállok.

IRMA.

Hogy annál inkább meglepnők gyámatyámat,
jelentse ki neki egyszerre, a' mint vele találkozunk,

mikép én már mátkája vagyok, 's nejeül venni eltökélt kívánsága.

AGGVÁRY.

Csak örömem nevededik ez által, de prokátori tollamra mondom, megteszem.

IRMA.

Most pedig legyen szíves velem egy rövid sétára jöni, míg gyámatyám megérkezik.

AGGVÁRY.

Parancsoljon kisasszonykám. Oh, mi boldogság lesz őt majd vezetnem!....

IRMA.

Engedelmet! csak kalapot 's kendőt teszek. El a' mellékszobába.

AGGVÁRY félre.

A' kis büvös boszorkány. Fenn. Illyen a' szép leány! az ember mindent megcselekszik érte.

Tizenkettedik jelenés.

Fenyvessy Eugénia kijő a' mellékteremből erőtetett könnyűséggel, sűrűn redőzött zöld fátyollal bevont kalappal. Ruhája csak nem hasonlít Irma' öltözetével. Karát Aggvárynak nyújtja, 's ezen pillanatban lép be Fenyvessy ur a' közép ajtón.

Tizenharmadik jelenés.

AGGVÁRY

karára véve Fenyvessy Eugéniát, előbbre lép. Fenyvessy úrhoz.

Imént jelenté ki Eugénia kisasszony, mikép fe-

leségemmé lenni, eltökélt szándéka 's indulata; . . . azért én őt kész szívvel fogadván, ezennel solenni-
ter megkérem. . . .

EUGÉNIA fölveti fátyolát.

Ah, gyöngyöm — rubinom! rég táplálgatom
már keblemben ezen indulatot, 's hála isten! elérte
valahára célját. . . . annyi hitegetés után.

AGGVÁRY

még folyvást nevetséges jeleivel bámulatának.

Oh Jupiter! ragadd fel Junódat!

FENYVESSY.

Üdvezellek barátom, 's üdvezlem egyszer-
smind nődet is. . . .

Tizennegyedik jelenés.

Irma 's Lepkényi a' mellékszobából kifutnak.

IRMA.

Atyus! ím ma három látogatója akadt: Lep-
kényi, régi jó ismerőnk 's barátunk, továbbá Agg-
váry ügyvéd úr, 's tisztelt mátkája, Fenyvessy Eu-
génia kisasszony. . . .

FENYVESSY.

Különös szerencse!

AGGVÁRY folyvást bámul.

Per amorem Dei! de engem megcsaltak. . . .

LEPKÉNYI.

Ezen irást nyerve Aggváry úrtól, bátorkodom

mellette élő szóval is Irma kisasszonyt a' tekintetes úrtól megkérni. Az irást átnyújtja.

F E N Y V E S S Y.

Hiszen ha jól emlékezem — öcsém uram még jurista.

L E P K É N Y I.

Jelenleg harmad-évű, 's ha az ég akarja, pár év múlva ügyvéd vagyok, 's Irma kisasszony nőm lehet...

I R M A.

Atyám! ha kedves növendéke valék, teljesítse kérelmünket!

A G G V Á R Y.

Per deos immortales! adhuc jurista tertium in annum. No ez nagy kijátszatás!

F E N Y V E S S Y.

Hm, hm! *Félre.* Ez a' lányra nézve ugyan nem lenne rossz szerencse. *Fenn.* Ezen levélben Aggváry úr lemondván Irma' kezéről, nőül fogadja Fenyvessy Eugénia kisasszonyt. Ez olly világos, mint a' déli napfény, azért jó szerencsét kívánok Aggváry úr' frigyéhez!

E U G É N I A.

Köszönjük gyöngyöm — rubinom, drága Fenyvessy úr!

A G G V Á R Y *habozva.*

Igen, d. spebtabilis; de engem valami más asszony személyével confundáltak, kit szinte Eugéniának neveztek. Még most sem tudom, az-e,

nem-e?..... Teresire mutat. Ezen kisasszonyt hitták ni Irmának. No, ez furcsa leánykérés volt.....

FENYVESSY.

Ám legyen! 's én itt lehetetlenséget nem látván, legyen meg kívánságod is Irma; de meg ne bánd azután, ha váratlan ifjak' figyelmét vonnád magadra....

IRMA.

Ah, engem csak Lepkényi boldogíthat!

Tizenötödik jelenés.

Az ajtó felnyílik, 's Balázs Csicsót karánál fogva bevonja.

BALÁZS.

Tekintetes uram! megkövetem alássan, panaszom van.....

FENYVESSY.

Szólj, mi baj? Csicsót nézve. De hát ez ugyan mi-féle verébijesztő?

AGGVÁRY.

Instálom! ő az én inasom..... Balázshoz. Te sántán, el ne repeszd a' köntösét, mert mindjárt megfojtalak. Te csináltattad?.....

BALÁZS.

Ej, töltött karabély! hát miért akad más' dolgába? Hát úgy volt az, tekintetes uram, hogy ő kelme Teresit akará előlem elkérni; mert — úgy mond, hol ura házasodik, ő is ott keresi szerencsését. Én ekkor a' hajához kaptam, 's ez a' lósö-

rény maradt kezemben.... Parókat mutat. Nem fájt neki, mert egyet sem kukkantott....

F E N Y V E S S Y.

Tedd vissza fejére; hiszen látod, hogy kopasz nélküle....

E U G É N I A

haját rendezgetve, félre.

Nem mondhatják, hogy vendég-hajam van. Csicsóhoz. Van nekem egy hűséges, jámbor cselédem; boldog lehet kend vele, még csak 50 évű.

B A L Á Z S.

Azért, hogy Tercsi miatt még más valakivel is bajom ne történjék, megkérem most mindjárt a' tekintetes úr' színe előtt....

T E R C S I elveji fürteit.

Igy is, úgy is szeretlek én Balázs!

F E N Y V E S S Y.

Nó, legyetek ti is boldogok. 'S ha önök kérelmemet elfogadják, itt, mindjárt a' tivoliban ürítsünk egymásért baráti poharakat.

A G G V Á R Y.

Megyek, megyek; de tanácslom minden agg nőtelennek, hogy a' hol jurista és kis lány, vagy akármiféle fiatal kisasszony együtt vannak, ott jól kidörzsölje szemeit, mert biz úgy megcsalódik.....

Eugénia keményen rá néz; mint, majd rosztat mondok, igaz az, .. karára fűzve Eugénia kisasszonyt.... hogy én boldog vagyok! A' kárpit lefordul.

KÓBOR ISTÓK.

ÉNEKES BOHÓZAT NÉGY SZAKASZBAN.

A' szellem győztesen halad!

Gaal.

Cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes.

Horat.

KÖRÖR ISTÖK.

FRANKS BONDAT NIGY SZAKASZBAN.

Az 1848. évi törvények alapján.

1848.

És az 1848. évi törvények alapján.

1848.

A' nép' poesisében ég tagadhatlanúl azon szikra, melly a' költőiség' fejletlen elemének életet ad. Bár mi regényes színe legyen is a' népélet' némelly jeleneteinek, mindig egyszerű marad az; 's ezen szín egyedül, melly a' gyermek' lelkére fogékonyan tapad, mellynek nyoma eltörülhetlen, 's mit az időtől elhalványítva is, édesen szövünk emlékeink közé. Mit együgyű dajkánk' ajkairól, éber figyelemmel hallánk gyermekségünkben, az ifjuság' férfiasúlni kezdő szakaiban látjuk és hiszszük csak, ha eredete' igazságában nem is, de színezetében valónak, midőn a' nép' életét ismerni kezdvén, csalódásainkban olly igen szeretnénk némelly egyszerű óráin átmulatni.

A' nép' poeise tehát, saját életének egyszerűségével levén összhangzásban, nem tagadhatjuk meg attól a' regényességnek azon színezetét, mellyel ő meséi' 's mondái' képeit körül festi; 's ha az emberek' műveltebb osztálya szükségét érzi a' regénynek, 's általában a' poeisisnek, az élet megúnt, mindennapi prosaiságában: a' nép is költ meséket, mondákat és regéket, mellyeket néha hihetlen csillogásu képekbe szöve — tündér országok' csarnokaiha

emel, 's ezeknek fejedelmei 's fejedelemnöi által osztatja ki meséi' hőseinek azon poetai igazságot, mit mi regényeinkben 's drámáinkban szinte megkívánunk. A' nép, például az erényt, ritkán látván 's érezvén osztályában felmagasztaltatni 's dicsőíttetni, szükségesnek gondol egy olly mesét költeni, mellyben a' tündérek' tüne-ményesítő hatalma által, magasra kaptja az erény' ifjót vagy leányát; nevetségessé teszi gyengeségéből eredő hibáját, 's így szinte a' részegséget, melly, ha gyermekkori emlékezetem nem csal, igen helyesen torzították egy népi könyvecskében, hol néhány részeges pór, a' pokolba jutván álmában, a' gyomrukban meggyuladt, 's ajkaikon kilobogó pálinka' lángjai között érzék magokat elégni 'sat. 'sat. Illyen a' nép' ajkain maig lebegő Tündér Ilona, mit igen jelesül dolgozott ki Vörösmarty Csongor és Tündéjében, csak hogy ez átváltoztatott alak főlebb van kissé a' nép' fogalmán, mint hogy azt úgy, mint eredetijében, megértené 's megkedvelhetné. Mi azonban, kik azt gyermekségünkben mondhatlanúl édes figyelemmel hallgattuk egykor dajkápk' ajkairól, ezen érintett átváltoztatott alakban, nem csak mesés gyermekkorunk' emlékezetét, de a' poesist 's művészetet is szeretjük. Kívánatos lön így, hogy azt színi alakban is bírhasa a' nép, e' nép,

melly lassanként már a' színház' célját is meg-
 érti, 's abban illy darabok' előadásakor, fogal-
 mához alkalmazott iskolát találhat. Így száрма-
 zék, de minden süker nélkül, Munkácsy' Tün-
 dér Ilonája; így továbbá Nagy Ignác' Árgyus
 királyfia, kiről azonban szóljon a' critica; én
 ezek mellett csak azt ohajtom, bár népszerű re-
 gényeink 's színműveink szaporodnának, 's ad-
 nánk, mint a' romantica' egyik igen helyes sza-
 bályja tanítja, a' tömegnek is élvezetet és tanul-
 ságot; ereszkedjünk le hozzá nyelvben és ké-
 pekben, 's ne tartsuk lehetlennék a' nép' egy
 két jelesebb egyedét magunkhoz emelni, 's ez
 által a' tömeget is üdvös mozgalmába hozni.
 Legyen a' literatura egészen az életé; hasson
 ennek sötétjébe 's fényébe egyiránt; legyen ott
 árnyék, hol a' fény vakít; 's legyen ott világi-
 tó sugár, hol a' sötétség minden szépet, min-
 den jót homályába temet, 's csak így és ekkor
 fogja fenntartani a' súlyegyent, mellyet az élet'
 kelő és sűlyedő habjai ingatnak. Die literatur
 — mond Adrian * — soll die Trägerin der na-
 tionalen Interessen werden; der Spiegel einer
 ungestalteten Gesittung, einer neuen Volkswer-
 dung, für welche Tausende ihr bestes Herzblut
 hingegeben; der Ausdruck des individuellen

* Biographie und characteristik Victor Hugo's.

Lebens und des volksthümlichen Colorits der neuen Generation; das Ergebniss einer Anschauungs- und Denkweise, die in der Eigenthümlichkeit der Zeit und des Volkes wurzelt. A' franciák e' neméta' drámának, nem csupán a' fenn említett célból, de a' magasabb osztály' egyik mulatsá-gaul is divotaztatják; 's nálok az úgy nevezett *vaudeville* az, mellyben a' népélet' comicus jele-netei, beszéd, tánc, ének, 's ügyesen utánczolt arc- és tagjáték mellett, a' leghidegebb vért is fölmelegítik, 's a' legsötétebb arcot is mosolyra derítik. —

Egyike e' jelen bohózat is azon történetek-nek, miket a' nép saját nyelvén már rég bír, és rég ismer. Színi átdolgozásában azonban meny-nyi hatásra számolhat: ítélje meg a' közönség; ügyekeztem volt, hogy egy romolni kezdő, de nem minden szív- és észtulajdon nélküli suhanc-ban, önjavulást, 's az észnek 's az elevenség-nek az élet akadályain könnyű áttörését mutas-sam fel; 's mennyire lehetett, mindig előttem tartám azon népszerűséget, mellynek a' benne előforduló gondolatok', szavak' és tettek' egye-düli forrásának kell lennie, hogy hasson és célt' érjen. —

Pozsonyban, január' 29. 1840.

Beöthy Zsigmond.

ELSŐ SZAKASZ.

A' koldusfiú.

Személyek:

VÁRALJAI, gazdag földes úr.

ZILLE, leánya.

COBOR, falusi kántor.

ŐREGBÍRÓ.

KISBÍRÓ.

BOMBA, invalidus huszár

VÉRCSE, koldus-biró.

LISZTKANÁL

BOGLYA

TARISZNYA

TÁSKA

KÓBOR ÁDÁM

KÓBOR ISTÓK

MINKA

FANNY

JANKA

LÓRI

JULCSA, szobalány.

VÁSÁRBIZTOS.

koldusok.

Zille' barátnéi.

Történik Váralján.

Első jelenés.

Tér, hol apró sátrak alatt emberek kelnek fel 's alá. A' szín' elején távolabb a' sátoroktól, két kerekű targoncán ül Kóbor Ádám, hegedűvel kezében. Mellette Istók áll, jobbjában mankót, 's baljában kalapiját tartva a' vásári nép felé.

ISTÓK.

Bátyám uram! A' targoncát megrugja. Énekeljen kend, különben még ma kell éhen elvesznünk. Suttogva. Hiszen tudja kend, hogy üres már tarisznyánk, mint a' koldus' tarisznyája.

ÁDÁM.

Hallgass fiú! Tán úré volt tarisznyád ezelőtt, hogy most kolduséhoz hasonlítod?

ISTÓK rikácsol.

Uraknak ura!

ÁDÁM hegedűlni kezd.

A' mivel az úr isten megáldotta,
Legyen az kenyér, hús, avvagy rántotta:
Adjanak, adjanak a' szegény koldusnak;
Nyolc hete, hogy színét sem látta a' húsnak.

ISTÓK.

Hogy füllet bátyám uram! pedig tegnap ettünk épen gulyásos húst: még most is számban az íze; csak úgy fáj rá a' fogam!

ÁD Á M tovább énekel.

Csonkák, bénák vagyunk mi mindketten,
Nincs semmi reménység üres zsebünkben.

Oh vessen nekünk az, egy izes falatot,
A' kinek az isten falatokat adott.

ISTÓK.

Uraknak ura! Váraljai a' szín' mélyéről egy inas' kíséretében a' sátorok felé tart. Csókolom kezét, lábát tekintetes excellentiádnak; ... öt napja már, hogy egy falatot sem ettünk, csak egy drága, csipetni falatkát sem tekintetes nagyságos úr. Szegény bátyám, ha kóléjában nem ülne, tán a' földre is rogyott volna már erőtlenségében... Aztán magam is nyomorult, béna vagyok. Sántikál. Ma is egy messzely pálinkát kellett lábomra vennem.... szájához kap; azaz, hogy csak kellett volna; mert egy fillérem sincs....

ÁD Á M.

A' mivel az ur isten megáldotta kigyelme-
ket.... segítsenek a' nyomorúlton....

INAS Váraljaihoz.

Tegnap is a' korcsmában láttam még ép lábbal e' suhanczot — nagyságos uram.

ISTÓK.

Ne higye excellentiád. Olyan ártatlan életet élek, hogy már a' gyomrom is fáj, mikor a' korcsma' cégérért meglátom.

VÁRALJAI

pénzt vet neki.

Azt kellene még elkezdni, hogy vissza éljetekek alamizsnáimmal.

ISTÓK.

Egyenesen élünk velök... csókolom kezét lábát a' tek. úrnak.

ÁDÁM.

Adjon az isten ezer annyit helyette! Váraljai 's az inas tovább mennek.

ISTÓK

nagyot ugrik, 's táncolni kezd.

Juhé? egy ezüst tizest kaptam, fejérebbet kigyelmet hajánál. Folyvást ugrándozik 's meglátván a' visszatekintő Váraljait — hirtelen leüti fejét, 's mankójához kap. Ej, foltozott táska! no én szépen elárultam magam'. Lábához kap, erőtetett nyavalygással. Jaj, jaj, jaj! — maholnap mozdúlni sem tudok már. Jaj be szúrja....

ÁDÁM.

Te ostoba, vigyázatlan. Mit mond most a' nagyságos úr, ha udvarába lépünk ismét koldulni? Gyálatatot hozasz szegény fejemre is.

ISTÓK.

Semmit se féljen édes apám; valamit csak tapasztok lábamra, 's a' nagyságos úr sebnek és flasstromnak nézi majd, ha mingyárt megvizsgálatna is. Hej! egy fapóturát nem érnének e' hustagok, ha azokkal úgy nem tudnánk élni, hogy mellettök

gyomrunk éhen ne maradjon. Néha két napig is el kellene ilyen kis furcsa pénzért dolgozni, nyomorogni, 's most egy mankó, melly két fillérembe nem került — beszerezte. Aztán egy ferdített láb, egy görbe hát, — oh ezek mindannyi kérő levelek az érzékeny szívekhez.

Á D Á M.

Aztán te! nagyon rossz vásár van most; kevés a' vevő, kevés a' nagy úr. . . .

I S T Ó K.

Hej! dehogy kevés! hiszen maholnap annyira megszaporodnak már, hogy a' szegény ember olly ritkaság lesz, mint a' fehér holló, — 's akkor mindnyájan urak leszünk.

Á D Á M.

Ne hidd azt fiam. Kitől süvegeltetnék akkor az úr, ha szegény ember nincs? Tudhatod pedig, hogy a' mai uraság a' nélkül semmit sem ér. . . .

I S T Ó K.

Már ha úr volnék, a' mire nehezen vannak ki-látásaim e' földi paradicsomban — kalapos fővel kellene a' szegény embernek velem beszélni; tudja keed miért? azért, mert nem félvén úgy, hogy a' haját megrángatom, bátrabban beszélne; 's nem beszél-e az ember okosabban, ha bátran szólhat akárkivel is? én ezt nem fejtegetem tovább; de az iskolában is így hallottam, míg a' nyomorúság koldus-tarisznyát nem akasztott nyakamba, 's el kellett hagy-

nom azt a' tinta-életet, melly annyi ember' lelkét feketíté már be!...

Á D Á M.

Csak ne okoskodjál fiam. Nem hallottad-e már, hogy a' szegény ember' okoskodásának se' füle, se' farka. . . .

I S T Ó K.

Hi, hi! ilyenkor aztán azt szokták mondani: szaladj farkas, inadban az igazság.

Á D Á M.

Jobb bizony, énekelj, 's tartsd ki kalapodat. Arról fecseggj, a' mi kenyeret hoz. Igaz! bekötötted-e tarisznyámba a' kenyeret?

I S T Ó K.

Benn van; még mellé húst is tettem; 's hogy meg ne szagolják az efféle jövő-menő adakozó emberek — be is varrtam. A' vásárbiztos a' nép közt megjelenik, mire Istók a' kólé mögé húzódik, 's természetes, vékony hangon, zeneskiséret mellett kukorikol. **Kukurikú, kukorikú, kukorikú. . . .** A' vásárbiztos figyelni kezd, 's közelebb jó.

A D Á M.

Mi a' guta ez? hol vetted ezt a' kakast?

I S T Ó K rátartósan.

Úgy-e? mintha nem tudná! Megmondom azért is.... héj! — nem akarom bemocskítani ártatlan lelkemet. Féltre. Rá szedem az öregét; mert pénzre van szükségem. Egy két napra bezárják, 's mire kijő —

már készen leszek; különben nem lehetne szeme előtt boldogulnom. Fenn. Kukurikú, kukurikú! —
A' vásárbiztos a' kóléhoz jő.

VÁSÁRBIZ.

Miféle kornyikálás ez? csak ki avval a' lopott kakassal!

ÁDÁM zavarodva.

Törjék el kólém' két kereke, ka én lopott kakasról csak tudok is.

ISTÓK.

Dejszen, tudjuk mi azt jól. Csak ne hímezzzen-hámozzon bátyám uram. Hiszen ő ugyan nem lopta, mert ő sokkal becsületesebb ember, mintsem hogy erre vetemülne, de elfedezte más' lopott jószágát; én pedig nem akarom, hogy batyám uram tolvajnak kiáltassék, 's mocskolva legyen becsülete: azért mi mossuk meg kezeinket, 's adjuk vissza azt az igazságnak. Majd meglakol az, a' ki lopta; nemde commissárus uram?

VÁSÁRB.

Úgy van fiam; derék fiú vagy, azért te koldúlhatsz tovább is, 's mindaddig, míg ez öreg tisztába jő, 's a' törvény' kezébe juttatja a' gonoszt. Hej öreg! le a' kóléről, 's jőjön utánam. Ne féljen, nem lesz semmi bantása, csak a' gonoszt kerítjük kézre.

ISTÓK.

Úgy, úgy bátyám uram; 's ha megkerítjük, a'

kakast is nekünk adják, 's úgy megsütjük, hogy a' csontja is megpuhul, 's az egész kakast úgy, a' mint van — lenyelhetjük.

ÁDÁM.

Én nem értelek téged. Istók, Istók! te nem jó járásban vagy....

ISTÓK.

Járásom nem jó, mert mankón járok. Aztán édes apám! ez a' dolog csak addig tart ám, míg az executiós bíró nyomára jő, hogy honnan került a' kakas?...

VÁSÁRB. Istókhöz.

Te fiú, hogy töpörödött, béna bátyádon segíthess, a' kólét a' bíró' házához húzod...

ISTÓK.

Hiszen tudja keed, hogy sánta ló lassan jár... mellyikünk itt a' legegészségesebb?

VÁSÁRB.

Mit? ló és én, és te, és ő? Tudod-e fiú, hogy még csak kocsisod se' lehetnék?

ISTÓK félre.

Bizony nem is javasolnám; mert még mankómmal is rugdálnék orrodhoz.

ÁDÁM.

Édes jó commissárus! ne higyen ennek a' fiúnak; hiszen ő úgy megtanulta már a' fillentést, mint én a' LXXXIV-dik zsoltárt; akár elmondjam: énekelve. Oh seregeknek istene!....

VÁSÁRB.

Hagyja kend azt sátoros ünnepre. Majd felbontjuk a' tarisznyát . . . A' tarisznyát bontani kezdi.

ISTÓK.

No commissárus uram, ha hazudtam — én váljam kakassá

VÁSÁRB.

egy, összekötött lábú kakast ráz ki a' tarisznyából.

Ej! soha illy nagy kakast életemben tán ez a' kakasok' királya? . . . 's így elfogni a' tyúkok' királyát! . . . Hát ha most a' tyúkjobbágyok boszút állának fogoly-királyukért, 's megfosztanak kendet szeme' világától mit?

ISTÓK.

Ott lenne ám még a' lárma. A' tyúkok kódácsolnának, 's bátyám uram a' LXXXIV-dik zsoltárt énekelné.

ÁDÁM.

Meg kell bódulnom!

ISTÓK

a' kólé' rúdjához áll.

No menjünk hát a' bíróhoz. A' targoncát húzni kezdi.

Hi, a', hó! Zene.

VÁSÁRB.

Aló!

ÁDÁM énekel.

Menjünk hát az igazság' elébe,
Bátran nézek én annak szemébe.

Az utolsó szót hossza megnyújtja, mialatt Istóktól elhúztatik.

Második jelenés.

Erdő, hol egy fa' tövében Bomba heverész, kényelmesen füstölve pipájából.

B O M B A egyedül.

Átkozott emberek! bizony még cserben hagy-
nak, pedig nem szeretnék e' compániából kimaradni;
mert hiszen, még mint katona tudtam ezt a' regu-
lat, hogy az ember compániában, egyesült erővel
mindig többre mehet. Hiába no! az élet sem kü-
lömb makra pipámnál; az ember pedig épen ilyen:
mind a' kettő csak akkor ér valamit, ha tömik; 's
annyiban különböznek csak, hogy üresen a' pipa
könnyen, 's lárma nélkül szuperál, az ember' gyom-
ra pedig üresen nótára korog. Erősen füstöl. 'S több-e
az ember' élete pipafüstnél? — Semmivel sem biz'
ott! Az ember nagyot sohajt, 's kiadja lelkét, 's
a' szél viszi el, mint ezt a' füstöt, ni! Azt mond-
ják, füstből lesz a' felhő, 's a' felhőből eső...
hm! furcsa. Nevet. Ki se' merem mondani, — hm, hm!
de lelke' ügyse! furcsa lenne, he, he he! — ha
az emberek' lelkeiből is, ha már olyan, mint a'
füst — felhők lennének, 's egyszer majd ha ez a'
katonás világ elsülyed, 's nem lesz ember többé
— a' lélek-felhőkből embereső támadna: lelke-
ügyse! fogadom, hogy századik sem esnék talpra

azok közül, a' kik most talpon állnak. Így legalább sok szegény legény is megmutathatná erejét, mit tud? aztán talpán maradna ő is, míg más hártyafejűek szörnyű halálnak halálával vesznének el. Ej, be katonásan talpra ugranám én akkor! . . . Kocsizőrej. A! no jöhetnek is ám már egyszer; mióta itt várok, már a' harmadik pipát szívom . . .

Harmadik jelenés.

Két lovas paraszt kocsi jö elő, mellynek hátulján, kórok felett ülnek Cobor és az öregbíró, 's a' bakon a' kisbíró hajtja a' lovakat.

C O B O R.

No! pervenimus tandem, post tot discrimina rerum.

Ö R E G B I R Ó.

Má' ha diákul tudnék koma, higye meg, hogy én is rá mernék felelni.

C O B O R.

A' talentumok, koma, különbözők; 's így nem veheti, koma, rossz neven, ha mi is nagy mértékben különbözünk. . . .

K. B Í R Ó.

Hát! hogy' ne? — mint ezek a' lovak ni: egyik szürke, a' másik fekete.

B O M B A.

He, he, he! Csak eszes ember ez a' kis bíró; nem hiába csutorát hord a' tanács-asztalra.

Már ő ez alatt bizonyosan öreg bíró 's kántor uraimék' fejöket értette. Mert kántor uramé ugyan- csak őszí deres ám....

BOMBA folytatva.

Öreg bíró uramé pedig, ugyancsak katonásan fekete ám....

ÖREG B.

He, he! ifjú még a' legény, ha bár felesége van is.

COBOR.

Signum laboris, et éjelezésiönis.

Ö. BÍRÓ.

Úgy tetszik, mintha magyarul szólt volna, és még is diákul van.

COBOR.

Patria lingua latinisata est; azaz: a' magyar nyelvet diákul beszélük.

K. BÍRÓ.

Ezt már magam sem értem.

Ö. BÍRÓ.

Hagyjuk abban koma. Inkább azon legyünk, hogy ha van még valahol diák nemzet, ha nemzet akar lenni, hát beszéljen magyarul, nemzeti nyelven.

COBOR.

Sed ad rem. Bombához. Hol van dominus Kóbor?

BOMBA.

Magam is rég várom már. De hallom már, hogy füttyürész. Ő kelme lesz....

Ö. BÍRÓ.

Hamarább, hamarább!

Negyedik jelenés.

ISTÓK

előző, csinosabb öltözetben.

Itt vagyok uraim; kigyelmeteké mindenestől.

K. BÍRÓ.

Nekem csak a' puruszlia kellene. Magát használhatják a' hollók.

COBOR.

Tehát exfodiamus illos celeberrimos, praeclarissimos, ac pretiosissimos thesauros; azaz: ássuk fel, miként halottait a' hyéna — Dárius' kincseit.

K. BÍRÓ.

Hát koma, úgy-e aztán akkor mindnyájan Dáriusok leszünk.

Ö. BÍRÓ.

Úgy megegyezem, ha ez a' Dáriusféle vitéz, nemes ember volt. —

COBOR.

Ej! nem értenek kendtek. Elfogy a' vagyon, ha reá nem keresnek; azért mi kincset keresünk Kóbor Istók' útmutatása szerint, a' ki fölfedezte.

BOMBA.

De megkövetem 'ássan, ha már föl van fedezve, nem kell úgy többé keresni.

C O B O R.

Azért is keressük. Ubinam didicisti homo? . . .

Ö. BÍRÓ Bombához.

Hallgasson kend: nem jó diákos emberrel tréfálni. Cobort szelidítve. Azért is keressük koma, azért is. . .

C O B O R

Azért le azokkal az ásókkal.

K. BÍRÓ.

De hogyan osztozunk aztán a' kincsen?

C O B O R.

Primo: Kóbor kap egy részt, mivel felfödözte; 2-do: szinte egy részt öregbíró uram, mert szeke-
ret adott; 3-tio: ismét egy részt én, mivel ásokat
adtam; 4-to: hasonlóképen egy részt kisbíró uram,
mert lovakat kölcsönözött; tandem 5-to, ac ultimo:
Bomba Péter is egy részt, mert segédje volt Kóbor-
nak a' fölfedezésben, 's míg mi az erdőben ásni fo-
gunk, ő addig itt künn őrt áll, mint katona, ne-
hogy véletlenül ránk jöjenek, 's elvegyék kincsün-
ket. Annakokáért el is hozám insurrectionális fegy-
veremet, 's kegyesen megengedem, hogy közlegé-
nyi oldalán — mert én káplár valék, midőn a' ku-
korica-kóróktól megfutottunk ama híres francia há-
borúban, — tehát hogy ő oldalán azt az alatt solen-
niter viselhesse; de solenniter ám! érti kend?!
A' kardot átadja, mellyet Bomba oldalára köt. Riktáj! halber-
dó! krix, krux — egyenesen állj. . . .

BOMBA

katonai állásban.

Mars!

K. BÍRÓ.

Hó! megálljanak, a' lovak elragadnak. . . .

BOMBA

félre üti sapkáját.

Hej, be szeretném most rózsámat amúgy katonásan átölelni, hogy még a' csontja is ropogna bele; 's akkor aztán egy talpra esett huszár-nótát énekelni rá — juhé!

K. BÍRÓ.

Ej pedig be szípen énekelt egyszer a' Cicka zsidónál, mikor kedvemben majd katonává lettem magam is. Ugyan mondja el kérem, azt az én nótámat.

KÓBOR.

Már mivel kántor vagyok, 's kötelességem a' torkokat, 's a' torkok' hangjait megítélnem — tehát csak meghallgatom.

Ö. BÍRÓ.

Halljuk!

BOMBA énekel.

Huszár vagyok, nem bakancsos,

Szerető nem kell ha, mocskos:

Csinos, karbsú, 's fúrge legyen,

Hogy engem megölelhessen.

'S ha megtérek nagy útból,

És leugrom pejlovamról:

Tarsolyám' vígan bontom ki,
 'S piros kendőt nyújtok neki.
 'S hogy arca is piros legyen,
 Midőn piros kendőt teszen:
 Csókot nyomok az arcára,
 'S ez leszen kendőmnek ára.

K. BÍRÓ.

Juhé! be derék egy nóta. Csak hiába, nincsen a' huszárnak mássa.

C O B O R.

No, transit! csak iparkodjék öcsém; még kántorátust nyerhet valamellyik eklézsiában.

I S T Ó K.

Hát úgy-e csak jól esett most früstökre a' szalonna, hogy illy roppant munkába kapunk.

K. BÍRÓ.

De bizony jobban esett az olyan csúromféle, melly nótára csurog, ha torkába önti az ember.

C O B O R.

Magam is azt tartom; de most fogjunk a' munkához. Mindegyik ást vesz vállára, 's indulnak. Kend pedig Bomba..... Félre; kissé bár goromba... Fenn; a' lovak mellett marad; 's ha valaki, amolyan leskelődő féle ember jőne, bajuszát pödri meg; azután köhög kend, mintha nagy dologban járna; de ha kérdenék a' lovak' gazdáját, mondja kend, hogy a' kisbíróé, de addig kormányá alá vette kend, míg a' kisbíró bányászcodik.

K. BÍRÓ.

Hiszen úgy eláruljuk magunkat...

COBOR.

Akarám mondani — hivatal' dolgában jár; pen-
na helyett ásóval, 's tinta helyett, kancsóval.

ISTÓK félre.

Szegény bátyám! bezzeg nem tudja, mi járat-
ban vagyunk; de nem is volna jó, ha tudná, mert
akkor ugyan csak nem eshetnék meg úgy a' dolog,
a' mint most meg fog történni, ha ha ha!

Ö. BÍRÓ.

Mit nevensz öcsém?

ISTÓK.

Jó kedvemben, hogy kincset ásunk, mit egy
koldus zsugoriságból össze gyűjtött. Hej! ott van
ám még sok krajcár — egész egy vasfazékkal.

K. BÍRÓ.

Hát a' vasfazekat hol vette az a' vén koldus?
hogy is hiják csak?

ISTÓK.

Kóbor Ádám a' neve, 's mondják, hogy egy
kóbor öcsce is van; hallom ugyan, hogy sánta,
de magát az ördögöt is elő kerüli, olly átkozott fic-
kó. Most bátyjával együtt eljött a' szomszéd faluból
búcsúnkra, de az öreget becsípték egy tarka kaka-
sért. Mondják, hogy ártatlan, de ha ártatlan, hát
majd kieresztik; különben ha soká még benn tarta-
nák, magam állnék érte boszút. *Félre.* Hiszen külön-

ben jótétemény ám rá nézve; mert ott az a' vajszi-
vü asszonyféle nép megszánja, 's úgy jól tartják,
mintha sátoros ünnep volna: míg itt künn kiénekel-
hetné tüdejét egy rossz krajcárért. Ezt tehát meg-
köszönheti, mint én tudtom kívül elásolt kincseit —
krajcár-pénzben, mit már... mosolyog; hiszen jó helyre
tettem... ^{lenn.} Tehát a' vasfazékre menvén, ő biz'
azt csak úgy szerezte kisbíró uram, hogy mikor
vasfazékban kását kapott — már úgy pénteken, a'
koldusok' vasárnapján: a' kása elfogyott, 's a' fazék
szüre alatt maradt.

K. BÍRÓ.

No úgy hát máskor a' tenyerembe tálaltatom
a' kását a' koldusoknak.

ISTÓK.

Utcu! munkára most már. ^{Énekelnek.}

Ássuk fel a' vasfazekat,

Ássuk fel,

A' koldus' titkon elrejtett

Kincselével.

Ha van benne, elosztozunk

Mi szépen,

'S ott hagyjuk a' vasfazekat

Gödörében.

'S ha nincs benne, az ész legyen

Úgy a' kincs;

És fazeka a' koponya;

Feltartják ásójukat 's összeütik.

Klincs, klincs, klincs!

Elmennek az erdőbe.

BOMBA.

Sok szerencsét! majd megiszszuk az áldomását. He, he, he! mondhatom pedig, hogy sem a' gödörben, sem koponyátokban nincs a' kincs. Aztán ők szólnak észről... Ezer tarfő! bakancsosnak se' volnék méltó, ha illy három tudákos, ostoba fejet nem tudnék rá szedni. Most már: ill' a' berek, nál a' kert... Fölugrik a' kocsi' bakjára. Csak már kapufélfa volna itt, hogy búcsút vehetnék tőle. Gyepőt ragad. Hej, többet tudunk mi Estókkal, mint a' mennyit ti a' kalendáriumból 's csízióból összetanultok. Estókot bevárom a' betekints-csárdánál, 's tovább nézünk. A' lovakat üti. Hej! Bogár, Szellő! hi, — ne te... A' kocsival sebesen elvágat. Később' Cobor 's társai bámulva előjönnek.

Ötödik jelenés.

C O B O R.

Per deos immortales!

Ö B Í R Ó.

Oda van szekerem!

K. B Í R Ó.

Elvesztek lovaim!

C O B O R.

Horrendum! égbe kiáltó bűn; actus criminalis!

I S T Ó K

Hogy a' szél hordaná el azt az átkozott huszárt; még a' szemei sem égtek rendesen, amúgy szegény-emberes alázatossággal.

C O B O R.

Oh Bomba, Bomba! kinek sem apja, se hazája, sem országa; olyan, mint egy földből kibútt gomba ennyire megcsalatkozni benne! . . .

Ö. BÍRÓ.

Aztán ha már kincset leltünk volna; de csak az üres fazék maradt. . . .

K. BÍRÓ.

Itt is, ott is nyomorúság; megbukott egész gazdaság.

I S T Ó K.

Hja! hallják kigyelmetek, én arról nem tehetek; még tegnap ott volt, mint Kóbor Estóktól halottam de ma már eljövén az öreg a' vásárra, bizony szépen kikaparta. Ej, ej no! hamarabb kellett volna dologhoz fognunk. . . .

K. BÍRÓ.

Most már se' pénz, se' posztó!

C O B O R.

Currentálni kell; csak hamar siessünk; lóra, lóra. . . .

Ö. BÍRÓ indúlva.

Majd megizzasztatom én a' gaz fiút, egy pár csikós sihederrel.

C O B O R vállat vonít.

Menjünk! quid est agendum?

K. BÍRÓ.

Igen ám, megtiszttelem, becsülöm komám

uramat; de hát szekéren jöttünk, 's gyalog megyünk....

C O B O R.

Már ha megyünk is, csak már kincscsel menénk; de az ember így, még az appetitusát is elveszti az ebédhez, mellyre feleségem, a' kincsre calculálván, tán minden lúdját leölte már... Búsan el.

Hatodik jelenés.

Udvar, mellynek hátulján kert nyílik. Egy ajtó előtt állanak Vércse, Lisztkanál, Boglya, Tarisznya, Kőbor Á, és Istók. Julcsa kijő egy kosárral kezében, mellyből mindegyiknek lisztet nyújt kanálával.

V É R C S E

mankójával egyenes vonalba helyezetteti társait.

Egyenesen álljanak kendtek — glédában. Tarisznyához. Mért nyújtja ki kend a' fejét, mint a' gúnár?

L I S Z T K A N Á L.

Hát! nem várhat sorára. Még elijeszti boglyas fejével ezt a' csinos, áldott szobaleányasszonyt....

T A R I S Z N Y A.

No má' mit morog kend megint? tán biz' bíró akar lenni?....

T Á S K A.

A' mivel az úr isten megáldotta kedves leányasszonyka.... hintsen egy kis asztalhulladékot tárogó táskánkba....

KÓBOR Á.

Az isten adjon ezer annyit helyette.

ISTÓK,

ki ismét rongyosan, 's mankóval van.

Áldassék meg minden jóval, és egy hűséges szeretővel. . .

JULCSA.

Kend, már látom, megint enyelegni akar.

VÉRCSE.

Fogd be a' szádat, te szemtelen. Mi istenről 's ő szeretőről beszél. . .

ISTÓK.

Hát az isten nem szeret bennünket?

JULCSA.

Szeret no; 's szeretőt is ad — úgy hiszem. . . . csak tartsa zacskóját. Bizony szeretné, ha zacskójába szép leányt dughatnék, liszt helyett.

ISTÓK.

Ezer annyi férjjel fizetné az ég vissza.

JULCSA.

Elég volna egy is. . . .

BOGLYA.

Csak volna!

JULCSA Vércséhez.

No most már itt egy garas a' koldustársaság' perselyébe. Bele veti.

ISTÓK.

Héj! csak nem hiába vannak olyan szép ga-

lambszemei! Be szeretnék galambja lenni a' leány-asszonyak.

BOGLYA.

Igen bizony! mert nem gatyás galamb kellene a' leányasszonyak, úgy-e? Neked pedig gatyád sincs rojtos...

ISTÓK.

Fogaimmal is széttépdesném akkor, csak hogy rojtos lenne.

VÉRCSE.

Hallgass! a' nagyságos úr jó.

Hetedik jelenés.

VÁRALJAI

kijö pipázva.

Hm! he megszaporodtak kendtek!

MIND.

Minden jókat kívánunk a' nagyságos úrnak!

VÁRALJAI.

Hát kikapták már részöket.

MIND.

Ki már; csókoljuk kezeit.

VÁRALJAI.

Elmehetnek kendtek; hanem... Istókra mutat; az a' fiú maradjon itt.

ISTÓK *meghökkenve.*

Én?... csókolom kezét excellentiádnak?....

VÁRALJ.

Igen, igen! Egy kis számadásom lesz veled.

ISTÓK félre.

Ejnye! csak már aztán pénzben menne ez a számadás!... A' koldusok meghajtják magokat, 's elmennek Istókon kívül.

VÉRCSE.

Aztán megfogd a' nyelvedet! El.

VÁRALJ.

Hát fiú, tudod-e, miért maradtál itt? mi?..

ISTÓK szemlesütve.

Hát.... mert, azért.... hogy, hogy, mint a' nagyságos úr mondotta.... számozásunk van egymással.

VÁRALJ.

Hát ha teszem, ez a' számozás torkodra forrna: mit csinálnál te akkor?

ISTÓK.

Hát csak — megkövetem 'ássan a' tekintetes, nagyságos urat — biz' én előre megmondom, hogy számozni soha sem tudtam megtanúlni, 's ezért tanítóm is, ha számoztatni akart, mindig füleket rajzolt a' táblára, 's ezeket kellett szám helyett — kitalálnom.

VÁRALJ.

'S ha én most az eredeti füleket megrángatatom, 's neked nem akarva is számozni kell?

ISTÓK.

Már úgy aztán, nem akarva is számozok a' nagyságos úrral.

VÁRALJ.

Felelj hát nekem egyenesen... Istók egyenesen akar állni, de ismét mankóhoz kap. Hány lábod van?

ISTÓK.

Kettő — nagys. uram... azaz csak egy, — de három; mert a' mankó is ide tartozik.

VÁRALJ. kiált.

Balázs! Egy hajdú lép fel. Hát egyik lábra csakugyan béna vagy?

ISTÓK.

Béna nagys. uram; egészen béna, még a' bénánál is bénább.

VÁRALJ.

'S nem pirúlsz te ezt nekem szemembe mondani.

ISTÓK.

Mindegy nagyságos uram, ha pirulok, ha nem; de a' lábam azért csak béna marad. Inkább megpiríttatnám, mint egy darab foghajmás kenyeret, csak sánta ne lennék.

VÁRALJ.

Hát ha megvagdaltatlak, mint egy szelet rostélyost, 's te mind a' két lábadra ép leszesz; mit mondasz erre?

ISTÓK.

A' nagyságos úr' gustusától függ, valljon föltétessem-e rostélyos gyanánt asztalára, vagy nem? — hanem mondhatom, nagy szelet volnék....

VÁRALJ.

Füles te! hollóknak való a' te húsdod, nem nekem. Balázs! oldozd fel lábáról a' rongyokat....

Balázs egy padra akarja ültetni Istókot.

ISTÓK.

Könyörgök alássan tek., nagys. excellentiádnak; bizony mondom, hogy rút seb van rajta....

VÁRALJ.

Csak rajta.

ISTÓK.

Minap jöttem ki csak a' kórházból.... ha megnézi nagyságos uram: higye meg lelkemre, bizony soha sem eszik jóízűen többé....

VÁRALJ.

Akarom látni, különben megkötöztetlek....

ISTÓK.

Fekélyes, nagyságos uram; aztán csomóra is fült rajta a' kötő.

VÁRALJ.

Majd levágassuk. Balázs oldozni kezdi Istók' lába' rongyait.

ISTÓK.

Jaj, jaj! most mingyárt ketté törik a' esontom. Nagys. uram, itt kell kiadni lelkemet, úgy fáj!

VÁRALJ.

Ablak közé zárjuk; 's ha megvizsgáltuk lábadat, ismét beléd fújjuk. Balázs a' rongyokat még folyvást hányja.

ISTÓK.

Oh jaj! soha ilyen kínos operációt! Féltre. Elveszek szégyenemben, vagy a' föld alá búvom.

VÁRALJ.

Ugorjál most talpadra!

ISTÓK.

Nem lehet tekint. uram...

VÁRALJ.

Húzz rá csak avval a' korbácscsal. Balázs a' korbácsot pattogatja, mire Istók ugrálni kezd.

VÁRALJ.

Szaladj végig az udvaron.

ISTÓK.

Meg kell halnom!

VÁRALJ.

Korbácsoltatlak.... Balázs korbácsolni kezdi, 's Istók minden sántítás nélkül futkossa végig az udvart.

BALÁZS.

Épebb és tisztább a' lába, mint az enyém — nagys. uram.

VÁRALJ.

Hát gazfiú, te! Így kell neked megcsalni a világot?

I S T Ó K.

Mikor én is még születésemtől megcsalódtam; különben magam is úrnak szülehettem volna, csak a' bábám lett volna okosabb, 's ne takart volna bársony helyett rongyok közé.

V Á R A L J.

'S nem tudsz te ép lábbal 's kézzel dolgozni inkább, mint így koldulva csalni meg magadat 's embertársaidat, kik izzadva keresett kenyereket, illy érdemetlen, naplopó, gonosz fiúval osztják meg? . . . A' minap láttalak koldulásod - közben ugrálni.

I S T Ó K.

Csak most az egyszer bocsásson meg nagyságos uram; másszor több eszem lesz, 's ezután nem rongyban, hanem csizmában sántítok. Ez alatt a' kertből vígan dalolva jönnek Minka, Fanny, Lóri, Janka, és Zille — karöltve.

Nyolcadik jelenés.

Dalolnak.

Emlényből 's rózsából füzért
Kötöttünk;
Szerelem és hűség lángol
Közöttünk.

Hadd legyenek ők keblünkre
Tűzve fel:
Szerelem' és hűség' laka
A' kebel.

ZILLE.

No atyus, mi összejártuk az egész kertet, 's kimulattuk magunkat.

JANKA.

Büszke lehet Zille virágaiban. Midőn Zille atyja' kézcsokolására stet, megbotlik, 's Istók' karaiba hull.

ZILLE felsikolt.

Hah!

ISTÓK.

Megbocsát istenem bűnömért, mert angyalát mentettem meg. Oh, ha egy illy virágszál, illy feleség esnék karaimba; oh, ha csak tréfából volna is a' nagyságos kisasszony feleségem!

ZILLE.

Esztelen!

VÁRALJ.

Majd megtanítlak szemtelenkedni. Nézze meg az ember! ki hinné már, hogy illy nő után fáj a' foga?!

KAR.

Balgatag, és szemtelen;

Légy legalább eszeden!

Újjokat verik, gúnynyal.

Ha, ha, ha! ha, ha, ha!

Vágyai milly merészek

A' koldus-legénykének!

Ha, ha 'sat.

Térj eszedre balgatag,

Mert im minden kikacag:

Ha, ha 'sat.

'S a' kóróra, tudd meg azt,

Rózsát senki sem akaszt:

Ha, ha 'sat.

FANNY.

Milly bölcseség rí ki a' koldusból!

ISTÓK.

Nekem is van szívem, hát csak úgy gondoltam, hogy szóljak...

MINKA.

Mintha bizony, ő ültette vona a' diófát!

VÁRALJ.

Vezesd őt fogházba, hadd bőjtöljön ott egy hétig; majd észére tér, 's dolgozni fog, mint egyebek, hogy kenyeret ehessék.

ISTÓK.

No te Istók megjártad! Elvezettetik.

KAR.

Térj eszedre balgatag,

Mert im minden kikacag:

Ha, ha! 'sat.

'S e' közben elmennek, mialatt a' kárpit lefordul.

MÁSODIK SZAKASZ.

A' j ó s n ö.

Személyek:

ZENEMINA, éj' királynéja.

PINCÉDI, notárius.

COBOR, kántor.

ÖREGBÍRÓ.

KISBÍRÓ.

KÓBOR ISTÓK.

BOMBA.

FÉRGES

ZAGYVA

KÚSZA

PIRÓ

oláh cigányok.

KATI, Pincédi' leánya.

JUTTA, agg cigányñő.

ORONKA, leánya.

Ej' tündérnei. Cigányok és cigányñök. Ifjak és hajadonok

Történik Váralján és körülé.

Első jelenés.

Szoba Pincédinél, mellynek közepén hosszú asztal nyúlik el, rakva közönséges edényekkel, 's evőszerekkel; körülé padokon Pincédi, Cobor, ö. bíró, k. bíró, öregek, ifjak, asszonyok 's pártás hajadonok ülnek. Hátul az asztal' végén állanak egymás mellett Kóbor Istók, és Kati, cifrán és szalagosan. Kevés ideig némán ülnek; azután Cobor egész méltósággal fölkel, mire mindnyájan talpra ugornak. Csend.

COBOR.

Érdemes, hogy úgy mondjam, venerabilis gyülekezet! Az úr isten, minekutána e' világ' teremtését elvégezte volna, monda: legyen világosság, és lőn világosság! 'S minekutána világosság lett volna, monda: legyenek állatok, és földön és vízben, és levegőben lőnek állatok. Vala pedig, mint az írás mondja, ez állatok között, emberi állat is, ki Ádámnak hívaték vala. De mind e' mellett vala még egy nagy hiányosság, mellyet isten asszonyban pótolta, és teremté asszonyi állatot Ádám' bordájából, hogy lennének fele-segédül egymásnak, és lőn feleség, ki Évának nevezteték vala. Bölcsen lőn ez elrendetve; annakokáért illő, hogy e' paradicsomi életmódot, e' nem paradicsomi életben is, hűségesen kövessük; hogy így az ég' rendelései után járván, majdan ha elhúnyik e' gyarló életünk, — feljuthassunk az egekbe, hol számot adván jobb és bal cselekedeteinkről, megmutathassuk oldalbordáink' hiányosságát, 's átszenvedett házassági életünk' bajai 's nyomorúságai' jutalmául —

visszakérhessük ismét elvesztett oldalbordánkat, 's ismét egy test lehessenek férfi és asszony, a' más világon. Ugy legyen!

MIND.

Éljen!

C O B O R *hajlong.*

Igy, minekutána a' móríng-leveleket, öreg bíró urammal hivatalosan elkészítettük, 's alá is irattuk, 's irtuk volna — nincs egyéb hátra, minthogy e' solennis alkalmatossággal, vőlegényünk és menyasszonyunk, jegyet váltsanak. Felszólítom annakokáért Kóbor Istókra mutat; nemes Torzsa Jánost, keresztyén atyánkfiját, mint árva, de becsületes magaviseletű, jó kereső ifjút, hogy gyűrűjét adja át most itt előttünk menyasszonyának, Pincédi Katalinnak, ki is keresztyéni szívből sovárog utána. Istók és Kati jegyet váltanak

Ö. B Í R Ó.

Elmondván az elmondandókat helységünk' tudós mestere 's kántora, nincs egyéb hátra, mint-hogy kinyilatkoztassam, hogy mennyasszonyunk, nemes Pincédi Katalin, átadá szinte a' maga gyűrűjét, 's így makacsságról nem vádoltathatik.

P I N C É D I.

Igy tehát a' magam' részéről sincs egyéb hátra, mint hogy úri vendégeimet, sic et sic — szegény asztalomhoz ültessem, egy pár étel' 's egy pohár bor' elköltésére....

C O B O R.

Solenniter hozzá fogunk.

PINCÉDI

sorba ülteti őket.

Sic et sic, édes komám uram! Mindnyájan leülnek;
künn muzsika szól.

K. BÍRÓ.

Én pedig szakács-kötényt kötök, 's behordom
sorban étkeimet. Félre Most felhagyok birói aucto-
ritással. El.

ELSŐ IFJÚ.

Húzd rá Gazsi! ez az élet; cigány nélkül
nincs víg élet!

2. I.

Juhé!

3. I.

Az isten éltesse Torzsa Jánost, és Pincédi
Katalint — Erzsébetet.

2. I.

Hol az eszed Ferkó?

3. I.

Ej no! majd bakot lőttem; de mikor a' szere-
tőmet Erzsébetnek hiják....

KATI.

Köszönöm szépen! Éljenek kendtek is!

2. I.

Hej mi vígan csak úgy élünk, ha mennyasz-
szony enyelg vélünk.

K. BÍRÓ

belép, tálakkal kezeiben.

Adjon isten jó ízű epetitust az ebédléshez!

MIND.

Köszönjük! hozta isten!

C O B O R.

Mi ujságot küld a' szakácsné?

K. BÍRÓ.

Disznófejet tehén-agyvelővel, 's reszelt tormával.

C O B Ó R.

Rogo, az agyvelő nekem szükséges; én tudós ember vagyok. Épen most készülök a' kalendáriumba egy nevezetes roppant munkát adni az orgonasípókról, mellyben megmutatom, hogy a' verkli nem egyéb, mint a' közönségesen úgy nevezett verkli.

K. BÍRÓ.

A' másik tálban hozom azon faluszerte híres kakast, melly ángyom - asszony' kapuján már 30 esztendő óta kukorikolt, de most hercegesen be van pácolva, úgy, hogy ha az ember bele harap, 32 foga közül, legföljebb is csak 24 törik ki. A' harmadik tálban felfútt kását hozok, napkeleti széllel bélelve, melly fölött 3 husvétii tojás áll, mellyeknek egyikére szakácsnénk' képe van rajzolva, norinbergai pictortól.

Üres gyomor, üres has:

Kinek tetszik a' kakas?

EL S Ő I F J.

Ide nekem! Bár csak Jutkám' szívébe kukorikolhatnám tőle szerelmemet!

K. BÍRÓ.

Kinek kása az étele,

Szóljon, 's szolgálандok vele.

2. I.

Ide vele, ha cukros! Legalább majd szeretöm'
édes-mézes csókjára emlékezem.

K. BÍRÓ.

Kinek nincsen agyveleje —
Szóljon, itt a' disznó' feje.

Ö. BÍRÓ.

Hiszen azt már elkérte kántor komám. . . .

COBOR fölugrik.

Deprecor! de nem azért, mintha agyvelöm nem
volna per amorem Dei. Csupa agyvelő-szere-
lemből szeretem én az agyvelőt! A' kisbíró lerakja étkeit,
azután kancsót emel.

K. BÍRÓ.

Boros kupak van kezemben,
Megcsókolom szerelmemben.

KATI.

Majd bevádolom néném asszonynak, hogy mást
csókol tudta nélkül.

K. BÍRÓ.

Ah! kincsem — tuba rózsám! Ha az asszo-
nyok minden illy csekélységért megharagudnának,
higye meg, nem néznének akkor ők jobbra, mikor
férjeik balra kacsintanak, hanem legalább is kiás-
nák szemünket, méreg-szerelmökben. Nem az a'
nap süt az égen, a' melly apáinkra régen!

Megfordult már a' világ;

Részeg lön az igazság! hop, hop, hop!

MIND.

Ha, ha, ha!

K. BÍRÓ.

A' világ felfordula.

C O B O R.

Bort ide! In vino est veritas; azt mondja a'
diák.

PINCÉDI.

Csak vígan legyenek kigyelmetek. Notárius-
pennámra mondom, nem cserélnék most hét vilá-
gal, olly jó kedvem kerekedett. Húzd rá!

C O B O R.

Énekeljük el e' solennitas alkalmával ama hí-
res bordalomat, melly a' győri kalendáriomban, ve-
res betűkkel nyomtattattott ki.

MIND.

Jól van, énekeljünk!

Kancsóra fiúk mind! bort igyatok;

Borban van igaz szerelem,

Melly szíved' erén is átlobog, ég,

'S láng ömlik el a' kebelen.

Rajta igyál hát,

'S üzd a' borút;

Kába, ki önkényt'

Szerzi a' bút!

Kancsót ide bajtárs! a' ki gyaláz

Bennünket, a' bor' flait:

Nem tudja, miképen bor csak a' tűz,
'S tűz edzheti csak karait.

Rajta, igyál hát!

'S a' ki nevet,

Mondd neki: borral

Toldd meg eszed'!

K. BÍRÓ.

Juhé! Csak azért is kár lett volna Nóé apánk-
nak az özönvizben elveszni, mivel ő tanította meg
unokáit, hogy tanítsanak meg minket szőlőt ültetni,
's nedvét, mellyet a' magyar pintér mester emberek
bornak neveznek — amúgy magyarosan nóta mel-
lett meginni. Éljen Nóé! Iszik.

C O B O R.

Vivat Nóé! pater vini neszmeliensis! No mi
öregék a' nótát eldörögtük, hadd áltizáljanak most
már a' fiatalok, legalább is a' mester - gerendáig
ugorva. Hop, hop, hop! Táncra ifjak! töröm a'
máját. . . .

IFJAK egyszerre.

Húzd rá Gazsi! A' legények is deányok körbe állanak.

2. IFJÚ.

Eljárjuk a' Kató - táncot, 's Katóval majd a'
verbunkot. Három kakas, hat veréb; ki fog tán-
colni elébb? Lassu magyar zene kezdődik, 's páronként táncolnak;
a' tánc frissel végződik.

PINCÉBI.

Hanem komám uraimék! tán nem ártana most

már a' kertbe menni, 's ott, a' nagy diófa alatt mulatni; ott legalább, mi öregebbek is eljárhatnók amúgy csendesen, miként Kinizsi apánk a' harcmezőn; de itt röstel az ember ilyen vén csontokkal táncolni, mikor az egész publicum lát bennünket, 's az ifjak mellett agyon meg' agyon kritizálna.

3. IFJÚ.

Vissza kell kiritizálni!

C O B O R.

Ej nem ért kend ahhoz. Kritizálni csak kritikus tud. No én nem bánom! Felkelnek. Ha úgy tetszik, tehát megkezdem én a' sort... Előre lép, 's méltóságos léptekkel eltávozik, követve társaitól.

Második jelenés.

Sötét felhőkkel borított tér, mellynek közepén egy, mákvirággal hintett alkotmány áll, 's fölötte Kati, könyökére ereszkedve — alszik. Az alkotmány' lépcsőjén Jutta áll, veres-tarka, cigánynemű öltözetben, jobbjaiban letartott fáklyával. Feketén öltözött tündérnök környezik, kiknek fejeken mákvirág-koszorú csügg, 's csendes melodiát kezdenek.

M I N D.

E' vihartelt nagy világban
Szellőként jő ránk az álm,
'S elszáritja könnyeinket;
'S lágyan, enyhén törli le
Hév veríték-cseppeinket.

E G Y T Ü N D É R N Ő.

Benne nyerjük meg nyugalmunk',

'S nyugalomban testerönket;
'S a' midőn felébredünk e'
Szende álomból — vidám
Újulat száll lelkeinkre.

MÁSİK TÜNDÉRNŐ.

És ha hű karába omlánk,
Kedvesünk' előteremti;
És egy éjet átenyelgünk
Véle, — míg a' napsugár
El nem hozza ébredésünk'.

MIND.

E' vihartelt nagy világban
Szellőként jő ránk az álom,
'S elszáritja könnyeinket;
'S lágyan, enyhén törli le
Hév veríték-cseppeinket.

J U T T A.

Alszik már; nyugszik, pihen;
Szerelem ég kebliben.
A' szerelmet meghagyom,
De gyűrűjét ellopom.

Kati' egyik újáról gyűrűt von le.

Itt a' gyűrű; győzelem!
Maradhat a' szerelem.

Nem volnék érdemes, hogy cigánynő legyek, ha fortélyoskodni nem tudnék. A' leányszszonykát szépen ide csaltam, 's nagy hatalmú királyném' pártfogása alatt, véghez is vittem fortélyomat; mert álomba ringattam, 's a' szüzecke'

újáról levonám szépen a' gyűrűt. Most már ismét haza vitetem csendesen, tündérek' karjain, mint egy szép galambkát. ünnepélyesen. Hókusz pókusz — ács addá szásztó! * Az alkotmány lesúlyed. Így ni! most már a' gyűrű' birtokában vagyok. Angyalaim! lehet-e most ő hatalmasságával beszélni?

1. TŰND. NŐ.

Épen utban van. A' kocsi' kerekei már zörögnek. Mennydörgés. Elérkezett!

Harmadik jelenés.

E' pillanatban felhők szakadnak szét', 's közöttök Zenemína megjelenik.

TŰNDÉRNŐK.

Éljen, éljen szép királynénk!
Üdvezeljük őt körünkben,
Éljen, éljen fenségében!

ZENEMÍNA.

Üdvezellek én is, nyájas leánykák, ékességei udvaromnak! Juttához. Szólj banya! sikerült-e munkád?

JUTTA.

Hogy ne sikerülne az, nagy hatalmu királyné, midőn pártfogásod alatt kezdetett?

ZENEMÍNA.

'S nincs egyéb. szólásod?..

* Légy jó egészségben.

J U T T A.

Egy igen igen nagy, de alázatos kérésem van még hatalmasságozhoz.

Z E N E M.

Szólj!

J U T T A.

Hát biz' én olyan bajban vagyok, hogy a' leányom erővel férhez akar menni, még pedig Kóbor Istókhöz — csak nem a' bolondulásig. Ollyan, mint egy örült, szerelmében, mellyet csak Kóbor Istók képes édesen viszonzni. Leányomnak el kell veszni, ha meg nem nyerheti, olly dühös; ójjé! a' tigris csak egerecske hozzá képest. Hogy tehát ezt a' Kóbor Istókot, mert nyomára akadtam, hogy ő kelme Kóbor Ádám' öcsese,... mondom hát, hogy őt meguyerhessük, bele is kezdénk már a' munkába; de szükséges még, hogy leányom valami búbajos szépséget kapva — megigézhesse ő kelmét, 's így egymáséi lehetnének. Ez alázatos kérelmem hatalmasságozhoz.

Z E N E M.

Hű szolgálatodért megteszem; azért legyen. Egy gyűrűt vet alá Juttához. Ime! vedd e' gyűrűt, 's add át leányodnak; ha úján háromszor megfordítja, szép lesz, mint a' tavaszi rózsa, 's okvetetlenül bele kell Kóbor Istóknak szeretnie. A' többit bosszorkányi ügyességre bízom.

J U T T A.

a' gyűrűt fölveszi.

Hát ha én is megforgatnám az újamon? Próbálni kezdi.

Z E N E M.

Hja! ez csak húsz évű leányoknak használ.

Most a' viszontlátásig! A' felhők közt eltűnik, 's a' tündérnök sorban eltávoznak.

J U T T A egyedül.

Tumen xán? ... * Ács addá szásztó! Csak dühösen tud szeretni az a' fejeznép; ha férfiak nem volnának, tán egészen kihalt volna már bújában. Én is voltam valaha fiatal, 's szerettem is a' barna legényeket; de most már csak purgyéimat kell szeretnem! Elbiceg.

Negyedik jelenés.

Szabad tér, hol sátorok alatt cigányok guggolnak. A' szín' közepén tűz lángol, melly fölött bogrács van, 's egy cigánynőtől forgattatik, míg mások heverészve pipáznak. A' cigánygyermek kereket hánynak; a' szín' fenekén lovak legelnek. Férfiak és asszonyok egy körben danolnak.

Zöld ág, zöld bokor!

Éhes a' gyomor;

'S fel-felkorog bánatában,

Nincs hús, nincsen bor!

Csont még van ugyan

Ott egy árokban;

Ám a' hollók rég lerágták,

Jaj már oda van!

* Eltávozott?

'S a' mint fuj a' szél,
 Csörg börg a' levél,
 Mintha csak vissza zengené:
 Jaj már oda van!
 Jaj már oda van!

FÉRGES.

Héj anyjuk! csak főzsd ám hamar azt azs átkozott gulyályos húst, mert ugyan csak szikrázsik a' fogam utána.

ELSŐ CIGÁNYNŐ

No csak ne pattogjon kend, mint a' nedves fa; nem fujhatom fel...

FÉRGES.

Fújj bele sust, majd talán hamarább megfő.

KUZSA.

Me kámáhi te chál! *

PIKÓ.

Zuminyákeró. ** Még a' bagó is kiszárad már gyomromban.

ZAGYVA.

Nyelj szárazs kortyot; úgy sem érdemelsz mást, mert napestig heversz.

PIKÓ.

Oh gaxeja! *** Csak te hallgass; én alva is többet csinálok, mint te dikhec! mert álmomban is eladok hat lovat, míg te egész éjjel kezeiddel hadarászasz, mintha csak hegedüssé akarnál lenni.

* Enni akarok! ** Levest! *** Oh paraszt!

FÉRGES.

Mit pereltek má' no! majd bíró leszek köztek, de nem köszönitek meg az igazságot.

PIKÓ.

Ej igazság, nem gázság! azst csak a' szolga-bíró tudja; nekem semmi közöm hozzá, míg passusom van.

FÉRGES.

Oh te, borzas! megtépem azst a' fésületlen hajadat, csak ne hallgass.

PIKÓ.

Nem kell ennek fésű, míg körmeim bírják.

KÚSZA

a' fellépő Juttához.

Hurrah! y dáj avel *

ZAGYVA.

Y kiroi!

Ötödik jelenés.

JUTTA

fellép' egy paraszt suhancot vonva maga után.

Csak ide, ide!

FÉRGES.

Ádáj, ádáj! **

JUTTA

a' szabadba mutatva, a' paraszthoz.

No lássa keed, ott jó egy ifjú legényke, csak annak kell mondani, a' mit mondtam.

* Jön az anyós. ** Ide, ide.

PARASZT.

Jól van; majd rá rikkantok.

I. C. NŐ

a' bográcsot a' szín' elejére hozza.

Kész az ebéd és vacsora. Csak rajta, mert elhül, 's én oka nem leszek.

PIKÓ.

Dejszen! nem kell az én gyomromnak ostor! Jó, gyors egy állat az; csak hogy sokat eszik, ha van mit. A' bográcsot körül guggolják, 's falatoznak.

JUTTA Oronkához.

Te ne egyél ma illy zsiros eledelt, leányom; te ma szerelemmel fogsz jól lakni.

ORONKA.

Ah istenem! A' szabadba néz. Ő már jő. Oh vedd elő anyám minden bűvészi erődet, hogy őt megnyerhessük.

JUTTA

a' gyűrűt átadja Oronkának.

Igy ni! Fordítsd meg újadon... Oronkát a' szín' elejére vezeti 'S most szép vagy, mint a' tündér-kert' tulipánja. Ah! leányom, szerelmes magzatom!... eszem ezeket a' csintalan szemeidet; úgy égnek, mintha mindenik egy-egy szerelem volna... De most leányom, ha tervem sükerül, egészen más földrészre kell költöznötök, hogy ott egy két kedvetlen körülménynek' közös szenvedése, össze olvaszson benneteket. Ott aztán gyűjthettek magatok-

nak, pénzt, kincset, 's ti gazdagon és boldogul éltek. Másképp nem segíthetek; mert lát'd, az éj' királynéja, ki egyedül pártfogóm, csak egyik részét nyéré a' tündér király' örökségének. A' fitestvér, Kárdiás, a' koronát kapta, 's a' tündérhatalom egészen az ő kezében van, 's ő oszt-hat csak kincseket; az egyik nőtestvér, Harmatóza, a' fény' királynéja lett, 's bűvészetét ő nappal is űzheti, míg Zenemina, a' második nőtestvér csak éjjel pártfogol, 's vihet bennünket, hova akar, de csak éjjel.... de íme jő a' legényke.

Hatodik jelenés.

Istók és Bomba lovas kocsival megjelennek.

BOMBA.

Hő he! hő! A' lovakat megállítja.

JUTTA.

Itt van ő!

FÉRGES. } Ah! szerencsés jó
ZAGYVA. } napot kívánok.

KÚSZA.

Hozta isten, hozta isten!

ISTÓK.

Magam is úgy akartam. Hej! hová vándorol-nak kendtek?

JUTTA.

A' mennyországig meg sem állunk.

FÉRGES

a' lovakat nézi.

Ezs a' ló is sokszor hallott ám mar tizenkét órát. . .

KÚSZA.

Nem szolgálhatunk azs úrnak egy kis cigány-pecsenyével? higye meg azs úr, olyan jó, mint azs azs áldott meleg nap.

ISTÓK.

Ebédről jövünk; elkél az nálam nélkül is.

BOMBA

kést vesz elő.

Hát hol messem én meg azt a' cigány-pecsenyét? . . . Kúsza' karját megragadja. Sódort messek, vagy fehér pecsenyét? . . .

MÚSZA fölugrik.

Jaj, jaj! kérem . . . azs én oldalom fekete pe-csenye; azstán azst a' sódort ne is említse többé, mert a' lelkem is fáj, ha rá emlékezem.

BOMBA.

Ne félj no, nem bántalak. Nézd meg inkább lovaimat, 's alkudjunk.

FÉRGES.

A' lovakat már nézstem, de bizs ő kelmök már, egy kicsit vénecskék.

ISTÓK.

Ugy a' tyúk többet tud az ábécéhez, mint kend a' lóhoz. . . Sétál, 's meglátja Oronkát. Ejnye! eszem a' lelkét ennek a' kis cigány fülemülének; de ki-

válik a' többi közül, mint kemencében a' kalács a' fekete kenyerek között. *Megsímogatja.* Te kis mézes mákos kalács; ugyan hol kapta ezeket a' szemeket, maga?

ORONKA.

Oh kérem!

JUTTA.

Az én leányom biz' ő! az én kedves egyetlen egy virágszálom. Épen most készülök őt férjhez adni.

ISTÓK félre.

Ej! he nagy kár az már, mikor ilyen szép leányok cigányok! *Fenn.* De igaz! hiszen ő új magyar. . .

JUTTA.

Új magyarok bizony; még pedig ugyan csak új magyarok ám, még azon fris és meleg, mint a' ma sült cipó. *A' parasztnak int, ki elvonúl.*

BOMBA.

Van-e passusok Árpádtól? mert ha nincs, úgy nem magyarok. . .

JUTTA.

Má' minek ide Árpád, mikor a' szolgabíró is adhat passust, 's bele írja, hogy mi új magyarok vagyunk.

BOMBA.

Bizony sok ember csak annyiban magyar, mivel a' passusába írták, hogy magyar; különben ha

valaki németül vagy franciául beszél veled, abban a percben barátjává leszel, 's magyar bort isznak németül, míg mások meg' francia bort isznak magyarul; egyik tizenkilenc, a' másik egy' híján húsz.

ISTÓK

fejét vakarja, 's fel 's alá jár.

Ej ej! aztán a' mátkaság is veszedelmes portéka ám; az ember többé szép leányra sem nézhet.... No de mit? alkudjunk a' lóra!

JUTTA.

Mit lelkem — virágom, mátká? 's kivel?

ISTÓK.

Kivel? hej! az ám a' virágszálak' virágszála, 's tulipánok' tulipánja! Pincédy Katalin ezen ékes hajadon virágszál.

JUTTA.

Pincédi Kati? Uramfija! Kebléből gyűrűt vesz elő, mi alatt a' többi cigányok 's Bomba a' lovakat nézegetik. **Ismeri ezt a' gyűrűt?**

ISTÓK bámulva.

Hogy' ne ismerném?... hiszen ez az én mátkám' tulajdon jegygyűrűje, melyet én még nem rég adtam neki.

JUTTA.

Hi, hi, hi! lássa lelkem — virágom! ilyen ám a' mai szerető; ma téged karol, 's holnap más-hoz hajol. Hát tudja-e ennek a' gyűrűnek a' történetét? majd elmondom. Ma délben, a' mint Pin-

cédi uram' kertje alatt járok, Kati, az a' szemes kis lyány felém lopózik, 's ismervén már rég közelebbről is, átadja gyűrűjét, hogy ezt Csonka Petinek vinném el, emlékül; hiszen ismeri Csonka Petit, a' ki napestig nálók tomboráz?...

ISTÓK.

Hju! pokol égessen meg minden szerelmet! hát így van ez? — ismerem hát; hiszen egy kukkot sem tud szólni; no de meglehet! ő bele tomborázta szerelmét a' leányba. Hát ilyen a' leányszerelem? én ő értte fáradtam, okoskodtam, becsületes ruhát szereztem, még a' becsületes nevem' is bátyám' tarisznyájában hagytam. Csak hiába! olyan a' leány, mint a' nád: majd keletre, majd nyugotra hajlik, mint a' szélúr' kedve magával hozza. Énekel.

Lenge nádok a' leányok,
'S ha mosolyganak,
Oh ne higgye senki rólok,
Hogy nem játszanak.

Itt enyelg, ott vallomást tesz,
És amott talán
Ismét egy új ifju száll be
Szive' ajtaján.

Isten neki! már ha így van;
Csak ha már nyitott
A' leány, szívében egynek
'S másnak is lakot:

Tartaná meg mind a' kettőt

Egyiránt hiven:

Ám a' lánytól két hüséget

Várni — képtelen!

JUTTA.

A' gyűrűt még ma elviszem.

ISTÓK.

Vigye a' manóba! ne is lássam. Anyjuk! alkudjunk leányodra. . . .

JUTTA.

Ha leányom megegyezik. . . .

ISTÓK Oronkához.

Lelkem, tubám, gilicém, galambom, rózsám, tulipánom — mindenem! szóljon, nem szeretne-e engemet, 's nem lenne-e feleségem, szívem' gazdag tárházának örökös gazdasszonya?

ORONKA.

Ha anyám megegyezett, én is megegyezem.

JUTTA.

Piránó lácsó csáveja! * legyen a' tied! Átadja Oronka' kezét Istóknak.

FÉRGES előrohan.

Hohó dikhec! még én is itt vagyok ám. . . . Komolyan Istókhöz. Legyen a' tied! 's a' két ló most már közös jószág lesz, mert én apád vagyok, 's te vőm! mi a' neved?

* Szerelmes jó fiam!

I S T Ó K

Kóbor Istóknak hínak.

J U T T A.

Hadd lássam csak fiam-uramnak a' tenyerét; lesz-e szerencséje? Istók' kezéhez nyúl, 's nézegeti. Itt megy az élet' ere, de a' halál' ere nagyon messze nyúlik tőle. Fiamuram, ha az isten megtartja, 's meg nem hal, szép életet él; az élet' ere itt 95 esztendőöt mutat. Szép felesége lesz, no az már beteljesedett. Gazdag is lesz, sok pénze lesz, de csak egy föltétel mellett.

I S T Ó K.

Akár nyolc fött étel mellett! csak ki vele!

J U T T A.

Tudniillik, ha Oronkát feleségül veszi, de elmúlhatatlanúl...; 's evvel a' jámbor feleséggel törökországba megy...

B O M B A

No még ott nem hadakoztam, különben hoztam volna magammal egy szép török markotányosnét. Vannak-e ott szép cigány-menyecskék, már teszem, olyan, mint ez a' cigány hajadon leányzó, ni... Oronkához lép.

J U T T A.

Vannak bizony! Ott vannak azok a' drága gyöngyök, aranyok! Ott van az éjkirálynénak

egy szép kertje, melly tőle rubinokkal, gyémántokkal....

B O M B A.

Ott tán a' galuska is gyémánt?

J U T T A.

Mind, mind, még a' töltött káposzta is. Majd ott az éj' királynéjával kertészszé tétetem, 's elének úri módon, a' nélkül, hogy a' földet, melly csak akkor ad, ha vetik, kapálni kellene..

I S T Ó K

növekedő hámulattal.

De hát hogy' megyünk mi oda?

B O M B A

Mert ez a' két ló bizonyosan kidőlne addig.

J U T T A.

Jaj lelkem, léghajón! Zenemína, az éj' királynéja kieszközli ezt nekem; 's majd csak boldogulunk.

B O M B A.

Hát a' hajóslegények kik lesznek?

J U T T A.

Hát a' szél, édes lelkem. Hja! most már az embereket többnyire csak szél hajtja....

B O M B A.

No úgy' Istók, én is elmegyek; mit csinálnál te magad idegenek között?

I S T Ó K.

Juhé! hanem máskép nem megyek el, ha csak ez a' huszár is velünk nem jő?...

JUTTA.

Lehet! Hárman aztán csak jobban megélhetnek, míg én is el nem megyek, 's meg nem mutatom azt a' pompás tündéerkertet. Int kifelé, mire a' paraszt előlép.

PARASZT.

Héj! hordom a' kendtek' dolgát, ezek a' lovak a' kisbiró uraméi. Nézi a' lovakat. Lelkemre mondom azok; he! csillag! ne!

ISTÓK ráriad.

Hagyj békét!

BOMBA.

'S ne bántsod a' fékét!

PIKÓ.

Áhá! hát öten vették kendtek?

PARASZT.

No én ezt mingyárt megjelentem. Elfut.

ISTÓK zavarodva.

Ej lánchordtát? mit csináljunk? még ma a' megyeházba visznek; hju! futnunk kell. . . .

JUTTA.

Most mindgyárt itt lesz a' léghajó, 's indulhatnak?

ISTÓK.

Igazán? no úgy menjünk inkább, mintsem megcsípjenek!

JUTTA.

Hókusz — pókusz! Hármat kanyarit kezével, mire erő-

sen megdördül, 's a' felhők közül egy sárkányos kocsi száll alá. **Itt a' léghajó, és egy sárkányparipa.**

I S T Ó K.

Hiszen ebbe csak ketten férhetünk. . . .

B O M B A.

Majd én csak a' paripára ülök, amúgy huszárosan.

I S T Ó K.

Na jól lesz hát! Kend sípoljon, majd mi megdanolunk. .

B O M B A

a' sárkányra ül 's trombitál.

Tratata! Tratata! Istók és Oronka belépnek, 's énekelnek.

I S T Ó K.

Barna galamb ül mellettem,
'S mellette úgy ver a' szívem!

O R O N K A.

Hadd verjen mellettem szived,
Igy bizonyos a' szerelmed.

A' kocsi emelkedik.

I S T Ó K.

Levegőben kocsikázunk,
Minden szem bámul utánunk.

O K O N K A.

Bámulni kell a' szemeknek,
És szeretni a' sziveknek!

Főlemelkednek.

BOMBA.

A' garaboncás diák is így lovagolt hajdan,
míg a' gráciából, melybe én is magamat ajánlom
— ki nem esett. Juhé!

FÉRGES.

Odolen xán! *

JUTTA.

Jól viseld magad' Oronka! szegődjél szolgál-
latba, míg én is elmegyek. A' kárpit leesik.

* Ők mennek.

HARMADIK SZAKASZ.

Keleti kalandok.

Személyek:

HARMATÓZA, fény' királynéja.

BEN-ERIDOUIN, török vezír,

GEONCHA, török főúrné.

ABDUMÁR,

ZEBEDER,

SZALADDIN,

} haramják.

DAEMONA, vén banya.

ZEBDANCHA, török nő.

KÓBOR ISTÓK.

BOMBA.

JUTTA.

ORONKA.

ZENEMÍNA.

Fény-, és éjkirályné' tündérei. Apródok és szerescsenek.

Történi Törökországban.

Első jelenés.

Keskeny tér, hol egy fa' tövében asztal áll, körülé tőkepadok, melyeken Abdumár, Zebeder, Szaladdin, 's több haramják ülnek.

ABDUMÁR

Danoljátok fattyúk! mert a' fa' gyökerét ráगतom ki veletek. Minek e' némaság? meg akartok-e bolondulni, hogy illy némák vagytok, mint Mohamed' szobra? ... Kardomra mondom, vígan legyenek, mert sorra kihúdom gégéteket, 's trombitálok velök, csak hogy még is szavatókat vegyem. ...

ZEBEDER.

Tréfaság vezér! mikor e' sivatagban olly ritka a' leány, mint a' csermely; aztán asszony nélkül olyan az ember, mint kalitka madár nélkül.... üres, holt; azért igen okosan cselekvék a' nagy vezír, midőn teremeit, háza' mindannyi kalitkáit, hölgyekkel látta el, mint meg annyi csiribelő madarakkal.

SZALADDIN.

A' hagyomány azt tartja, hogy Mohamed a' földi üdvösséget borba és asszonyba öntötte; azért én is azt mondom, hogy Allah is okosan cselekvék, midőn hívei' számára, háremet rendelt a' paradicsomban.

H A R A M J Á K isznak.

Éljenek az asszonyok!

A B D U M Á R.

Hogy' van csak az a' dal? — éljen a' bor,
és az asszony!

Z E B E D E R.

Úgy van, úgy, úgy! Énekelnek.

Éljen a' bor, és az asszony,
Kéjt ők osztanak
A' világra, 's szerelemre
Termett férfinak.

Mély erő van mindenikben,
Gyújt keblet 's szivet;
Boldog vagy, ha átkéjelged
Vélők éltedet!

'S hogy ha megcsalt volna egyik,
Vedd a' másikat:
Egyik oly kéj, mint a' másik,
'S oszt vigalmakat!

A B D U M Á R.

Madarat emlegetünk, 's a' fán énekel! Kite-
kint. Itt jó épen egy, töröm a' vállát. . . .

M I N D.

Hollah!

Második jelenés.

Istók, Bomba és Oronka fellépnek.

ISTÓK.

Hát ezek a' kutya-fejű emberek?

ABDUMÁR.

Kutya-fejű? ... Fegyvert ránt. Vond vissza szavadat, vagy én vonlak el az élettől....

ISTÓK.

Ezerszer engedelmet kérek! Nálunk hallottam; de most látom, hogy ők is csak olyan két fülű emberek, mint mi....

BOMBA félre.

Ugy segítjen! a' Bakonyban szoktak nálunk ilyen emberek füttyürészni....

ABDUM.

Micsoda nemzet a' tiéd?

ISTÓK.

Magyar nemzet volna, ha volna....

ABDUM.

Hát minek ott az a' volna?

ISTÓK.

Az az, hogy hasonlítással éljek, olyan biz' ez a' mi magyar földünk, mint azon galambház, mellybe tyúkot, libát, pókát — mindent bele hajtanak, 's az ember nem tudja, mellyik szögletben keresse magát a' galambot.

ABDUM.

Hm, hm! hát tarka nép az a' magyar nép?

BOMBA.

Akár a' tarka madár.

ABDUM. Oronkához.

Hát ez a' kis őzike mit keres itt?

ORONKA.

Férjemmel jövök!

ABDUM.

Férj? — ez a' nő a' miénk!

BOMBA.

Ne neked Istók! még utóbb csak én is az övéké ne legyek.

ISTÓK keményen.

De én nem engedem, 's ha én nem engedem, akkor — megmondom igazán, hogy hát nem engedem....

ABDUM.

Tudod-e, hogy mi haramják vagyunk, 's egy pillanat, 's te halva vagy?...

ISTÓK ijedezve.

Jaj, jaj! csak még egy pillanatot engedjen. —

BOMBA hátran.

De tudják-e az urak, hogy én a' Lichtenstein' ezredéből huszár vagyok, 's ha én ezt a' budai commandirozó generálisnak megírom — hát hadat indít egész ország ellen?....

A B D U M.

Kötözzétek meg őket, 's akasztátok egy fágra. . . .

B O M B A.

Hát tudja-e az úr, hogy a' nemes embert nem szabad akasztani?

A B D U M.

Fügeszszétek fel! Istók és Bomba megfogatnak, 's derekon megkötöztetnek.

I S T Ó K.

Hát ha az úr bennünket felakaszt, ha haza megyek, egyszeriben bejelentem a' magistrátusnak, 's commissáriusokat hozok magammal. Oronka! Oronka! szivemnek bálványa! hiszen nálunk a' kukoricát szokták az élőfára felakasztani. . . . Oronka! ha haza mégy, köszöntséd bátyámat, 's mondd meg neki, hogy háladatlan öcsese Kóbor Istók, ki mindenétől megfosztotta, bevégezte földi kóborlásának szomorú pályáját, 's vagy alá, vagy föl, . . . de hamarabb alá jutott.

O R O N K A sír.

Édes Istókom! hát én özvegy maradok?

A B D U M.

Nem maradsz kincsem, ne félj, te a' miénk leszesz.

I S T Ó K énekelve.

Gyöngyöm, Ronkám! el kell válnom,
Oh melly nagy kint kell kiállnom!

ORONKA énekelve.

Nincsen segedelem!
Oh jaj ki lesz velem?!

HARAMJÁK szinte.

Itt a' kötél, készülj csak,
Mindjárt felakasztanak.

BOMBA szinte.

Jaj de kínos lesz verbunkom,
Ha a' szél lesz muzsikusom!

HARAMJ.

Rajta! rajta! készülj csak,
Mindjárt felakasztanak!

Istókot és Bombát, derekognál fogva egy ágra függesztik.

ABDUM.

Most a' leánynyal be a' barlangba? Puskadurranás távolról. **A!** Széttekiut. Ott ví bajtársunk egy lovaggal;.... másik lovag is.... zárjatok be hamar a' leányt, 's jöjjetek segítségre; a' zsákmány gazdag lesz.... hollah? Oronkát egy barlangba zárják, mellynek ajtaja a' színre nyílik.

ZEBEDER.

Hurrah, fegyverre!

HARAMJ.

Hurrah! Elszaladnak.

ISTÓK.

Bomba!

BOMBA.

Istók!

B O M B A.

No mi megjártuk, mint bolond Istók Debrecenben!

I S T Ó K.

Bomba! nincs késed?

B O M B A.

Hogy ne volna! de látod, hogy nem nyúlhatok a' zsebembe.

I S T Ó K *rángatózik.*

Már ropog az ág....

B O M B A.

Vigyázz te — ránk dől a' fa!

I S T Ó K.

Ejnye milliom adta! *Ismét rángatja magát, 's az ág vele együtt leszakad.* Hopp! ez volt ám a' katonás táncfigura.

B O M B A

éneklő síró hangon.

Jaj nekem! oda vagyok! hát én csak függve maradok! Istók! itt ne hagyj, mert a' hollók fognak rajtam vendégeskedni.

I S T Ó K.

Ne félj no! hiszen segíték.... csak hamar... aztán Oronkát mentjük meg, míg azok a' rabló urak hadakoznak. . . . Bomba kötelét elvágja, 's talpra ugrik. Jaj! nekem szegénynek! Most törjük be az ajtót. A' barlang' a' ajtajához rohannak, 's betörnek.

I S T Ó K.

Oronka! Befut 's kihozza Oronkát.

ORONKA.

Istókom, szerelmes Istókom! mennyi ott az arany — egész egy vasfazékkal!

BOMBA.

Istók! markolj bele! Istók a' barlangba megy, 's egy, arannyal tölt kezkenővel kijő. Boldogság! gazdag vagyok, mint az aranybánya! Most ill' a' berek, nád a' kert! fussunk! Mindnyájan elszaladnak.

Harmadik jelenés.

Török izlésre épített kerti palota, mellyből az egész kertre szabad kilátás van. Ben-Eridouin fellép, 's utána két szerecsen, kik gazdag táncánokon billikomokat hoznak.

BEN-ERIDOUIN.

Íde az asztalra tegyétek — 's elmehettek. A' szerecsenek az asztalra rakván hozományukat, mély meghajlás után eltávoznak. Mennyi üdvet, mennyi kéjt lehelt Allah az asszonyba, mellyet mi egy csókban szívunk fel. Az asszony a' teremtés' tüköre, ő ragyogja vissza Allah' képét, 's asszonyt kell először látnunk, hogy őt igazán imádhassuk. Neki bizonyosan kellett egy szép nővel bírnia, ki felmagasztalá őt kéjeivel; mert különben, hogyan akart volna minket, asszonynyal boldogítani, ha nem tudja, mi üdv, mi boldogság lakozik bennök? Azért legyen áldott Allah' neve; mert ő tudja a' mi hiányainkat! Sétál. Lelkemre! Geocha igen szép! De ő enyém lesz! e' mennyei ital meghozza álmát, 's én őt, legdicsebb álmát lelkemnek, rablom el álmával együtt.

Álomport vet a' billikomba. Most megyek, 's míg hangás-
szaim elérkeznek, elhozom karomon a' drága nőt,
's álomdal és álompor — el fogják szenderíteni. Elmegy.

Negyedik jelenés.

Rövid szünet után Istók és Bomba a' kert felől fellépnek.

ISTÓK.

Ha az ember földet nem tapodna, azt hinné,
hogy mennyországban jár.... Körül tekint. Ha valaki,
minden bűnei mellett is mennyországba akar jutni
— csak szép asszonyhoz jusson!....

BOMBA.

Istók! az nem bolond ember, a' kinek ilyen
palotája van. Boldogult generálisom' háza ehhez
képest csak cigány - viskó volt. De te Istók! be
sem kellett volna jönnök azért, hogy a' kert' ajta-
ja nyitva volt....

ISTÓK.

Hát mért nincs kapus, ha olyan nagy ez a'
palota?....

BOMBA.

Hja Istók! Nem járnak ám itt az emberek
harisnyában, máncseszter nadrágban, két águ, csó-
ka-orrú kalappal 's cipőben, — már pedig tudha-
tod, hogy magyarországon a' kapusok ilyen ruhá-
ban járnak; azért itt kapus nem lehet.

I S T Ó K.

Mit is ér az olyan magyar vendégszeretet, mikor a' kapu minden becsületes embernek magyar barátsággal nyitva áll, 's még is a' kapus csípi az embert nyakon, ha ő excellentiájához ej! vigye a' patvar dolgát — már ez sem magyar szó inkább el se' mondom.

B O M B A

megpillantva a' poharakat.

Dolmányomra mondom! törökországban az emberek isznak is ejnye! no én azt gondoltam, hogy csak magyarországban tudnak inni; mert Istók! csak meg kell no, hímezés-hámozás nélkül vallani, jól tudnak ám azok a' magyarok inni, kivált mikor a' haza' boldogságáért isznak

I S T Ó K.

Juhé! még ma törökországi bort is iszom; ennek Bomba jónak kell lenni, mert idegen helyen termett; hiszen tudod ugy-e, hogy otthon is jobban szeretik azt, a' mit más idegen országból hoznak?

B O M B A.

Mintha bizony, nem volna nekünk olyan jó posztó-fabrikánk Gácson és Szakolcán, mint a' millyen jó borfáabrikánk van a' neszemlyi 's tokaji hegyeken.

I S T Ó K.

De gyomorfabrikánk is van, úgy-e? azért lásunk hozzá, míg nyakon nem csípnék A' billikomokhoz nyúl. Még itt is éltesse isten a' magyarokat! Iszik. Bomba! Bomba, te Bomba! mi nem vagyunk földön; ilyen bort csak angyalok ihatnak

B O M B A

Ugy hát mi angyalok volnánk.... pedig abból semmi sincs.

I S T Ó K.

Hallottam, hogy az égen keresztül láthatni. Ugyan nézz erősen a' földre Bomba, ha a' karpáti hegyeket 's a' Dunát meglátod, már ugy még is csak mennyországban vagyunk.

B O M B A.

Addsza már ide is... ha lehetne, tán az egész mennyországot lenyelnéd....

I S T Ó K.

Szegény Oronka! mért nem vagy most mellettem e' dicső palotában; de te egy hitvány banyánál szolgálsz, dolgozol, még mi itt kényünkre iddögálunk....

B O M B A iszik.

Szent isten, nagy isten! 's ti angyalok mindnyájan! én nem vagyok többé földi ember!

I S T Ó K.

Meg ne bódulj örömedben! Iszik, 's folyvást bágyadtabb lesz, ásítóz.

B O M B A

iszik, 's szinte ásítani kezd.

Ejnye! csak álmos ne volnék már, hogy többet ihatnám.

I S T Ó K

egy pamlagra dől.

Jó'jszakát Bomba!

B O M B A tántorog.

Hiszen még nincs éjszaka, te.... vigyázz csak.... el ne essél...

I S T Ó K.

A' mennyországban ugyan nincsen éjszaka, de én már hozzá szoktam, jó éjszakát mondani, ha lefekszem. Elalszik. Távolról trombiták' harsogása hallik.

B O M B A zavarban.

Hja! mit csináljunk? hát ha még is törökországban vagyunk, 's most ránk ütnek és meggyilkolnak, hogy megittuk ezt a' drága bort?... Ejnye! ott a' forrás.... ni... jó lesz belőle ezeket a' cifraságokat megtölteni.... lesz még neki egy kis borize.... Elfut 's nem sokára visszatér a' tölt billikomokkal. Igy.... Tántorog. Csak már el ne alunnám, míg ezt a' boriszákot innen el nem viszem.... Vállára veszi Istókot. Most már elrejtőzködünk, 's ha lehet, tovább szökünk... Eltántorog.

Ötödik jelenés.

Ben-Eridouin, 's Geoncha föllépnek.

B E N - E R I D O U I N

nyájasan.

Levételtem tevéimről az italokat, 's ide is hoztám már, hogy e' húri-ajkak megfürödnének bennök, mint rózsa a' harmatban.

GEONCHA.

Őn igen hízeleg nekem. A' lealázásig nyájas, 's nyelve síma, mintha bársonyból volna...

BEN-ERIDOUIN.

'S még e' síma nyelv sem elég e' termet' símaságait leírni, 's elzengeni hódolatom', hogy símán, 's könnyen hathatna az le a' szív' mélyébe.

GEONCHA.

Ha férjem, ki távol van, e' szerfölötti nyájaságát és símaságát megtudná.... akkor... igen, önt kézszeresen szeretné...

BEN-ERIDOUIN.

Olly szoros a' barátság közöttünk, mint Allah és Mohamed között.

GEONCHA

a' pamlagra ül.

Most tehát szerencsés leszek gazdag italában részesülni.

BEN-ERIDOUIN.

Enyém a' szerencse, szép Geoncha! — Szabad leülnöm közelében, hogy fűszeres leheletét gyönyörrel szihassam?...

GEONCHA.

Lehet!

BEN-ERIDOUIN leül.

Az üdvet látom e' csillagszemekből felém mosolygani, mintha szerelem lobogná át azokat;... ugy-e bár, a' szerelem az az életben, mi harmat a' virágok fölött?

GEONCHA.

Én azt igen jól tapasztalom; 's kívánom, hogy önnek is a' szerelem alapítsa boldogságát! *Lassú melodia zeng.*

BEN-ERIDOUIN.

Ezek hangászaím, kik meg fogják mutatni, mennyire ringathatja az embert gyönyörbe a' zene.

GEONCHA *iszik.*

Hüves italka!

BEN-ERIDOUIN.

hasonlólag iszik.

Mi ez? *Felugrik.* Igen — igen! ez Allah' itala!.... Újra 's hosszabban iszik. Víz, merő víz....

GEONCHA.

Mi ez? mi baj?

BEN-ERIDOUIN.

Igen — igen! ez Allah' itala *Félre.* Oda vagyok! megcsaltak, kijátszatám! Újra iszik. Hah! hölgy!....

Hatodik jelenés.

Szolgák jönek a' kert felől, Istókot és Bombát vezetve, kik álmosan tántorognak.

ISTÓK.

Ne háborgass, mikor én alszom. — Mondjátok meg Oronkának, hogy jöjjön mennyországba; elvárom a' fekete kapunál, melly a' pokolba nyílik...

B O M B A.

Én a' belgrádi kapunál várom el...

S Z O L G A.

Fennséges úrnénk! E' két idegen fiút egy rózsabokor alatt találtuk heverve...

Rózsa-bokor, csipke-bokor!

Megcsókollak még harmadszor!

I S T Ó K.

Van-e még abban az aranyos-gyémántos billiomban?

B O M B A.

Kell még benne lenni, mert megtöltöttem forrásvízzel. Forrás-kútnál juhász-bojtár.... hogy van csak az a' nóta? A' zene megszűnik. Húzd rá, mert megszidom pharao-apádat...

G E O N C H A Istókhoz.

Nemde, ti ittátok meg e' bort?

B O M B A

erötetett eszmélettel.

Mi hát.

I S T Ó K.

Persze!

G E O N C H A

újabb zavarban.

Oh ég! már bizonyos! minden tisztán van...

B E N - E R I D O U I N.

Halált érdemlő vakmerőség!

G E O N C H A

a' szolga' fülébe sűg, ki elmegy.

Borzasztó! Egy pillanat.... 's én veszve....

Vezír! ez öntől volt vakmerőség! A' szolga fegyveres néppel megjelenik. Szolgák! Ben-Eridouinra mutatva; ez ember foglyom.... börtönbe a' gonoszszal!

BEN-ERIDOUIN.

Geoncha! Félre! A' szolgálától megkötöztetik, 's elvitetik. Allah! segítség... megtörnek csontjaim! Két apród lép fel.

1. APRÓD.

Mi baja lön nagyságodnak?

2. APRÓD.

Egészen elrémültünk!

GEONCHA.

E' háládatlan vendég akara elrabolni, hogy kéjeinek áldozata legyek; de a' sors e' vándorok által megmenté éltemet, kik botorságukban kiüríték a' poharakat, 's elálmosodának, mint én elálmosodtam volna, ha ők az italban meg nem előznek...

BOMBA.

Noha magyarországon minden csepbortól így álmosodnának el az emberek, mint mi itt ez országban: úgy ott az emberek mindig alunnának.

ISTÓK.

Hiszen alusznak is!

BOMBA

még folyvást düllög.

Csicsiri borsó, vad lencse, fekete szemű menyecske!

GEONCHA.

Minthogy ti valátok most éltem' és szabadságom' megmentői — íme merész lépétekért, hogy palotámba jövétek, nem csak hogy nem büntetlek, sőt most hálámban 's ajándékban is részesítlek. Egyik apródjához. Cochín! egy ládika-aranyat fogsz e' fiúknak adni kincstáromból, 's elbocsáttathatnak!

ISTÓK.

Csókoljuk kezeit nagyságodnak e' kegyességért, máskor is szolgálunk, ha parancsolja...

BOMBA.

Ha szükség lesz ránk, csak írjon magyarországra levelet, Váraljára, t. ns Komárom vme-gyében.

GEONCHA Istókhöz.

Íme e' billikom a' tied. Arany billikomot nyújt. Vedd emlékül!

ISTÓK.

A' mint parancsolja nagyságod; akár billikomúl is elveszem — csókolom másodszer is kezeit...

BOMBA

Én meg' harmadszor csókolnám nagyságod' kezeit, azért a' másik ezüst billikomért....

GEONCHA.

Legyen! Átadja. Most induljunk. Kincstárom ki fog benneteket elégíteni. Hála a' történetnek!

I S T Ó K.

Dejszen! nagyobb hálával tartozunk mi neki,
hogy illy gazdag ajándékokhoz juttatott bennünket.

B O M B A

megrántja Istókot.

Istók! ez ám az úri asszony! Mindnyájan el.

Hetedik jelenés.

Közönséges keleti terem, rendetlen bútorokkal. Az egyik szögletben egy kád áll, 's a' másikban egy terített asztal, mellyen gyümölcsök vannak.

Istók, Orozka 's Bomba a' közép-ajtón egymás' karain belejtenek,
dalolva.

M I N D.

Barna kakas az ágon,
az ágon;

Dúsak vagyunk mind hármon
mind hármon!

A' kincs sok is tán,
Illy kis tett után;

De a' sors úgy akarta,
Hogy azt nekünk megadja,

A' mit szívünk kíván,
Ennyi kaland után!

Most már haza ballagunk,
ballagunk;

Magyar földön van lakunk,
van lakunk;

Ott az üdvesség,

Ott nyájasb az ég

Nem úgy, mint ez országban,
Itt nem vagyunk hazánkban:
Hol mind magyar hangon
Beszélnek, ott a' hon!

I S T Ó K.

Juhé! Oronkát megforgatja. —

O R O N K A.

Hozott isten benneteket; üljetek ide ni, 's egyetek gyümölcsöt, míg meg nem jő asszonyom, mert ha itt ér, majd lesz csete-paté...

I S T Ó K.

Oronkám, Oronkám! szívemnek bálványa!

B O M B A.

Oronkám, Oronkám! te dús aranybánya! Ugy kell azt mondani Istók, mert ha Oronkához nem jössz, nem szaporodik meg kincsed, 's te folyvást csak koldus-Istók maradsz; de te most látd, egy egész aranybánya vagy, 's ha haza mégysz, megmutatod a' világnak, hogy koldus is lehet dúsgazdaggá, 's dúsgazdag koldussá. Hej Istók! nem hiába hínak téged Kóbornak, mert te egy pár hamis szemért, 's egy pár aranyért tán az operenciás tengeren is túl kóborolnál.

I S T Ó K.

Látd Bomba, ha én még mint koldusfiú szemes nem vagyok, 's bátyámnak penészlő krajcárait föl nem ásom, 's belőlök úgy nem rubázkodom, hogy a' notárius' leányának vizitát tehessek, 's továbbá,

ha mi a' lovakat szépségesen el nem adjuk: a' cigány-ismeretség nincs, 's így kaland sincs, 's ha kaland nincs, arany sincs; 's ha arany nincs, azt tartja most a' világ, kivált leányos háznál — úgy semmi sincs. . . . Gyümölcsöt eszik.

OROKKA.

De úgy-e, van Oronka?

BOMBA.

Annyi, mint a' veréb.

ORONKA Istókhoz.

Ugy-e bár, egy is elég?

ISTÓK.

Elég biz' ott. Meg kellene az embernek boldogni, ha két szeretőt egyformán szeretne.

BOMBA.

De bezzeg! a' notárius-Kati, azóta már rég férhez ment!

ISTÓK

Nála nem volt volna bizonyos maradásom, mert előbb utóbb megtudták volna kiléteimet, 's akkor ismét koldus . . . nem! inkább koldus-tarisznya, mint koldus; annak legalább nem hányják szemére, mint nekem, hogy koldulok; 's áldom azért nagyságos urunkat, ki megvizsgáltatván, megveretett, hogy klolduva merem a' drága napot áthyényelni, 's így keresni élelmet. Azért én elhatároztam magamat bekóborolni a' világot, 's bár hogyan is, csak kloldulva nem — pénzt szerezni.

ORONKA.

No most minálunk is kaphattál valamit.

ISTÓK.

Oh igen! Kivül zaj hallik. **Ki az?**

ORONKA.

Jaj! asszonyom jó — végem van; egy férfit nem szenvedhet a' háznál. Istók! csakhamar ebbe az üres kádba — épen holnap mosunk.... 's Bomba az asztal alá, míg segíthetünk.

ISTÓK

a' kádba megy.

Még utóbb minden aranyaimból kiszapulnak.

BOMBA.

Én a' gyümölcsöt őrzöm. Az asztal alá búvik.

Nyolcadik jelenés.

ZEBDANCHA

belép.

Olly átkozott messze kelle járnom; szinte elfáradtam, és megéheztem. Falatozni kezd. Hamut is kaptam, pedig jó kosárral; menj Oronka 's hozd be!

ORONKA

kimegy, 's bejő a' kosárral.

Elég sok! még hamupogácsára is jut belőle.

BOMBA.

Jó appetitust hozzá!

ZEBDANCHA.

Mindjárt bele is öntöm a' szapulóba...

OKONKA

feltartóztatja.

Ne... hiszen még korán van...

ZEBDAN.

Igen! de a' kosár másra kell. A' kosarat fölveszi, 's hirtelen a' szapulóba dönti.

ISTÓK

Megfúlok! Kiugrik, 's hamuval borítva az ajtón kiiramlik.

BOMBA

szinte felugrik, mire az asztal eldől, 's a' lehullott tálak összetörnek.

Megállj Istók! én is itt vagyok... El.

ZEBDAN.

Ejnye szép madár! hát így kell neked cselekedni... de megveszem rajtad káromat; bezárlak öt napig egy tál tiszta vízre; gyürüd enyém lesz mindaddig, míg le nem szolgálod, és meg nem téríted káromat... A' gyürút levonja Oronka' újáról, 's elvonja. Jer csak! majd hűs szobát készítek én neked! Megdördül, 's el.

Kilencedik jelenés.

Szabad tér, hol Istók és Bomba megjelennek.

BOMBA.

Meddig tart már ez a' mi kóborlásunk, Istók?

ISTÓK.

Míg csak engem Kóbor Istóknak neveznek, 's

más, kincseimhez illőbb, rangosabb nevem nem lesz. Hiszen tudod, hogy a' kinek pénze van, mindjárt y-psilonos nevet kaphat, öt rőfnyi peredikátummal.

B O M B A.

Hát úgy én Bombay volnék, ugy-e?

K Ó B O R.

'S én Kóborossy István! Ugy-e, hatalmasan hangzik? Látd, az ember pénzért tökéletes magyar lehet. — De te! ugyan megfuttatott bennünket az a' vén banya...

B O M B A.

Meg ám; de Oronka olyan fekete lett, mint a' cigány. Láttam, mikor az udvaron az a' vén boszorkány keresztül hurcolta..

I S T Ó K.

Kétségbe kell esnem, ha már annyi szeretőt leszek kénytelen oda hagyni! Lehetetlen, hogy többé szeretöm legyen ő; olyan, akár a' szerecsen; csúf, ragyás, szóval utálatos lön — egészen a' megfoghatatlanságig.

B O M B A.

Hát hiszen tudhatod, hogy boszorkány az anyja, 's te meg vagy babonázva;... a' gyűrű tette őt széppé, 's a' gyűrűtől megfosztatván — vissza esett előbbi rútságába. Már pedig, hidd el pajtás, nem kellene nekem olyan feleség, kinek mint a' hónapos rózsának, csak addig tart szépsége, míg a' hónap el nem múlik.

ISTÓK.

Ezer szerencse, hogy még meg nem esküvénk.
Az én szerelmem meg van babonázva. De micsoda
állat jön itt?

Tizedik jelenés.

DAEMONA.

Áldj' meg isten! Hova valók kendtek atyafiak?

ISTÓK.

Rév-Komáromba, hol az a' szép szűz lakik.

DAEMONA.

Micsoda földön van az?

ISTÓK.

Magyarországon.

DAEMONA.

Mi most épen oda szándékozunk...

ISTÓK.

Ugyan, nem mehetnének együtt nénémasszony?

BOMBA.

Most léghajón jöttünk, de most közönséges
hajón is elmennénk, csak haza juthatnánk...

DAEMONA.

Kendtek különös kegyelme alatt vannak Har-
matóza fénykirálynénak, ki a' koldusból is tud urat
teremteni, 's dús férjet dús asszony mellett; 's egy
föltétel alatt tovább is gondja alatt tartja...

BOMBA.

Tán most meg egy másik törökországba kell mennünk?

DAEMONA.

A' föltétel az: ha megtértek gazdagon 's illő tudománnyal felkészülve hazátokba, ti ott világolni fogtok...

BOMBA.

Minden este lámpával kísérem nénémasszonyt csak haza vigyen.

ISTÓK.

Legkedvesebb ohajtásom; 's tanítok, ha tanítva leszek.

DAEMONA.

Eddig az éj' királynéja vezetett, de most legyőzve általunk, a' fény' királynéjától, magyarországra is akarja világát sugározni e században, 's titeket viend magával mutatványul... Az éj, melly eddig kisebb 's nagyobb mértékben borítá, el fog oszlani, 's virágzani fog kormánya alatt, mellyet világosság vezet üdves munkáiban.

ISTÓK.

Héj! pedig higgye meg, megérdemli ez a' jó ország, mert most igen magyarosodik.

BOMBA.

'S az derék benne, hogy a' magyarok is most már többnyire magyarul beszélnek.

DAEMONA.

Épen e' pillanatban érkezik ide az éjkirályné minden banyáival, kikkel nyilvános harcra lépünk e' percben. De te le fogsz mondani Oronkáról.

ISTÓK.

Hiszen rettenetesen megcsalt. Szerecsenné lett...

BOMBA.

'S jégeső verte el arcát.

DAEMONA.

Anyja, megtudván baját, elérkezett; 's mint-hogy mi őket magyarországról végképen el akarjuk űzni — itt lépünk nyilvános harcra mindketten; 's meglátandjuk, nem-e a' felvirradt kor' ereje győzendő?

ISTÓK.

BOMBA.

} Veszsen az éj!

Tizenegyedik jelenés.

Daemona elsiet. Rövid szünet után felhők oszlanak szét, mellyeknek bal felén az éjkirályné lebeg, sötét bomálytól környezve, 's jobb felől Harmatóza leng, fénykoszorúval fején, 's éles világot terjesztve az éj felé. Zenemína' lábainál fekete köntösbe burkolt vén banyák, 's Jutta; 's Harmatóza lábainál fehérén öltözött nők 's Daemona harcolnak seprűkkel egymás ellen. Zajos muzsika támad, mi alatt a' fénykirályné mindinkább elúzi Zenemína' homályát, 's a' fehér nők győzelemmel kergetik a' fekete asszonyokat. A' zene mindig erősebb, mig végre a' fénykirályné, teljes győzelemmel a' középben feltűnik, 's a' csillagkoszorúban, melly homlokát körzi, e' szavak olvashatók: *Éljen a' magyar hasa!* Csendesebb zene, 's az alatt a' kárpit lecsik.

NEGYEDIK SZAKASZ.

Véletlen találkozások.

Személyek:

HARMATÓZA,

VÁRALJAI.

ZILLE.

PINCÉDI,

ŐREGBÍRÓ.

KISBÍRÓ.

COBOR.

KÓBOR ÁDÁM.

KÓBOR ISTÓK.

BOMBA.

KATI.

MINKA

FANNY

JANKA

LÓRI

JULCSA.

} vendégek.

Fénykirályné' tünderei. Vendégek. Parasztok mind a' két nemből. Ina

Történik Váralján és körüle.

Első jelenés.

Cselédszoba Váraljainál, hol Bomba, csinosabb huszár-ruhában az inassal, egy asztalnál iszik.

INAS.

Hát törökországban is ilyen emberek vannak, mint itt?

BOMBA

De azoknak öcsém, nincs olyan nagy fülök, mint neked; ... ott te az állatok' sorába tartoznál.

INAS.

Állatok' sorába?... de most csak nem tartozom oda... mert hiszen én is embertől, 's embernek születtem;... a' bábám is csak olyan ember volt, mint én, csakhogy annak szoknyája volt...

BOMBA.

'S harisnyája, mint neked, hogy veszett volna országában.... hol vetted azt?

INAS.

Jaj uram! Nem is nagy úr a' nagy úr nálunk, ha harisnyás inasa nincs...

BOMBA.

Hát, a' ki magyar a' lelke! mért nincs neki huszárja?

INAS.

Jaj uram! a' dámák, a' dámák! ezek igen finom cukor sütemények... Lássá kend a' mi dámáink,

ha társaságokba mennek — németek, vagy franciák; ha színházba, de csak operába, mert mos divatba jött operát hallgatni, — mondom, ha operába mennek — olaszok; 's ha a' templomba mennek, egyszer már felnyitám titkon az imádságos-könyvet, 's láttam, hogy németül imádkoznak, pedig magyar kenyérért könyörögnek; 's ha végre falura mennek, 's jobbágyaiktól kapják a' sok tisztelkedést 's ajándékokat — akkor magyarul beszélnek. Aztán lássa kend, sokkal símább az ilyen öltözet, 's formaruha, mint ez a', hogy úgy mondjam, durva, zsinóros mantl...

BOMBA fölugrik.

Ej, ezer réz ágyú! megrágd a' szavakat, mert majd rágatlan' nyeletem le veled... Szédül. Ej no! biz a' kézfogó' gőze, már az én fejemet is áthattotta... Add ide még egyszer azt a' vereset...

Kis csupor, nagy csupor,
Mit ér, ha nincs benne bor?!

Énekel.

Hej, a' huszárnak temploma a' pince,
Imádságos könyvecskéje az itce;
Kocsmárosné! tölts ide a' kupába,
Hadd igyék a' szegény huszár bujába!

Hosszan iszom e' szép magyar hazáért,
Hogy, mellynek keblébe annyi nemzet tért,
Ne légyen többé nép- 's nyelvtarkaságban,
'S vesszen a' korcs e' szép magyar hazában.

Ollyan jó kedvem van ma, hogy szinte szédülök bele.

INAS.

Ugyan, hogy is hiják csak a' kend' urát, ki most kisasszonyunkat eljegyezte? báró-e, mágnás-e?..

BOMBA.

Mágnés hát! hiszen puskaporház fölé kell csak mágnés...

INAS félre.

Tökfilkó! Fenn. De csak a' nevét?

BOMBA.

Kóbor Istók.... vagy hiszen már peredikátuma is van: kóborosi Kóborossy István, még pedig ugyan csak magyar ám, mert sz. István' napján tartja neve' napját.

INAS.

Kóbor Istók! Kóbor Istók! Félre. Mondják, hogy a' ki boros, igazat mond! no én azt mindjárt megjelentem... Fenn. He he he! ebben a' pillanatban itt leszek... Elleji,

BOMBA egyedül.

Hogy viszi pipaszár-lábait, mintha csak a' szelket kergetné, vagy ez őt...

Második jelenés.

JULCSA belép.

Etienne, Etienne! a' nagyságos úr hí...

BOMBA

feléje szaladva.

Oh eszem én azt a' te szép Etienne, Etienne szácskádat! be szépen hangzik róla a' szó... Átöleli. Dejszen! sokszor ígérted már ugy-e hamis, hogy hosszabban is discourálsz velem, de még soha sem tettem rá szert, hanem most enyém vagy....

JULCSA.

Kérem! én az inast keresem.... 's maga mindig olyan csintalan; pedig tudom minden mesterségét...

BOMBA.

Hugom te! czizmadiának csizma, szabónak ruha, 's huszárnak csók a' mestersége...

JULCSA.

Csók ám! de abból semmi sem lesz....

BOMBA.

Hm! hát mikor teljesíted már ígéreted'? —

JULCSA.

Majd az utolsó pesti vásárkor...

BOMBA.

Hja! azt magok az angyalok sem érik meg; mert néhány esztendő múlva, egészen magyar nép

lakja majd Pestet, 's a' magyar nép hugom, örök-
re élni fog,... és így a' pesti vásárnak nem lesz
vége....

JULCSA.

No, mivel megigértem, hát csak megadom; de
a' szemét először bekötöm....

BOMBA.

De én látni akarom a' csókot....

JULCSA.

Különben nem! Menni akar.

BOMBA.

No nem bánom. Egy csók nem mind a' világ.

JULCSA

beköti Bomba' szemeit kendővel.

'S ka ajkamat ajkához érintem, akkor csókol-
jon meg....

BOMBA.

Az én dolgom az már hugom; csak rajta....

JULCSA

egyik újat Bomba' ajkához érteti.

No!

BOMBA

nagyot cuppant.

Csókolom már! Leveszi a' kendőt homlokáról.

JULCSA.

Ej be nagyot cuppantott; azt gondoltam már,
hogy beharapja újamat.

B O M B A bámulva

Mit? harapni? 's ujadat?... megcsaltál te...

J U L C S A.

Igy szedik rá a' leányok a' legényeket! Elszalad, 's utána Bomba.

B O M B A.

Megállj! mert ezért minden újadat beharapom.

Elfut Julcsa után.

Harmadik jelenés.

Tágas terecm, hol Kóbor Istók csinos, társasági öltözetben fel 's alá setál.

I S T Ó K.

Különös! ha mélyebben fontolom állapotomat, úgy látom, hogy a' sors' kerekének nincs egyenes menetele; azért e' kereket nem lehetne vasutra vinni, mert ő az egyenes útat nem szenvedheti. De mit is érne különben e' világ? ma neked, holnap nekem! azt mondja a' példabeszéd, 's ez rajtam is beteljesült. Úrrá, dussá levék; magamat, mennyire lehetett, kimívelém, 's Váraljai kisasszonynyal, ki midőn őt, mint szennyes koldus, karomra vettem, kikacagott — ismeretséget kötvén, mátkám lön, 's ma gyűrűt is váltottunk. Meglátandja most, miképen sors, körülmény, ész, csintalanság, pajkosság, merészség az embert nem képzelt helyzetbe hozzák, — 's szegény, dús — nem tudják, mikor és hol ölelik egymást. Körül táncolja a' teremmet 's danol.

Kering a' sorsnak kereke,
Nincs bizonyos menetele;

Negyedik jelenés.

K. BÍRÓ belép.

Szerencsés jó napot kívánok!

ISTÓK

észre nem véve a' beléptőt, folytatja.

Erre, arra, balra, jobbra,
Majd keletre, majd nyugotra.

KIS BÍRÓ

az ének alatt.

Szerencsés jó napot kívánok!

ISTÓK

még folyvást észre nem véve.

Embernek sors a' rugója,
Akaratlan', tette vonja.

K. BÍRÓ

az ének alatt ismét az előbbi szavakat mondja el.

ISTÓK

észre nem véve.

'S ezt szeszélye porba sujtja,
Míg amaszt magasra kapja.

Oh a' sors egy nagy forgó szél,
Melly ha sebes forgásra kél,

Azt vagy amaszt porban hagyja,
'S ezt vagy cmezt felragadja.

K. BÍRÓ.

Szerencsés jó napot kívánok! Félre. Biz' azt gondoltam már, hogy a' bolondok' házából szökött meg. Fenn. Nagyságos uram! megkövetem ássan... a' rospontot jöttem megkérdezni.

ISTÓK

rákiált, nevetve.

Kis bíró!

K. BÍRÓ félre.

No már aligha úgy nincs! Fenn. Parancsoljon nagyságos uram....

ISTÓK.

'S kend nem ismer engem? Félre. Már föl kell magamat födeznem, mert huszárom, a' mint hal-lom, már elfecsegte. Fenn. Én vagyok Kóbor Istók!

K. BÍRÓ.

Lehetetlen! Félre. No ha ez igaz, akkor én nem vagyok kisbíró. Fenn. De tán nem is Estók már, hanem István?... 'S a' nagyságos úr kérte volna meg Torzsa János név alatt Pincédi notárus uram' leányát?

ISTÓK.

Igen! de a' szerencse nekem kedvezett, 's dússá levék.

K. BÍRÓ.

No úgy ezerszer engedelmet instálok Pincédi uram' nevében, mert Katalint mar másnak adta, a' nagyságos ur megszökvén, akarám mondani első-tálván közölünk.

ISTÓK.

Vezesse kend ide most bátyámat, a' notáriust, leányát, férjét, 's az öregbirót . . . hadd lássam őket . . . szaporán . . .

K. BÍRÓ zavarodva.

Parancsolatjára nagyságos uram — mindjárt befogatom, azaz hogy elvezetem. . . El.

Ötödik jelenés.

Váraljai 's leánya belépnek.

VÁRALJ.

csodálkozva.

'S az úr Kóbor Istók lenne?

ISTÓK

tréfás mosolylyal.

Igen is — úri szellemben.

ZILLE.

Az én jegyesem, kit én egykor, mint koldusfiút kikacagtam? . . . megfoghatatlan!

ISTÓK.

Sors és körülmény felemelének, számtalan kaland és viszályok után.

VÁRALJ.

Hiszen az úr igen szép jószágot vett meg. . .

ISTÓK.

Igyekezvén magamat jó karba helyezni. Különben igen nagyon köszönöm önnek abbeli barát-

ságát, hogy engem hajdan, mint ép tagú, de rosszul indult koldusfiút megbüntetett. Ha ez nem történik, lehet, hogy még ma is illy csalárdul keresném kenyeremet. Zilléhez. Reménylem, hogy a' kissasszony' szíve mind e' mellett is nem fog irántam meghűlni. . . .

ZILLÉ tréfásan.

Gonosz! ki hitte volna, midőn még véletlen' karába hullék? — de az én szerelmem szívet, és nem viszonyokat ölel, azért én e' tekintetben semmi változás alá nem esem, és ezentúl is szeretni foglak, 's nem úgy, mint egy novellában olvastam, hol egy hölgy a' szerelem' minden valódisága mellett is, képes volt szerelmeséről lemondani, mivel zsidó volt. A' szerelemben szív és lélek, és nem külső viszonyok uralkodnak.

ISTÓK

megöleli Zillét.

Zillém! szerelmem!

Hatodik jelenés.

Pincédi, Cobor, öregbíró, kisbíró, Kati 's egy ifjú legény belépnek, később' Bomba.

COBOR.

Gratulálni jövének, tekintetes Kóbor Istók. . . . akarám mondani, István úrnak. . . .

PINCÉDI.

Ezer e gedelmet tens uram, bizony megültük már Kati lakodalmát. . .

K A T I.

Istenem!

I S T Ó K.

Semmi, barátim! sorsom megváltozott, de azért szeretetem és barátságom megmarad irántatok.

C O B O R.

Ej! nagy... Félre; kópé volt ez az Istók, de most úr, 's az úrnak el kell nézni sokat! Fenn. 'S hát a' huszár tán Belgrád' falait mászta meg?

B O M B A.

Itt vagyok nagyságos uram, 's jelentem alás-san, katonásan, hogy a' nagyságos ur nekem adta Júlcsa szobaleányát!

I S T Ó K.

Jól van; élj boldogul! De hol az én bátyám?

Kóbor Adám belép.

Á D Á M bejö.

Öcsém!

I S T Ó K.

Édes bátyám! Egymás' nyakába borúlnak.

B O M B A.

Töltött rézagyú! be szépen megy....

Hetedik jelenés.

E' közben a' földből tündérnök emelkednek fel, mialatt Fanny, Janka, Lóri, Minka 's több némberek lépnek be az oldalajtón, szemközt a' tündérnökkel.

T Ü N D É R N Ő K

énekelnek.

A flút kinevettétek,

A' midön tréfált veletek!

És mondatok: gúnynyal ha ha, ha ha!

LEÁNYOK.

Vissza vonjuk most szavunkat,
 'S véle együtt hahotánkat,
 'S nem mondjuk többé: ha, ha, ha!

E' közben Harmatóza feltűnik, fején egy csillaggal, melynek közepén e' szavak állanak: *Sors 's gazdagság*; 's kevés perc múlva ismét e' szavak: *Haza 's világosság*.

TÜNDÉRNŐK.

Egyik gazdagnak születik,
 Másikat sors 's tett emelik;
 Nincs azért itt semmi ha, ha!

LEÁNYOK.

Vissza vonjuk mi szavunkat,
 'S véle együtt hahotánkat,
 'S nem mondjuk többé: ha, ha, ha!

MINDNYÁJAN.

Éljenek új páraink; 's velök együtt honfiaink!

A' tündérnők és Harmatóza, ismét alá tűnnek, 's e' közben a' kárpit lefordul.*

* A' jelenések' kijegyzésében inkább a' helyváltozásokhoz szorítkoztam.

I. RÉSZ

Vissza vették most az éneket,
Is véle együtt halottakat,
Is nem mondják többé: ha, ha!

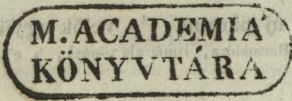
TÜNDÉRTÉK

Egyik északonk székelt,
Máskor név is talált emélt;
Kincs ezért is kőmi lá, ha!

J. K. K. K.

Vissza vették mi az éneket,
Is véle együtt halottakat,
Is nem mondják többé: ha, ha!

MINDNYÁJÁN

A könyvtárak...
Könyvtárak...
Könyvtárak...